

**Renata Janusz, Marek Sachajko,  
Tadeusz Skoczny**

---

**Nowa ustawa o ochronie konkurencji  
i konsumentów**

---

Kwartalnik Prawa Publicznego 1/3, 175-261

---

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Renata Janusz\**, *Marek Sachajko\*\**, *Tadeusz Skoczny\*\*\**

## NOWA USTAWA O OCHRONIE KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

### 1. WPROWADZENIE

1.1. Dokonana po 1989 r. zasadnicza zmiana ustroju politycznego i gospodarczego wywołała m.in. potrzebę stworzenia adekwatnej dla gospodarki rynkowej *in statu nascendi* infrastruktury prawnej, której istotnym elementem są normy prawne określające warunki rozwoju i ochrony wolnej i uczciwej konkurencji równouprawnionych uczestników rynku (prawo konkurencji *sensu largo*)<sup>1</sup>. Wśród norm tych<sup>2</sup> poczesne miejsce zajęły normy prawne służące ochronie wolnej konkurencji przed jej ograniczeniami mającymi swoje źródło w autonomii prywat-

---

\* Mgr Renata Janusz – doktorantka w Zakładzie Europejskiego Prawa Gospodarczego, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

\*\* Mgr Marek Sachajko – Sędzia Sądu Rejonowego w Poznaniu; uczestnik seminarium doktoranckiego Zakładu Europejskiego Prawa Gospodarczego, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

\*\*\* Dr hab. Tadeusz Skoczny – profesor UW, kierownik Zakładu Europejskiego Prawa Gospodarczego, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

<sup>1</sup> Zob. szerzej T. Skoczny, *Rozwój i stan aktualny prawa konkurencji w Polsce* [w:] *Prawo konkurencji*, Warszawa 2001, s. IX i n.

<sup>2</sup> Do prawa konkurencji *sensu largo* należą – obok prawa antymonopolowego – także prawo o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (por. ustawę z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz. U. Nr 60, poz. 704, z późn. zm.; por. także: *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, pod red. J. Szwejki, Warszawa 2000; E. Nowińska, M. du Vall, *Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, Warszawa 2001) oraz prawo o przeciwdziałaniu antykonkurencyjnej pomocy państwa (por. ustawę z 30.6.2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców; por. także: E. Modzelewska-Wąchal, P. Pełka, M. Stasiak, *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców i jej nadzorowanie. Przepisy i komentarz*, Warszawa 2001).

nej (prawo antymonopolowe), wyznaczające publicznoprawne granice korzystania przez przedsiębiorców z własności i wolności gospodarczej, w tym swobody umów, w celu zapewnienia lub zachowania nieskrępowanego dokonywania wyborów gospodarczych na rynku przez jego uczestników, zarówno przedsiębiorców, jak i konsumentów.

Normy takie zostały zawarte w szczególności<sup>3</sup> w ustawie z 24.2.1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym<sup>4</sup>, uchwalonej w pierwszym pakiecie ustaw reformujących polską gospodarkę<sup>5</sup>. Wielokrotnie nowelizowana<sup>6</sup>, niezmiernie bogato stosowana<sup>7</sup> i szeroko komentowana<sup>8</sup>, ustawa ta została zastąpiona przez nową ustawę z 15.12.2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, która weszła w życie 1.4.2001 r.<sup>9</sup>

1.2. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r., licząca łącznie 121 artykułów, jest podzielona na osiem działów. Dział I zawiera przepisy ogólne. Działy II i III zawierają podstawowe przepisy prawa materialnego. Ujęcie materialnoprawnych przepisów ustawy w dwa działy jest uzasadnione przede wszystkim względami merytorycznymi (zróżnicowany charakter przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję i antykonkurencyjnej koncentracji). W ten sposób dokonuje się jednak także bezpośrednie nawiązanie do przepisów wspólnotowych<sup>10</sup>.

---

<sup>3</sup> Pełny wykaz i wyciągi z innych aktów normatywnych zawierających normy prawa antymonopolowego znajdzie Czytelnik w publikacji cytowanej w przypisie 1.

<sup>4</sup> Dz. U. Nr 14, poz. 88 (dalej: ustawa antymonopolowa z 1990 r.).

<sup>5</sup> Wcześniejsza o kilka lat ustawa z 28.1.1987 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym w gospodarce narodowej (Dz. U. Nr 3, poz. 18) była raczej przejawem nieudanej próby ratowania systemu gospodarki planowej.

<sup>6</sup> Podstawowych nowelizacji jej przepisów dokonano ustawami opublikowanymi w Dz. U.: z 1991 r. Nr 65, poz. 279; z 1994 r. Nr 90, poz. 419; z 1995 r. Nr 41, poz. 208; z 1996 r. Nr 106, poz. 496; z 1998 r. Nr 145, poz. 938, Nr 10. Ostatni tekst jednolity ustawy, funkcjonującej w końcowym okresie jej obowiązywania pod zmienioną nazwą ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów, został opublikowany w Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547; po tej dacie jeszcze dwukrotnie zmieniono tę ustawę w 2000 r. (Dz. U. Nr 31, poz. 381 i Nr 60, poz. 704).

<sup>7</sup> W latach 1990–2000 wydano na jej podstawie ok. 20 tys. aktów stosowania prawa, w tym ponad 600 wyroków sądowych.

<sup>8</sup> Por. w szczególności: S. Gronowski, *Ustawa antymonopolowa. Komentarz*, Warszawa 1999; S. Gronowski, E. Wojtaszek-Mik, *Ustawa antymonopolowa. Orzecznictwo. Piśmiennictwo. Przepisy*, Warszawa 1998; T. Ławicki, *Ustawa o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym. Komentarz*, Warszawa 1998; T. Skoczny, *Przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym w świetle orzecznictwa*, Warszawa 1994.

<sup>9</sup> Dz. U. Nr 122, poz. 1319.

<sup>10</sup> Por. w szczególności art. 81–82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) i rozporządzenia (EWG) nr 4064/89 z 29.12.1989 r. w sprawie kontroli

Dział II jest skierowany przeciwko dwóm antykonkurencyjnym strategiom przedsiębiorców: strategii grupowego (kolektywnego) ograniczania konkurencji (rozdz. 1) oraz strategii (indywidualnego) ograniczania konkurencji przez nadużywanie posiadanej już pozycji dominującej (rozdz. 2). Jego tytuł oraz przepisy kompetencyjne (rozdz. 3) wyraźnie wskazują na to, że u podstaw przeciwdziałania obu strategiom leży zasada zakazu.

Dział III zawiera przepisy skierowane przeciwko strategii nadmiernej koncentracji gospodarczej, dokonującej się w drodze „koncentracji przedsiębiorców”, podlegającej nadzorowi organów ochrony konkurencji. Materią regulacji tego działu są obowiązki umożliwiające publiczną kontrolę tych operacji i jej zakres (rozdział 1) oraz kompetencje nadzorcze Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: UOKiK lub Urzędu) (rozdział 2)<sup>11</sup>.

Działy IV i V zawierają normy instytucjonalne i proceduralne, stanowiące łącznie ok. 2/3 materii regulacyjnej. Przepisy ustrojowe działu IV nie tylko jednak regulują status Prezesa UOKiK (rozdział 1), ale także wkraczają w materię ustrojowego prawa samorządu terytorialnego (rozdział 2). Niezmiernie skomplikowany, tak prawnie, jak i ekonomicznie, charakter postępowań przed Prezesem UOKiK wymusił znaczną rozbudowę przepisów proceduralnych, tworzących podstawy szczególnego postępowania administracyjnego przed Prezesem UOKiK<sup>12</sup>, trudno więc zgodzić się z krytyką ustawy z tego punktu widzenia, wyrażoną m.in. przez Radę Legislacyjną<sup>13</sup>.

W dziale VI uregulowano kwestie administracyjnych kar pieniężnych za naruszanie ustawy, a działy VII i VIII zawierają zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe.

---

koncentracji przedsiębiorstw (O.J. 1990, L 257/13), zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1310/97 (O.J. 1997, L 180/1); w tłumaczeniu polskim [w:] *Kontrola łączenia przedsiębiorstw I. Projekt PHARE-SIERRA: Harmonizacja prawa polskiego z prawem Wspólnot Europejskich. Seria: Prawo konkurencji*, Warszawa 1998, s. 11 i n. (dalej: rozporządzenie nr 4064/89).

<sup>11</sup> Jest oczywiste, że – wbrew niezbyt precyzyjnemu tytułowi tego działu („Koncentracja przedsiębiorców”) – ustawa ta nie reguluje zasad i sposobów dokonywania połączeń (fuzji) i wszelkich form obejmowania kontroli nad przedsiębiorcami przez innych przedsiębiorców (materię tę reguluje prawo handlowe i inne przepisy prawa gospodarczego).

<sup>12</sup> Por. R. Janusz, T. Skoczny, *Postępowanie antymonopolowe jako szczególne postępowanie administracyjne* [w:] *Institucje współczesnego prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa Profesora zw. dra hab. Józefa Filipka*, Kraków 2001, s. 261 i n.

<sup>13</sup> Por. opinię z 13.10.1999 r. o projekcie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (projekt ustawy z 14.9.1999 r.) autorstwa M. Kępińskiego, „Przegląd Legislacyjny” 1999, nr 4 (dalej: „Opinia Rady Legislacyjnej”).

1.3. Uchwalając nową ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów ustawodawca wyszedł z założenia, że dotychczas obowiązująca ustawa antymonopolowa z 1990 r. nie jest już wystarczająca dla zapewnienia skutecznej i zgodnej ze standardami europejskimi publicznoprawnej ochrony konkurencji. W rządowym uzasadnieniu do projektu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. stwierdzono wprost, że nowa regulacja potrzebna jest przede wszystkim w celu podwyższenia poziomu skuteczności ochrony antymonopolowej oraz stopnia zgodności jej podstaw prawnych ze wspólnotowymi regułami ochrony konkurencji<sup>14</sup>. Europejskie reguły ochrony konkurencji m.in. gwarantują także wysoki poziom ochrony praw i interesów wszystkich uczestników postępowań prowadzonych przed organami ochrony konkurencji, zapewniających zgodność tych postępowań z zasadą państwa prawa czy praworządności (*rule of law*).

Poniższa prezentacja i ocena ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. będzie więc dokonywana przede wszystkim z kontekście poszukiwania odpowiedzi na dwa pytania:

- a) czy ustawa ta tworzy wystarczające instrumenty zapewnienia skuteczności ochrony konkurencji, przy równoczesnym respektowaniu praw i obowiązków wszystkich uczestników postępowań przed organami ochrony konkurencji oraz
- b) czy jest ona kompatybilna z podstawowymi regułami ochrony konkurencji Wspólnot Europejskich (WE), realizując tym samym obowiązki dostosowawcze wynikające z Układu Europejskiego<sup>15</sup> oraz spełniając kryteria przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (UE)<sup>16</sup>.

1.4. Nie jest natomiast przedmiotem tego artykułu ocena ustawy z punktu widzenia jej jakości legislacyjnej. Nie można jednak nie zauważyć, że wiele jej rozwiązań wyglądałoby zapewne inaczej, gdyby były przedmiotem szczegółowych analiz eksperckich oraz szerokiej dys-

---

<sup>14</sup> Por. „Uzasadnienie” projektu rządowego skierowanego do Sejmu 7.6.2000 r. (maszynopis powielony, dostępny także pod adresem internetowym <http://ks.sejm.gov.pl:8009/proc3/opisy/1996.htm>) (dalej: „Uzasadnienie projektu rządowego”).

<sup>15</sup> Por. w szczególności art. 63 i 65 Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską, z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi, z drugiej strony, z 16.12.1991 r. (Dz. U. z 1994 r., zał. do nr 11, poz. 38; por. także O.J. 1993, L 348/1).

<sup>16</sup> Kryteria te, w tym zdolność do przyjęcia na siebie obowiązków członkowskich, obejmująca wymóg pełnego przejęcia dorobku prawnego Wspólnot (*acquis communautaire*), zostały sformułowane na posiedzeniu Rady Europejskiej w Kopenhadze w 1993 r.

kusji środowisk gospodarczych i prawniczych, w tym dyskusji na forum czasopism naukowych<sup>17</sup>. Dyskusji takiej zabrakło także w strukturach rządowych<sup>18</sup> i w parlamencie, w którym procedowano nad ustawą w ramach Komisji Europejskiej<sup>19</sup>, a nie w Komisji Ochrony Konkurencji i Konsumentów, do tego w iście ekspresowym tempie<sup>20</sup>, tylko częściowo usprawiedliwionym wymogami dostosowania prawa. Rządowy projekt ustawy został tylko nieznacznie zmieniony w Sejmie; także w Senacie dokonano w nim niewielu, acz istotnych zmian<sup>21</sup>.

## 2. CELE I ZAKRES USTAWY

2.1. Trzeba na wstępie zauważyć, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. (w przeciwieństwie do dotychczas obowiązującej ustawy antymonopolowej z 1990 r.) ma ambicję stania się „sektorową” ustawą UOKiK, stwarzającą podstawy prawne działania Prezesa tego Urzędu w obu obszarach wyróżnionych w jego nazwie – „ochrony konkurencji” i „ochrony konsumentów”. O ile jednak jako „nowa” ustawa o ochronie konkurencji, zachowując wszystko to ze „starej” ustawy antymonopolowej, co znalazło swoje potwierdzenie w niezmiernie bogatym dorobku jej stosowania, wprowadza wiele nowych rozwiązań, mających na celu podwyższenie poziomu skuteczności ochrony antymonopolowej oraz stopnia dostosowania polskiego prawa antymonopolowego do wspólnotowych reguł konkurencji skierowanych do przed-

---

<sup>17</sup> O ile nam wiadomo, w okresie, w jakim toczył się proces legislacyjny, nie odbyło się żadne specjalne spotkanie tych środowisk; ukazał się także tylko jeden artykuł naukowy analizujący projekt ustawy (K. Strzyckowski, *Nowe prawo konkurencji. Uwagi o projekcie ustawy o ochronie konkurentów i konsumentów*, PUG 2000, nr 9).

<sup>18</sup> O ile nam wiadomo, Rada Legislacyjna nie miała okazji opiniować projektu ustawy skierowanego do Sejmu. Opinia UKiE o zgodności projektu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z prawem UE (dalej „Opinia UKiE”), bardzo szczegółowo odnosząca się do kilku pojęć zawartych w słowniczku ustawy i tylko do nich, sprawia wrażenie urwanej (czyżby z braku czasu?).

<sup>19</sup> Jej przebieg jest dostępny na stronie internetowej Sejmu (<http://ks.sejm.gov.pl/prace>). O ile nam wiadomo, w trakcie prac parlamentarnych projekt ustawy był przedmiotem tylko jednej opinii zewnętrznej sporządzonej przez mec. M. Tadeusiaka (masyzynopsis powielony).

<sup>20</sup> Rządowy projekt ustawy, autorstwa UOKiK, został skierowany do Sejmu 7.6.2000 r.; Sejm uchwalił ustawę już 17.11.2000 r. Uchwała Senatu została podjęta 7.12.2000 r. Ustawę przyjęto ostatecznie 15.12.2000 r.

<sup>21</sup> Na etapie prac Senatu zmieniono m.in. przepisy dot. statusu i sposobu powoływania Prezesa UOKiK oraz definicję pojęcia dominującej.

siębiorstw<sup>22</sup>, o tyle jako nowa ustawa o ochronie interesów konsumentów ustawa ta raczej rozczarowuje; w rzeczywistości bowiem regulacja prawna ochrony interesów konsumentów nie wychodzi poza jej „organizację” (dział V)<sup>23</sup>. Nowa ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie tworzy więc „systemu publicznoprawnej ochrony konkurencji i konsumentów”. Tak, jak w jej dotychczasowym tytule i kształcie, zapoczątkowaną ustawą kompetencyjną z 1998 r., uchwaloną w związku z reformą ustrojową państwa, jest więc ona dalej połączeniem kompleksowej publicznoprawnej regulacji ochrony konkurencji (*antitrust*) z fragmentaryczną regulacją publicznoprawnej ochrony interesów konsumentów, a w jeszcze mniejszym zakresie – także przedsiębiorców.

To, że brak w niej, co do zasady, przepisów materialnych w zakresie ochrony konsumentów, jest jednak naturalną konsekwencją przyjętej przez Sejm wcześniej, prawidłowej zresztą, koncepcji „rozproszonego” prawa konsumenckiego, na które składają się normy materialnego prawa prywatnego i publicznego, usytuowane w licznych ustawach. Wolą Sejmu było także nadanie Prezesowi UOKiK funkcji organu polityki konsumenckiej, a niekiedy również przyznanie mu konkretnych kompetencji w tym zakresie<sup>24</sup>.

2.2. Tak więc, zasadniczym celem projektowanej regulacji jest niewątpliwie określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji, w szczególności poprzez regulację zasad i trybu przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków (art. 1 ust. 1 i 2). Nie ulega zatem wątpliwości, *nota bene* mimo braku aksjologicznej preambuły, że bezpośrednim dobrem chronionym ustawy jest sama konkurencja jako mechanizm gospodarczy. Definiując pojęcie „konkurenta” (art. 4 pkt 10) ustawa określa – pośrednio – istotę tego mechanizmu; polega on na równoczesnym „oferowaniu” (wprowadzaniu na rynek) przez przedsiębiorców oraz „nabywaniu” przez innych przedsiębiorców lub konsumen-

---

<sup>22</sup> Wiele kwestii, będących przedmiotem kontrowersji w orzecznictwie na gruncie ustawy antymonopolowej z 1990 r., nie zostało jednak przez ustawodawcę rozstrzygniętych; ustawodawca nie rozstrzygnął np. takich kwestii jak charakter postępowania przed Sądem Antymonopolowym, zakres prejudycjalności, charakter kar pieniężnych.

<sup>23</sup> Co do zasady, te elementy ustawy, które dotyczą ochrony konsumentów, nie są przedmiotem tego artykułu.

<sup>24</sup> Por. np. rozdz. 4 ustawy z 22.1.2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 15, poz. 179) oraz art. 19 ust. 1 pkt 3 cyt. wyż. ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z 1993 r. Na marginesie należy zauważyć, że objęcie jedną ustawą całego prawa konkurencji nie byłoby rozwiązaniem korzystnym. Zob. szerzej T. Skoczny, *Rozwój i stan aktualny...*, passim. Inaczej K. Strzykowski, op. cit., s. 2.

tów (art. 4 pkt 11) określonych towarów (art. 4 pkt 6) na rynku właściwym (art. 4 pkt 8). Z ww. definicji „konkurenta” wynika również, że przedmiotem ochrony jest zarówno konkurencja rzeczywista (aktualna), jak i potencjalna (przyszła). Chroniąc konkurencję jako mechanizm gospodarczy, ustawa chroni jednak także – pośrednio – interesy przedsiębiorców (w tym konkurentów) oraz interesy konsumentów.

2.3. Z takiej koncepcji *ratio legis* projektowanej regulacji wynika jednoznacznie jej zakres przedmiotowy (zakres regulacji materialnoprawnej zawartej w dziale II i III ustawy). W pełni odpowiada on standardom wspólnotowym. Zgodne z tymi standardami jest także wyłączenie spod zakresu zastosowania ustawy praktyk ograniczających konkurencję dopuszczonych na podstawie odrębnych ustaw lub wynikających z układów zbiorowych pracy (art. 2). Pewne wątpliwości budzi jedynie<sup>25</sup> regulacja zakresu stosowania ustawy do porozumień licencyjnych zawieranych między przedsiębiorcami; nie wiadzieć dlaczego, niektóre z tych porozumień są oceniane na gruncie tej ustawy z punktu widzenia „swobody działalności gospodarczej”. Przepis ten, przejęty z ustawy antymonopolowej z 1990 r., spotkał się w czasie jej obowiązywania z krytyką I. Wiszniewskiej-Białeckiej<sup>26</sup>, którą należy podtrzymać również na gruncie nowej ustawy.

2.4. Zgodnie ze standardami wspólnotowymi zostały uregulowane także zakres przestrzenny stosowania ustawy (stosuje się ją do przeciwdziałania ograniczeniom konkurencji, których skutki występują lub mogą wystąpić „na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”) oraz jej zakres podmiotowy (stosuje się ona mianowicie do wszelkich „przedsiębiorców i ich związków”, tak prywatnych, jak i publicznych) (art. 1 ust. 2). Kluczowa dla określenia zakresu podmiotowego stosowania ustawy definicja „przedsiębiorcy” wzbudza jednakże wątpliwości jako zbyt wąska<sup>27</sup> lub zbyt szeroka; jako zbyt szeroka jawi się ona na skutek zaproponowanego rozszerzenia tej kategorii – w samym słowniczku (art. 4 pkt 1 lit. e) – o „osoby fizyczne posiadające już akcje lub udziały zapewniające jej co najmniej 25% głosów w organach co najmniej jednego

---

<sup>25</sup> Liczne szczegółowe refleksje rysują się także na tle licznych definicji zawartych w słowniczku ustawy (art. 4); por. w szczególności „Opinia UKIE”. Nie ma tu jednak miejsca na ich odrębne omawianie; do niektórych trzeba będzie jednak nawiązać niżej.

<sup>26</sup> Por. I. Wiszniewska, *Dostosowanie polskiego prawa antymonopolowego do prawa europejskiego*, „Studia Prawnicze” 1996, z. 1–4.

<sup>27</sup> Por. „Opinia UKIE”. Na brak jej zgodności z prawem wspólnotowym wskazuje także K. Strzyckowski, op. cit., s. 3.



przedsiębiorcy”, co miało – w zamierzeniach twórców ustawy<sup>28</sup> – wzmocnić kontrolę antymonopolową procesów koncentracyjnych<sup>29</sup>, rozciągnęło natomiast jej zakres znacznie ponad standard wynikający ze wspólnotowego rozporządzenia nr 4064/89 (por. niżej).

### 3. ZAKAZ PRAKTYK OGRANICZAJĄCYCH KONKURENCJĘ

#### 3.1. ZAKAZ POROZUMIEŃ OGRANICZAJĄCYCH KONKURENCJĘ

3.1.1. Jak już wskazano, także polski ustawodawca uznał, że najsukuczniejszą ochronę przed antykonkurencyjnymi praktykami przedsiębiorców zapewni ich ustawowe zakazanie<sup>30</sup>. Jednakże, również wzorem prawa WE i większości jej państw członkowskich, porozumienia ograniczające konkurencję poddał zakazowi względnemu (dział 2 rozdz. 1), a nadużywanie pozycji dominującej na rynku – zakazowi bezwzględemu (dział 2 rozdz. 2).

3.1.2. Odstępując od dotychczasowej regulacji i wyraźnie wzorując się na prawie wspólnotowym, ustawodawca polski zbudował instytucję prawną względnego zakazu porozumień ograniczających konkurencję poprzez:

- a) zdefiniowanie kategorii „porozumień” i „porozumień ograniczających konkurencję” (art. 4 pkt 4 i art. 5 ust. 1);
- b) ustanowienie generalnego zakazu porozumień ograniczających konkurencję i przykładowe wyliczenie takich porozumień (art. 5 ust. 1);
- c) ustawowe wyłączenie spod tego zakazu tzw. porozumień bagatelnych (art. 6);
- d) ustawowe określenie warunków tzw. wyłączeń grupowych oraz upoważnienie do ich dokonywania przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia (art. 7);

---

<sup>28</sup> Por. „Uzasadnienie projektu rządowego”, s. 44.

<sup>29</sup> W każdym razie, regulacja ta winna być raczej zawarta w dziale III ustawy; nie ma ona bowiem zastosowania poza przepisami regulującymi zakres kontroli koncentracji.

<sup>30</sup> Rozwiązanie to znajduje zastosowanie w prawie WE i większości jej państw członkowskich, aczkolwiek np. niemiecka ustawa kartelowa zakazuje *ex lege* tylko porozumienia horyzontalne (kartele), podczas gdy porozumienia dystrybucyjne poddaje jedynie nadzorowi organów ochrony konkurencji. Por. *Niemiecka ustawa kartelowa*, wprowadzenie R. Janusz, T. Skoczno, Warszawa 1995, s. 21 i n.

- e) określenie skutków prawnych zawierania porozumień ograniczających konkurencję (art. 5 ust. 2), tj. ich nieważności.

3.1.3. Ustawowa definicja „porozumień ograniczających konkurencję”, której w ustawie antymonopolowej z 1990 r. brakowało, składa się z dwóch części. Najpierw ustawodawca określił formy kooperacji przedsiębiorców, które podlegają ocenie na gruncie prezentowanej ustawy (art. 3 pkt 4). Podobnie jak w prawie wspólnotowym (art. 81 ust. 1 TWE), aby wyeliminować możliwość obejścia zakazu antykonkurencyjnej kooperacji, pojęciem „porozumienie” zostały objęte nie tylko wszelkie „umowy” między przedsiębiorcami lub/i ich związkami i „uchwały” związków przedsiębiorstw, których cechą wyróżniającą jest ich prawna egzekwowalność, ale także wszelkie inne „uzgodnienia” (zwane w prawie wspólnotowym *concerted practices*); te ostatnie pełnią więc funkcję kategorii zbiorczej dla wszelkich takich przejawów kooperacji, które nie zostaną zakwalifikowane jako „umowy” i „uchwały”.

Jest oczywiste, że tak rozumiane „porozumienia” mogą być uznane za zakazane tylko wtedy, gdy mają charakter antykonkurencyjny. Uznając, że charakter taki mają porozumienia, które „eliminują, ograniczają lub naruszają w inny sposób konkurencję” (art. 5 ust. 1), ustawodawca poszedł chyba jednak za daleko w swym dążeniu do zapewnienia zgodności prawa polskiego z art. 81 ust. 1 TWE. Jak się wydaje bowiem, w wymiarze narodowym antykonkurencyjna kooperacja przedsiębiorców lub ich związków może w rzeczywistości polegać albo na wyłączeniu (wykluczeniu) konkurencji, tj. jej całkowitym wyeliminowaniu, albo na jej ograniczeniu częściowym, tj. zakłóceniu mechanizmu skutecznej konkurencji, ale nie w takim stopniu, że zapobiegać jej całkowicie. Taki pogląd został wyrażony również w „Opinii Rady Legislacyjnej”. *Tertium non datum*, albowiem narodowe prawo konkurencji skierowane do przedsiębiorstw (także w państwach członkowskich UE) nie ma na celu ochrony innych wartości, takich jak np. uczciwość konkurencji.

Ten sam, co w UE, poziom skuteczności ochrony konkurencji zapewnia natomiast przesłanka tego zakazu, na mocy której porozumienia ograniczające konkurencję są zakazane nie tylko wtedy, gdy ich antykonkurencyjny skutek już wystąpił, ale także wtedy, gdy jest dopiero ich celem.

3.1.4. Zgodne ze standardem wspólnotowym i gwarantujące ten sam poziom ochrony konkurencji jest rozwiązanie ustanawiające generalny zakaz wszelkich porozumień ograniczających konkurencję i tylko ich przykładowe („w szczególności”) wyliczenie (art. 5 ust. 1). Generalność

tego zakazu wyraża się m.in. w tym, że obejmuje on zarówno „porozumienia zawierane między konkurentami”, tj. porozumienia poziome (horyzontalne), jak i „porozumienia zawierane między przedsiębiorstwami działającymi na różnych szczeblach obrotu”, tj. porozumienia pionowe (wertrykalne)<sup>31</sup>, w tym porozumienia dystrybucyjne, tj. porozumienia pionowe „których celem jest zakup towarów dokonywany z zamiarem ich dalszej odsprzedaży” (art. 4 pkt 5)<sup>32</sup>, przesłanki zakazanego porozumienia ograniczającego konkurencję może oczywiście spełnić także każde „porozumienie licencyjne” dotyczące praw własności intelektualnej i przemysłowej oraz *know-how*, do których ustawa ma zastosowanie na gruncie art. 2 ust. 2.

Gdy natomiast chodzi o przykładowy katalog zakazanych porozumień ograniczających konkurencję, to łatwo zauważyć, że jest on „mieszanką” porozumień wymienionych w art. 81 ust. 1 TWE (art. 5 ust. 1 pkt. 1–5) i porozumień dodanych przez twórców ustawy, tj. kolektywnego blokowania dostępu do rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem i tzw. zmowy przetargowej (art. 5 ust. 1 pkt 6 i 7); ustawodawca uznał więc, że te ostatnie porozumienia stanowią w polskich warunkach szczególne zagrożenie dla mechanizmu konkurencji.

3.1.5. Ustawowe wyłączenie spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję tzw. porozumień bagatelnych (art. 6) jest rozwiązaniem rozsądnym i zgodnym ze standardami wspólnotowymi. Należy podkreślić, iż granica owej „bagatelności” została określona – zgodnie z aktualnie obowiązującym rozwiązaniem wspólnotowym<sup>33</sup> – przy pomocy kryterium łącznego udziału w rynku (a nie obrotu itp., za czym opowiedziano się np. w „Opinii Rady Legislacyjnej”) oraz na innym poziomie w przypadku porozumień poziomych (do 5%) i pionowych (do 10%).

3.1.6. Całkowitą nowością polskiego prawa antymonopolowego jest także instytucja prawna tzw. wyłączeń grupowych, tj. dokonywanych w trybie rozporządzenia Rady Ministrów wyłączeń spod generalnego zakazu porozumień ograniczających konkurencję pewnych rodzajów porozumień, spełniających określone w ustawie przesłanki. W związku ze

---

<sup>31</sup> Porozumienia poziome i pionowe zostały zdefiniowane w art. 6 dotyczącym wyłączenia spod zakazu tzw. porozumień bagatelnych (por. niżej), a więc poza słowniczkiem ustawy.

<sup>32</sup> „Porozumienia dystrybucyjne” są więc jedynym rodzajem porozumień zdefiniowanych w słowniczku ustawy.

<sup>33</sup> Por. Obwieszczenie o porozumieniach o mniejszym znaczeniu, które nie podlegają art. 85 ust. 1 Traktatu o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej (O.J. 1997, C 372).

zmianami, jakie dokonały się ostatnio w tym zakresie w prawie wspólnotowym, twórcy ustawy słusznie odstąpili od ustanowienia proponowanych im wcześniej przez ekspertów zewnętrznych instytucji prawnych tzw. wyłączeń indywidualnych i atestów negatywnych. W ten sposób utrzymana zostanie, istniejąca dotychczas w prawie polskim, dominacja następczej (*ex post*) oceny porozumień ograniczających konkurencję na gruncie tzw. *rule of reason* (art. 6 ustawy antymonopolowej z 1990 r. i art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r.). Przyjęta regulacja podstaw i zakresu wyłączeń grupowych odpowiada w pełni treści art. 81 ust. 3 TWE<sup>34</sup>.

Jak się ponadto wydaje, określony w art. 7 nowej ustawy zakres delegacji dla Rady Ministrów ma szanse być uznany za spełniający surowe wymogi Trybunału Konstytucyjnego. Mimo fakultatywnego charakteru delegacji, należy oczekiwać, że wyłączenia grupowe spod polskiego zakazu porozumień ograniczających konkurencję będą wkrótce wydane, będą dotyczyły horyzontalnych porozumień kooperacyjnych (w tym przede wszystkim porozumień specjalizacyjnych i badawczo-rozwojowych), wertykalnych porozumień dystrybucyjnych i porozumień licencyjnych (służących transferowi technologii) i będą kompatybilne ze wspólnotowymi rozporządzeniami o wyłączeniach grupowych<sup>35</sup> w zakresie określania granicy między pożądaną kooperacją a antykonkurencyjną zmwą.

### 3.2. ZAKAZ NADUŻYWANIA POZYCJI DOMINUJĄCEJ

3.2.1. Drugim rodzajem zakazanych praktyk ograniczających konkurencję jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku (dział II rozdz. 2),

---

<sup>34</sup> Nie stanowi jednak jego „kopii”, jak twierdzi K. Strzyczkowski (op. cit., s. 4), gdyż przewiduje w art. 81 ust. 3 wyłączenia indywidualne, które są instrumentem kontroli *ex ante*. W prawie wspólnotowym reguła rozsądku musiałaby być stosowana na gruncie art. 81 ust. 1 TWE.

<sup>35</sup> Aktualnie obowiązują w tym zakresie następujące rozporządzenia o wyłączeniach grupowych o charakterze generalnym: rozporządzenie nr 1475/95 Komisji z 28.6.1975 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do określonych grup porozumień dotyczących dystrybucji i serwisu pojazdów samochodowych (O.J. 1995, L 145/25); rozporządzenie nr 240/96 Komisji z 31.1.1996 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do określonych grup porozumień o transferze technologii (O.J. 1996, L 31/2); rozporządzenie (WE) nr 2790/1999 Komisji z 22.12.1999 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do grup wertykalnych porozumień i praktyk uzgodnionych (O.J. L 336/21); rozporządzenie (WE) nr 2658/2000 Komisji z 29.11.2000 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 TWE do grup porozumień specjalizacyjnych (O.J. 2000, L 304/3); rozporządzenie (WE) nr 2659/2000 Komisji z 29.11.2000 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 TWE do grup porozumień badawczo-rozwojowych (O.J. 2000, L 304/3).

mające – w przeciwieństwie do ograniczających konkurencję porozumień – postać działań (zachowań) indywidualnych. Na materialnoprawny zakres tego zakazu składają się przepisy:

- a) definiujące kategorie „rynku właściwego” i „pozycji dominującej” (art. 4 pkt 8 i 9);
- b) ustanawiające generalny, bezwzględny zakaz nadużywania tej pozycji przez jednego lub kilku przedsiębiorców (art. 8 ust. 1);
- c) formułujące przykładowe wyliczenie praktyk stanowiących nadużycie pozycji dominującej (art. 8 ust. 2);
- d) określające nieważność czynności prawnych będących przejawem takiego nadużycia (art. 8 ust. 3).

Jak łatwo zauważyć, już z samej konstrukcji tego zakazu wynika, że samo posiadanie pozycji dominującej nie jest prawnie zakazane; zakazane jest jedynie jej nadużywanie.

3.2.2. Nadużycie pozycji dominującej następuje zawsze na – zdefiniowanym w ustawie po raz pierwszy i w zgodzie ze standardami orzeczniczymi – rynku właściwym (art. 4 pkt 8)<sup>36</sup>. Dla zakresu stosowania omawianego zakazu kluczowe znaczenie ma jednak definicja pozycji dominującej. Zarzucając występujące w ustawie antymonopolowej z 1990 r. rozróżnianie i odrębne definiowanie „pozycji monopolistycznej” i „pozycji dominującej”, ustawodawca jednolicie zdefiniował pozycję dominującą, wyraźnie posługując się wspólnotowym standardem orzeczniczym<sup>37</sup>, wypracowanym w wyrokach w sprawach *United Brands* i *Hoffmann-La Roche*<sup>38</sup>, stosowanym już zresztą także w polskim orzecznictwie antymonopolowym<sup>39</sup>. Pozycję dominującą na rynku właściwym

---

<sup>36</sup> Prawo wspólnotowe posługuje się pojęciem „rynku relewantnego”; jego użycie także przez ustawodawcę polskiego miałooby – n.zd. – tę przewagę, że byłoby to *terminus technicus*, oznaczający rynek właściwy tylko w danej (tej jednej) sprawie antymonopolowej. Rozumiemy wszakże, że Sejm wybrał rozwiązanie zgodne z uchwaloną przez siebie niewiele wcześniej ustawą o ochronie języka polskiego.

<sup>37</sup> Projekt rządowy przewidywał utrzymanie dotychczasowej definicji pozycji dominującej. Definicji tej zarzucono w „Opinii UKIE”, że nie uwzględnia innych kryteriów dominacji (władzy) rynkowej umożliwiającej działania „w istotnym stopniu niezależne od zachowań kontrahentów, a w konsekwencji także konsumentów”, a także przykładą zbytnią wagę do domniemania prawnego, które można obalić przeciwdowodem (art. 234 K.p.c.).

<sup>38</sup> Por. wyr. TS z 14.2.1978 r. w sprawie 22/78 *United Brands Company and United Brands Continental BV v. Komisja* [1978] ECR 207; wyr. TS z 13.2.1979 r. w sprawie *Hoffmann – La Roche & Co AG v. Komisja* [1979] ECR 461; oba opublikowane w jęz. polskim [w:] *Zakaz nadużywania pozycji dominującej I. Wprowadzenie* R. Janusz, T. Skoczny, Warszawa 1996, s. 77 i 117.

<sup>39</sup> Por. wyroki Sądu Antymonopolowego: XVII Amr 18/94; XVII Amr 9/95; XVII Amr 45/96; XVII Ama 33/97; XVII Ama 76/98.

posiada więc przedsiębiorca, któremu pozycja ta umożliwia zapobieganie skutecznej konkurencji na tym rynku przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów. Choć nie było to konieczne, ustawodawca, zapewne ze względów praktycznych, zachował obalalne ilościowe domniemanie tej pozycji oparte na ilościowej przesłance 40% udziału w rynku<sup>40</sup>.

3.2.3. Wymaga szczególnego podkreślenia, iż – w przeciwieństwie do ustawy antymonopolowej z 1990 r., a zgodnie z art. 82 TWE – zakaz nadużywania pozycji dominującej (art. 8):

- a) ma charakter bezwzględny, czyli nie istnieje możliwość wyłączenia spod tego zakazu żadnych praktyk ograniczających konkurencję podmiotów posiadających pozycję dominującą na rynku właściwym, oraz
- b) odnosi się nie tylko do „jednego przedsiębiorcy”, ale także do „kilku przedsiębiorców”, a więc obejmuje także zakaz nadużywania tzw. kolektywnej pozycji dominującej; zakaz nadużywania pozycji dominującej przez związek przedsiębiorców nie został w tym przepisie przewidziany wprost, ale będzie go można zapewne wyprowadzić z 10 ust. 1.

3.2.4. Także prezentowana ustawa (podobnie jak ustawa antymonopolowa z 1990 r. oraz art. 82 TWE) nie definiuje generalnie kategorii „nadużywania” pozycji dominującej, a jedynie formułuje przykładowy katalog jego przejawów. W dalszym ciągu więc o rzeczywistym zakresie tego zakazu decydować będzie orzecznictwo. Sam katalog natomiast jest również kombinacją stanów faktycznych przewidzianych w art. 82 TWE i występujących w starej ustawie antymonopolowej i szczególnie często ocenianych w polskim orzecznictwie.

### 3.3. DECYZJE W SPRAWACH PRAKTYK OGRANICZAJĄCYCH KONKURENCJĘ

3.3.1. W odrębnym rozdziale (dział 2 rozdz. 3), acz w sposób niezmiernie skomplikowany, reguluje ustawodawca przesłanki decyzji w sprawach praktyk ograniczających konkurencję.

---

<sup>40</sup> W projekcie rządowym ustawy (pierwotny art. 5) przewidywano nawet domniemanie pozycji dominującej „na krajowym rynku środków przekazu” (!) na poziomie 20%. Na szczęście przepis ten został usunięty na etapie prac senackich.

Zgodnie z tymi przepisami, Prezes UOKiK, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego i prowadzonego na podstawie przepisów działu V rozdz. 1 i 2 ustawy, wydaje decyzję administracyjną, w której, przede wszystkim, określoną praktykę (porozumienie lub czynności przedsiębiorcy dysponującego pozycją dominującą) albo uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję (art. 9–10), albo nie (art. 11). W tym drugim przypadku, ustawodawca mówi wprawdzie o „niestwierdzeniu stosowania praktyki ograniczającej”, a więc nie dochowuje konwencji zastosowanej w art. 9 i 10 ustawy, ale z istoty decyzji pozytywnych, o których mowa w art. 11, nie może chodzić o nic innego, jak tylko o nieuznanie badanej praktyki za ograniczającą konkurencję, wykluczające stosowanie jakichkolwiek sankcji administracyjnych, cywilnych i administracyjnych kar finansowych. Decyzję taką wydaje on albo wtedy, gdy postępowanie wykazało, że dana praktyka albo w ogóle nie narusza zakazów określonych w art. 5 lub w art. 8, m.in. dlatego, że korzysta z wyłączenia z mocy ustawy (art. 6), rozporządzenia Rady Ministrów, albo narusza zakaz porozumień ograniczających konkurencję (art. 5 ust. 1), ale spełnia równocześnie przewidziane w art. 7 ust. 1 przesłanki wyłączeń grupowych, choć pod istniejące wyłączenie grupowe nie podlega, bo stosowne rozporządzenie Rady Ministrów nie zostało wydane (art. 11 ust. 2).

3.3.2. Uznanie konkretnej praktyki za ograniczającą konkurencję następuje wtedy, gdy Prezes UOKiK stwierdzi naruszenie zakazu porozumień ograniczających konkurencję (art. 5) w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 (porozumienia bagatelne) i 7 (wyłączenia grupowe) lub zakazu nadużywania pozycji dominującej (art. 8). Stwierdzając naruszenie tych zakazów, Prezes UOKiK musi nakazać zaniechanie stosowania danej praktyki (art. 9). Może on jednak także uznać praktykę za ograniczającą konkurencję, ale nie nakazywać jej zaniechania, jeżeli badana praktyka przestała już naruszać zakazy określone w art. 5 lub 8; musi to jednak stwierdzić w swej decyzji (art. 10 ust. 1–2).

#### 4. PREWENCYJNA KONTROLA KONCENTRACJI PRZEDSIĘBIORCÓW

4.1. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. dokonuje daleko idących modyfikacji dotychczasowych regulacji podstaw i trybu przeciwdziałania antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców. Utrzymuje jednakże zasadniczy model tej regulacji oparty na za-

sadzie prewencyjnego nadzoru. Inaczej zatem niż w przypadku praktyk ograniczających konkurencję, które są *ex lege* zakazane, transakcje koncentracyjne w gospodarce są co do zasady dozwolone, a tylko niektóre z nich, zgłoszone i ocenione przez organ ochrony konkurencji, mogą być zakazane mocą decyzji administracyjnej. Jest to bardzo istotne, albowiem – niezależnie od rozwiązań szczegółowych – regulacja taka jest generalnie zgodna z modelem przyjętym w rozporządzeniu nr 4064/89. Nie przesądza to jednak zgodności z tym rozporządzeniem rozwiązań szczegółowych.

4.2. Na materialnoprawny zakres kontroli koncentracji przedsiębiorców składają się przepisy:

- a) definiujące kategorię „przedsiębiorcy” (art. 4 ust. 1);
- b) określające rodzaje koncentracji podlegającej i niepodlegającej tej kontroli, czyli jej przedmiot (art. 12 i 13);
- c) wyznaczające progi kontroli koncentracji (art. 12 ust. 1);
- d) określające kryteria tej kontroli, tj. przesłanki podejmowanych w tym postępowaniu decyzji Prezesa UOKiK (art. 17-19).

4.3. Jak już wyżej wskazano, przyjęta w art. 4 pkt 1 definicja „przedsiębiorcy” sprawia, że podmiotowy zakres kontroli koncentracji przedsiębiorców w prawie polskim wykracza poza „potrzebę dalszego dostosowania polskich przepisów dotyczących kontroli koncentracji do przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej, przede wszystkim rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89”<sup>41</sup>. Wprawdzie, rzeczywiście, rozporządzenie to poddaje kontroli koncentracji m.in. operacje, w których „jedna lub więcej osób już kontrolujących co najmniej jedno przedsiębiorstwo...” przejmuje kontrolę nad jednym lub wieloma przedsiębiorstwami, ale obowiązkiem zgłoszenia, a w konsekwencji przedmiotem kontroli, są w prawie wspólnotowym tylko takie operacje z udziałem „osób” („osób fizycznych”), w których aktywny podmiot takiej koncentracji (przejmujący kontrolę) już „kontroluje” co najmniej jedno przedsiębiorstwo, a więc może na nie wywierać „decydujący wpływ”<sup>42</sup>. Tymczasem, według nowej polskiej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przedmiotem kontroli koncentracji są także operacje kupna-sprzedaży akcji lub udziałów z udziałem „osób fizycznych”, mających już wprawdzie akcje lub udziały co najmniej jednego przedsiębiorcy,

---

<sup>41</sup> Na taki cel nowej regulacji wskazuje wyraźnie „Uzasadnienie projektu rządowego”.

<sup>42</sup> Por. definicję „kontroli” zawartą w art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 4064/89.



ale w ilości nie wystarczającej do wywierania na nie „decydującego wpływu” (art. 4 pkt 1 lit. c w zw. z art. 4 pkt 13). Można zrozumieć dążenie ustawodawcy do stworzenia szerokiego zakresu kontroli operacji koncentracyjnych. Nie można jednak nie zauważyć, że nie jest to rozwiązanie kompatybilne z prawem wspólnotowym. Prawo wspólnotowe dotyczy wprawdzie tylko kontroli koncentracji o wymiarze wspólnotowym, a więc państwa członkowskie mają formalnie prawo poddawania kontroli koncentracji także stanów faktycznych nie mających w rzeczywistości charakteru koncentracyjnego, jest jednak przynajmniej dyskusyjne, czy akurat prawo polskie powinno być w tym zakresie bardziej restrykcyjne niż prawo wspólnotowe.

4.4. Szerszy niż w prawie wspólnotowym zakres polskiej kontroli koncentracji przedsiębiorców jest przede wszystkim wynikiem braku w nowej ustawie legalnej definicji „koncentracji”<sup>43</sup> (zwanych w ustawie z 1990 r. „łączeniami”). Ustawodawca wybrał inny sposób określenia przedmiotu tej kontroli, a mianowicie stworzył enumeratywną listę stanów faktycznych, które poddał – przy spełnieniu przesłanki progu obrotu (por. niżej) – obowiązkowi zgłoszenia (art. 12 ust. 2 i 3). Przedmiotem kontroli koncentracji na gruncie nowej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów są więc wymienione w ustawie przejawy „koncentracji strukturalnej” (zmniejszania się ilości uczestników rynku), „koncentracji mienia” (obejmowania akcji, udziałów, majątku lub innych form oddziaływania na funkcjonowanie innych przedsiębiorców) czy „koncentracji personalnej” (łączenia funkcji kierowniczych u różnych przedsiębiorców). Zakres tej kontroli jest więc niewątpliwie przede wszystkim bardzo szeroki.

4.5. Ze sposobu sformułowania w art. 12 stanów faktycznych koncentracji można łatwo zauważyć dylemat, przed którym stał ustawodawca. Zgodnie z „Uzasadnieniem projektu rządowego”, chciał on niewątpliwie poddać kontroli „podstawowe sytuacje w zakresie łączenia potencjałów i interesów gospodarczych przedsiębiorców, powodujących zmianę ich siły i pozycji rynkowej”. Przedmiotem prawa ochrony konkurencji jest bowiem niedopuszczenie do antykonkurencyjnej koncentracji (art. 1 ust. 2). Szczegółowe rozwiązania nowej ustawy, w tym dotyczące określenia przedmiotu prewencyjnej kontroli koncentracji, dążeniu temu przeczą i są – ponadto – niezgodne z prawem wspólnotowym. Tak jest w szczególności w przypadku objęcia kontrolą nie tylko

---

<sup>43</sup> Zob. inaczej K. Strzyczkowski, op. cit., s. 5.

przypadków rzeczywistej koncentracji przedsiębiorców („koncentracji władzy rynkowej”), wymienionych w art. 12 ust. 2 pkt 1 i 2, lecz także przypadków, które taką „koncentracją” być nie muszą (art. 12 ust. 2 pkt 1) lub nie są (art. 12 ust. 3), a w każdym razie nie polegają na „przejęciu kontroli” w rozumieniu art. 4 pkt 13<sup>44</sup>.

4.6. Wymienione w ustawie dwa przypadki rzeczywistej koncentracji (władzy rynkowej) to tzw. fuzje, czyli połączenia dwóch lub więcej samodzielnych przedsiębiorców (art. 12 ust. 2 pkt 1)<sup>45</sup> oraz tzw. akwizycje, czyli przejęcia kontroli bezpośredniej lub pośredniej nad całym lub częścią jednego lub więcej przedsiębiorców przez jednego lub więcej przedsiębiorców (art. 12 ust. 2 pkt 2)<sup>46</sup>. Istotę (podstawę) tego (i tylko tego) stanu faktycznego koncentracji („przejęcia... bezpośredniej lub pośredniej kontroli”) określono w słowniczku ustawy (art. 4 pkt 13) jako „przejęcie kontroli”, rozumiejąc pod nim „wszelkie formy bezpośrednio lub pośredniego uzyskania uprawnień, które... umożliwiają wywieranie decydującego wpływu na określonego przedsiębiorcę lub przedsiębiorców”<sup>47</sup>.

4.7. Taka regulacja „przejęcia kontroli” oraz braku ustawowej definicji koncentracji powodują, że przedmiotem kontroli koncentracji w prawie polskim są wszelkie możliwe stany faktyczne tzw. *joint ventures*, czyli „tworzenia przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy” (art. 12 ust. 2 pkt 3). Inaczej niż w prawie wspólnotowym, gdzie „utwo-

---

<sup>44</sup> Trzeba zauważyć, że ustawodawca miał pełną świadomość zastosowanego zabiegu; w „Uzasadnieniu projektu rządowego” stwierdzono mianowicie wprost: „Niezależnie od omówionej wyżej **podstawowej części definicji „koncentracji”**, zgodnie z art. 12 ust. 3, przez koncentrację rozumie się również **niektóre stany faktyczne wykraczające poza zakres art. 12 ust. 2...**”. I dalej: „Na podstawie wspomnianego wyżej przepisu proponuje się objęcie kontrolą antymonopolową również **zdarzeń nie prowadzących wprawdzie do przejęcia kontroli jednego przedsiębiorcy nad drugim**, nie mniej jednak istotnych z punktu widzenia wpływu na stan konkurencji” (wszystkie podkr. nasze).

<sup>45</sup> Formy i sposoby dochodzenia do fuzji przedsiębiorców określają przepisy dotyczące ustroju wszelkich przedsiębiorców, np. spółek handlowych w tytule IV. Łączenie, podział i przekształcenie spółek Kodeksu spółek handlowych (art. 491 i n. ustawy z 15.9.2000 r. Kodeks spółek handlowych, Dz. U. Nr 94, poz. 1037).

<sup>46</sup> Np. poprzez nabywanie znacznych pakietów akcji (por. art. 147 i n. ustawy z 21.8.1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, Dz. U. Nr 118, poz. 754 z późn. zm.).

<sup>47</sup> Rozwiązanie to, znowu inne niż przyjęte w prawie wspólnotowym (por. art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 4064/89), może spowodować problemy interpretacyjne, choćby z uwagi na pokrywanie się przesłanek stanu faktycznego i jego istoty.

czenie przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy” jest przedmiotem kontroli koncentracji tylko wtedy, gdy jest przejawem „przejęcia kontroli”<sup>48</sup>, art. 12 ust. 2 pkt 3 wymienia je jako samodzielny stan faktyczny, mimo że przyjęta w słowniczku definicja istoty (podstawy) „przejęcia kontroli” mogłaby znaleźć zastosowanie także do tworzenia wspólnych przedsiębiorstw.

Nawet gdyby przyjąć, że ustawodawca założył, że tworzący *joint ventures* przedsiębiorcy z istoty swej nabywają „wspólną kontrolę” nad tworzonym wspólnym przedsiębiorstwem, to i tak zakres kontroli takiej koncentracji jest w prawie polskim znacznie szerszy niż w prawie wspólnotowym, w którym kontroli podlegają tylko *joint ventures*, które „pełnią w sposób ciągły wszystkie funkcje samodzielnego podmiotu gospodarczego”<sup>49</sup>. Ustawodawca polski nie podjął nawet próby ograniczenia zakresu tej kontroli tylko do wspólnych przedsiębiorców o charakterze koncentracyjnym (*concentrative joint ventures*). W konsekwencji, przedmiotem obowiązku zgłoszenia i kontroli są także wspólni przedsiębiorcy o charakterze kooperacyjnym (*co-operative joint ventures*)<sup>50</sup>, których nie wyłączono spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję art. 5–7 ustawy. Przedmiotem zgłoszenia i kontroli są więc zarówno porozumienia spełniające przesłanki art. 5 ust. 1, a więc generalnie zakazane, jak i porozumienia bagatelne wyłączone spod zakazu art. 5 ust. 1 ustawowo (art. 6) i porozumienia wyłączone spod tego zakazu na mocy rozporządzenia Rady Ministrów (art. 7), nie wymagające w ogóle zgłoszenia. Skutek jest taki, że albo wprowadzono w ten sposób prewencyjną kontrolę porozumień ograniczających konkurencję, albo Prezes UOKiK będzie musiał w przypadku każdego zgłoszenia wspólnego przedsiębiorstwa najpierw zdecydować, na gruncie jakich przepisów ustawy będzie je oceniał. Przyjęte rozwiązanie znamionuje więc

---

<sup>48</sup> Art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 4064/89 stanowi mianowicie, że „utworzenie wspólnego przedsiębiorstwa, pełniącego w sposób ciągły wszystkie podstawowe funkcje samodzielnego podmiotu gospodarczego, stanowi koncentrację w rozumieniu ust. 1 lit. b)”.

<sup>49</sup> Ibidem. Zob. także Obwieszczenie Komisji Europejskiej z 2.3.1998 r. w sprawie pojęcia w pełni samodzielnymi wspólnymi przedsiębiorstw w związku z rozporządzeniem (EWG) nr 4064/89 Rady w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (O.J. 1998, C 66/1).

<sup>50</sup> Takie rozróżnienie leżało u podstaw regulacji wspólnotowej z 1994 r., zastąpionej regulacją 1998 r. (zob. przypis poprzedni). Zob. Obwieszczenie Komisji dotyczące rozróżnienia pomiędzy wspólnymi przedsiębiorstwami o charakterze koncentracyjnym i kooperacyjnym w związku z rozporządzeniem (EWG) Rady nr 4064/89 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (O.J. 1994, C 385/1); opublikowane w języku polskim [w:] *Kontrola łączenia przedsiębiorstw I*, Warszawa 1998, s. 91 i n.

także niski poziom pewności prawnej dla przedsiębiorców, wymaganej przez konstytucyjną zasadę państwa prawa.

4.8. Wola ustawodawcy objęcia kontrolą koncentracji nie tylko stanów faktycznych „koncentracji władzy rynkowej” (połączeń i przejęć kontroli) znalazła jednak swój wyraz w szczególności w poddaniu kontroli koncentracji operacji, które same z siebie nie wywierają „istotnego wpływu na stan konkurencji”<sup>51</sup>. Wymienione w art. 12 ust. 3 stany faktyczne (nabycie 25% głosów w organach innego przedsiębiorcy, łączenie funkcji kierowniczych i nieuprawnione rozpoczęcie wykonywania praw z akcji lub udziałów) mogą mieć wpływ na stan konkurencji tylko wtedy, gdy towarzyszą im inne umowy lub uzgodnienia. Można więc powiedzieć, że np. każde nabycie co najmniej 25% głosów wraz z uzyskaniem jakichkolwiek uprawnień dodatkowych lub nowym faktycznym ukształtowaniem sił, tworzy obowiązek i czyni przedmiotem kontroli taką operację już na gruncie art. 12 ust. 2 pkt 2, skoro zgodnie z art. 4 pkt 13 istotą (podstawą) „przejęcia kontroli” są „wszelkie formy bezpośredniego lub pośredniego uzyskania uprawnień, które osobno lub łącznie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiają wywieranie decydującego wpływu...”; ten i dwa pozostałe stany faktyczne wymienione w art. 12 ust. 3 mogą więc być po prostu „innym sposobem” przejęcia „pośredniej kontroli” nad innym przedsiębiorcą. Jest więc oczywiste, że art. 12 ust. 3 został ustanowiony w celu objęcia kontrolą koncentracji stanów faktycznych, które nie mają żadnej szansy być uznane za antykonkurencyjne, a w konsekwencji za zakazane. Rozwiązanie to nakłada więc na przedsiębiorców obowiązki, które nie są niezbędne dla ochrony przed „antykonkurencyjną koncentracją” (art. 1 ust. 2), tym samym narusza zasadę proporcjonalności, stanowiącą istotny element konstytucyjnej zasady państwa prawa<sup>52</sup>.

4.9. Poważne zastrzeżenia budzi także art. 13 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r., który formułuje (znacznie poszerzony) „katalog przypadków, które chociaż mieszczą się w ustawowej definicji koncentracji, to nie będą podlegały zgłoszeniu do organu antymonopolowego”<sup>53</sup> (podkr. nasze). Sformułowanie to zaskakuje, skoro ustawa nie zawiera żadnej (generalnej) definicji koncentracji! W konsekwencji, obok wyłączenia spod obowiązku zgłoszenia i kontroli wszelkich

---

<sup>51</sup> Co stwierdza wyraźnie „Uzasadnienie projektu rządowego”.

<sup>52</sup> Co stwierdził wielokrotnie Trybunał Konstytucyjny. Por. np. orz. TK z 26.4.1995 r. (K 11/94; OTK 1995/1/12).

<sup>53</sup> Z „Uzasadnienia rządowego projektu”.

przypadków koncentracji wyliczonych w art. 12 ust. 2 i 3, o ile mają one charakter bagatelny (art. 13 pkt 1 i 2), w pozostałych czterech przypadkach trudno w ogóle mówić o „zamiarze koncentracji” w jakimkolwiek jej znaczeniu. Jak łatwo zauważyć, wzorem tej regulacji jest art. 3 ust. 5 rozporządzenia nr 4064/89, który formułuje przypadki, w których „koncentracja nie występuje” (a nie przypadki, w których koncentracja nie podlega zgłoszeniu); rozwiązanie polskie wykracza poza ten katalog także co do zakresu wyłączenia.

4.10. Wyłączenie spod obowiązku zgłoszenia zamiaru i kontroli koncentracji „o charakterze bagatelny”<sup>54</sup>, tj. koncentracji, w których jeden z jej uczestników ma obrót<sup>55</sup> nie przekraczający równowartości 10 mln. EUR, jest rozwiązaniem racjonalnym, choć można rozważać, czy próg ten jest ustanowiony zbyt wysoko (20% progu zasadniczego). Z urzędowego „Uzasadnienia” ustawy nie wynika jednak, dlaczego wyłączenie to jest ograniczone tylko do trzech (z sześciu) przypadków koncentracji wymienionych w art. 12 ust. 2 i 3. W szczególności trudno zrozumieć, dlaczego z wyłączenia tego nie mogą korzystać przedsiębiorcy dokonujący połączenia (inkorporacji małej firmy), choć mogą z niego korzystać przedsiębiorcy dokonujący (tylko) przejęcia kontroli (małej firmy).

Zupełnie nowym progiem wyłączającym obowiązek zgłoszenia jest 20%-owy „udział w rynku przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji”<sup>56</sup>. Z analiz porównawczych wynika, że tego rodzaju kryterium bagatelności występuje bardzo rzadko. Nie ma go m.in. także w prawie wspólnotowym. Tymczasem ustawodawca polski nie tylko nim posłużył się, ale też ustawił go bardzo wysoko<sup>57</sup>. Trzeba bowiem zauważyć, że owe 20% udziału w rynku to czterokrotnie więcej niż próg bagatelności porozumień horyzontalnych i dwukrotnie więcej niż próg bagatelności porozumień wertykalnych. Jak wiadomo, w gospodarce wciąż przeważają koncentracje o charakterze horyzontalnym (dokonujące się między konkurentami). Takie też są najczęściej zakazywane, albowiem to one są – potencjalnie przynajmniej – najbardziej groźne dla konkurencji. Akurat to wyłączenie stosuje wobec wszystkich przypadków

---

<sup>54</sup> Por. „Uzasadnienie rządowe projektu”.

<sup>55</sup> Por. rozporządzenie Rady Ministrów z 23.5.2001 r. w sprawie sposobu obliczania obrotu przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji (Dz. U. Nr 60, poz. 611).

<sup>56</sup> Na marginesie warto zauważyć, że przepis ten jest legislacyjnie bardzo niejasny; interpretacji wymagać będzie z pewnością, jaki „rynek” ma tu na myśli ustawodawca (i to zarówno w kontekście produktowym, jak i geograficznym), oraz kim są „przedsiębiorcy zamierzający dokonać koncentracji”.

<sup>57</sup> Zob. podobnie J. Olszewski, *Nowa ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Część II*, „Monitor Prawniczy” 2001, nr 15, s. 776.

koncentracji w rozumieniu niniejszej ustawy, a więc np. także w przypadku połączeń (art. 12 ust. 2 pkt 1) i objęcia przez tę samą osobę funkcji członka organu w konkurujących ze sobą przedsiębiorstwach (art. 12 ust. 3 pkt 2), a więc właśnie w koncentracjach o charakterze horyzontalnym.

4.11. Zgodne z duchem prawa wspólnotowego jest ograniczenie zakresu kontroli koncentracji w drodze stworzenia progów zgłoszenia, wyznaczonych przy pomocy kryterium wielkości łącznego (całkowitego) obrotu przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku poprzedzającym rok zgłoszenia. Podwyższenie tego progu do równowartości 50 mln EUR (wraz ze zamianą kryterium sprzedaży na kryterium obrotu) rzeczywiście po raz kolejny zmniejszy pulę potencjalnych zgłoszeń, a w konsekwencji umożliwi UOKiK skoncentrowanie się na badaniu największych operacji koncentracyjnych<sup>58</sup>.

## 5. DECYZJE W SPRAWACH KONCENTRACJI

5.1. Zgodnie z przyjętym modelem legislacyjnym ustawy, odrębnie uregulowano w niej decyzje Prezesa UOKiK w sprawach koncentracji (rozd. 2 działu 3). W przeciwieństwie do poprzednio obowiązującej ustawy antymonopolowej, ustawodawca postanowił, że wszystkie rozstrzygnięcia Prezesa UOKiK w sprawach koncentracji muszą mieć postać decyzji administracyjnej, od której przysługuje odwołanie do Sądu Antymonopolowego. Ustawa przewiduje wydawanie następujących rodzajów decyzji w sprawach koncentracji:

- a) decyzje wyrażające zgodę na dokonanie koncentracji (art. 17 i art. 19 ust. 2);
- b) decyzje wyrażające warunkową zgodę na dokonanie koncentracji (art. 18);
- c) decyzje zakazujące koncentracji (art. 19);
- d) decyzje służące przywróceniu warunków konkurencji (art. 20).

5.2. Każda z tych decyzji jest wydawana po przeprowadzeniu postępowania, polegającego na zbadaniu warunków zgłoszonych zamiarów

---

<sup>58</sup> Wydane na gruncie ustawy antymonopolowej z 1990 r. rozporządzenie Rady Ministrów z 7.12.1999 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru łączenia przedsiębiorców oraz określenia organów podmiotów zobowiązanych do dokonania zgłoszenia (Dz. U. Nr 99, poz. 116) zupełnie nie przystaje do rozwiązań ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r.

koncentracji z punktu widzenia dwóch, połączonych na zasadzie koniunkcji<sup>59</sup> („wskutek czego”), testów: testu „powstania lub wzmocnienia pozycji dominującej” oraz testu „istotnego ograniczenia konkurencji”. Tak więc, dla wydania np. zakazu koncentracji nie wystarczy stwierdzenie „powstania lub umocnienia się pozycji dominującej”, ale potrzebne jest jeszcze stwierdzenie, że „wskutek tego konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona” (art. 20). Regulacja ta *explicite* przejmuje rozwiązanie wspólnotowe, zawarte w art. 2 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 4064/89. Dostosowanie prawa polskiego do prawa wspólnotowego w zakresie kryteriów kontroli koncentracji jest więc pełne.

5.3. Skuteczność warunkowych zgód na dokonanie koncentracji, które bez spełnienia określonych obowiązków lub zobowiązań miałyby charakter antykonkurencyjny, zależy od możliwości kontroli przyszłych zachowań przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji. Ustawa tworzy warunki skuteczności takich decyzji ponieważ:

- a) obowiązki lub zobowiązania, które przykładowo są wymienione w art. 18 ust. 2 mają charakter strukturalny, a nie funkcjonalny (regulacyjny)<sup>60</sup>,
- b) ustawa wymaga od Prezesa UOKiK nakładania na przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji obowiązku informowania go o spełnianiu tych obowiązków lub zobowiązań.

Trzeba się wprawdzie zgodzić z poglądem, że instytucja zgody warunkowej, pozwalająca przedsiębiorcom na „indywidualne kształtowanie... planu bezpiecznej koncentracji jest rozwiązaniem bardzo przydatnym”<sup>61</sup>, jej traktowanie jako umowy publicznoprawnej<sup>62</sup> nie znajduje oczywiście podstaw prawnych.

5.4. Spełnienie obu ww. kryteriów testów konkurencji oznacza, że Prezes UOKiK powinien wydać decyzję zakazującą zamierzonej koncentracji (art. 19 ust. 1). W odróżnieniu od dotychczasowej regulacji, w której Prezes UOKiK jedynie mógł zakazać antykonkurencyjnego łączenia, obecnie ustawa używa trybu oznajmującego („zakazuje”). Możliwość odstąpienia od wydania zakazu została jednak zachowana, z tym że określone zostały przesłanki wydania decyzji nie zakazującej koncen-

---

<sup>59</sup> Zob. inaczej: J. Olszewski, *Nowa ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Część I*, „Monitor Prawniczy” 2001, nr 14, s. 726; K. Strzyczkowski, op. cit., s. 6.

<sup>60</sup> J. Olszewski, op. cit., s. 726–727, wskazuje na trudności w spełnieniu tych warunków.

<sup>61</sup> Ibidem, s. 727.

<sup>62</sup> Co wydaje się sugerować J. Olszewski (ibidem).

tracji, w wyniku której powstanie lub umocni się pozycja dominująca, wskutek czego konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona, a właściwie – pomimo, iż nastąpi istotne ograniczenie konkurencji.

Odstąpienie od zakazu koncentracji może być uzasadnione – w szczególności – przyczynianiem się do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego lub (innym) pozytywnym wpływem na gospodarkę narodową (art. 19 ust. 2)<sup>63</sup>. Okoliczności usprawiedliwiające koncentrację są więc oparte na teście korzyści ogólnospołecznych. Ten przepis pełni dwie funkcje. Po pierwsze, zmusza organy ochrony konkurencji do ewaluacji zamiarów koncentracji przedsiębiorców także z punktu widzenia innych celów i wartości (korzyści) i uwidocznienia wyników tej ewaluacji w uzasadnieniu decyzji. Po drugie, umożliwia wyrażenie zgody na dokonanie koncentracji, której efekty są negatywne dla konkurencji dziś, ale powodują korzyści gospodarcze, które pozwalają na realizację celów polityki gospodarczej, które prowadzą do podwyższenia konkurencyjności gospodarki polskiej w przyszłości. Zaproponowane rozwiązanie nie jest natomiast oparte na teście bilansu konkurencji (straty dla konkurencji na danym rynku, skutkują rozwojem konkurencji na innych rynkach). Stało się tak zapewne dlatego, że test ten uznano za element testu „istotnego ograniczenia konkurencji”.

5.5. Całkowitą nowością przepisów o kontroli koncentracji jest stworzenie podstaw prawnych zapewnienia lub przywrócenia warunków rozwoju konkurencji w sytuacjach, w których koncentracja nastąpiła z naruszeniem przepisów. Art. 20 ustawy przewiduje trzy takie sytuacje:

- a) prawo Prezesa UOKiK do cofnięcia decyzji pozytywnych całkowicie, warunkowo lub ze względu na uzasadnione przyczyny, jeżeli decyzje te oparte zostały na nierzetelnych informacjach przedsiębiorców lub przedsiębiorcy uczestniczących w koncentracji dopuszczonej warunkowo nie wywiązują się z nałożonych na nich warunków lub ich własnych zobowiązań (art. 20 ust. 1); jeżeli koncentracja taka nie została jeszcze dokonana (skonsumowana), Prezes UOKiK orzeknie w sprawie jakby od nowa (np. ją zakaże), przez co zapewni warunki rozwoju konkurencji;
- b) prawo Prezesa UOKiK do przywrócenia warunków konkurencji w sytuacji, gdy koncentracja została już dokonana (skonsumowa-

---

<sup>63</sup> Traktowanie tych decyzji jako przejawów zastosowania reguły rozsądku (zob. K. Strzyczkowski, op. cit., s. 6) nie wydaje się zasadne; są to raczej tzw. zgody nadzwyczajne (np. w Niemczech wydawane jednak przez Min. Gospodarki). Autor słusznie podkreśla natomiast, że możliwość ta rodzi pewne niebezpieczeństwa dla realizacji celów ustawy.



na); może on mianowicie zastosować środki ingerencji strukturalnej, a mianowicie nakazać podział połączonego przedsiębiorcy, zbycie całości lub części majątku lub zbycie akcji lub udziałów zapewniających kontrolę nad przedsiębiorcą lub rozwiązanie wspólnego przedsiębiorcy (art. 20 ust. 2);

- c) prawo Prezesa UOKiK do przywrócenia warunków konkurencji w sytuacji, gdy koncentracja nie została zgłoszona, acz wymagała zgłoszenia; Prezes ma wtedy takie same możliwości, jak w przypadku nielegalnego dokonania koncentracji (zgłoszonej) (art. 20 ust. 4).

Trzeba jednak zauważyć, że możliwość przywrócenia konkurencji poprzez zastosowanie środków, o których mowa w art. 20 ust. 2 (w ciągu 5 lat), w sytuacji naruszenia obowiązku zgłoszenia koncentracji (art. 12 ust. 1), idzie zdecydowanie za daleko, jeżeli uwzględnimy, że obowiązkowi zgłoszenia podlegają także przypadki koncentracji (art. 12 ust. 3), które nie mają charakteru antykonkurencyjnego.

## 6. USTRÓJ ORGANÓW OCHRONY KONKURENCJI

6.1. Dział IV ustawy reguluje „organizację ochrony konkurentów i konsumentów”. Na „organizację ochrony konkurencji i konsumentów” składają się przepisy określające ustrój organu ochrony konkurencji (Prezesa Urzędu) (rozdz. 1) oraz przepisy dotyczące zadań i form udziału samorządu terytorialnego i organizacji konsumenckich w ochronie interesów konsumentów (rozdz. 2). Zakres regulacji ustrojowoprawnej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. wykracza zatem poza zakres jej regulacji materialno- i proceduralnoprawnych<sup>64</sup>.

6.2. Ustawa przewiduje tylko jeden organ ochrony konkurencji. Ustawodawca nie przyjął więc eksperckiej propozycji instytucjonalnego rozdzielenia funkcji polityki konkurencji i zadań inkwizycyjnych w sprawach antymonopolowych (Prezes Urzędu) oraz funkcji orzeczniczych<sup>65</sup> (usytuowana w Urzędzie Komisja Ochrony Konkurencji)<sup>66</sup>.

---

<sup>64</sup> Konsekwentnie, także w tym miejscu niniejszego artykułu, kwestie konsumencie zostaną całkowicie pominięte.

<sup>65</sup> Ekspercki projekt ustawy o ochronie konkurencji został opracowany w latach 1998/1999 w ramach programu PHARE/SIERRA „Harmonizacja prawa polskiego z prawem Wspólnot Europejskich”, realizowanego – w części dotyczącej prawa konkurencji – przez firmę „Dr Tadeusz Skoczny. Kancelaria Antymonopolowa”.

<sup>66</sup> Rozdzielenie takie jest coraz powszechniejsze w państwach członkowskich WE lub w krajach kandydackich (taka Rada/Trybunał Konkurencji istnieje np. we Francji,

Polski ustawodawca przyjął więc tradycyjny model jednoosobowego organu administracji państwowej (art. 24). Co więcej, ani nie ustanowił żadnego pomocniczego ciała doradczego, ani nie wprowadził mechanizmu wewnętrznej kontroli przebiegu postępowania, co jest szczególnie niepokojące w związku ze zmianą charakteru postępowania przed Sądem Antymonopolowym (por. niżej). We wspólnotowych postępowaniach antymonopolowych udział bierze bowiem zarówno ciało doradcze – Komitet Doradczy ds. Porozumień Ograniczających Konkurencję i Pozycji Dominujących<sup>67</sup>, jak i rzecznik ds. wysłuchań<sup>68</sup>, którego zadaniem jest przede wszystkim czuwanie nad przestrzeganiem prawa do obrony w postępowaniach<sup>69</sup>, przypada mu więc rola podmiotu wewnętrznej kontroli sposobu prowadzenia przez organ wspólnotowego postępowania antymonopolowego.

6.3. W nowej ustawie dokonano jednak istotnej zmiany pozycji Prezesa UOKiK. Prezes Rady Ministrów powołuje na pięcioletnią kadencję Prezesa Urzędu, wyłonionego w drodze – jedyne go typu w polskim prawie – konkursu, spośród osób posiadających wykształcenie wyższe, w szczególności z zakresu prawa, ekonomii lub zarządzania, i wyróżniających się wiedzą teoretyczną i doświadczeniem z zakresu gospodarki rynkowej oraz ochrony konkurencji i konsumentów (art. 24 ust. 2–4)<sup>70</sup>. Prezes Urzędu może zostać odwołany przez Prezesa Rady Ministrów przed upływem kadencji tylko w określonych ustawą przypadkach, co czyni go w zasadzie niezależnym (art. 24 ust. 5). Prezes RM sprawuje jedynie nadzór nad Prezesem Urzędu jako centralnym organem administracji rządowej (art. 24 ust. 1).

---

Hiszpanii czy na Węgrzech). Por. *Zachodnioeuropejskie ustawy antymonopolowe I* (z wprowadzeniem R. Janusz) i *II*, Warszawa 1995; *Ustawy antymonopolowe krajów postsocjalistycznych* (z wprowadzeniem R. Janusz i T. Skoczego), Warszawa 1995. Możliwe są jeszcze inne alternatywne rozwiązania struktury instytucjonalnej ochrony konkurencji (np. niezależne składy orzecznicze działające w niemieckim Federalnym Urzędzie Kartelowym). Por. *Niemiecka ustawa kartelowa*, op. cit.

<sup>67</sup> Por. Rada EWG: rozporządzenie nr 17: Pierwsze rozporządzenie wykonawcze do art. 85 i 86 Traktatu, O.J. nr 13 z 21.2.1962, s. 204 (dalej: rozporządzenie nr 17).

<sup>68</sup> Ang. *hearing officer*; niem. *Anhörungsbeauftragter*.

<sup>69</sup> Istniejący od 1982 r. urząd rzecznika zreformowano decyzją Komisji z 23.5.2001 r. dotyczącą urzędu rzecznika ds. wysłuchań w określonych postępowaniach ochrony konkurencji, opublikowana pod znakiem K(2001) 1461; na podstawie tej decyzji zwiększono niezależność rzecznika oraz wprowadzono obowiązek publikowania jego sprawozdań końcowych z postępowania w *Official Journal* (Dzienniku Urzędowym).

<sup>70</sup> Por. rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 29.6.2001 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzenia konkursu na stanowisko Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 69, poz. 720); obecny Prezes UOKiK został wyłoniony w trybie takiego konkursu.

W wyniku powyższej zmiany Prezes Urzędu przestał być organem politycznym, a przekształcił się w niezawisły organizacyjnie organ orzeczniczy. Zważywszy na charakter spraw antymonopolowych i ich często duże znaczenie dla gospodarki narodowej, uniezależnienie Prezesa Urzędu od decyzji politycznych Rady Ministrów umożliwia mu podejmowanie decyzji antymonopolowych skoncentrowanych na ochronę wolnej konkurencji.

6.4. Organem antymonopolowym jest również Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd antymonopolowy (Sąd Antymonopolowy), który rozpatruje odwołania od decyzji Prezesa Urzędu oraz zażalenia od jego postanowień (art. 78)<sup>71</sup>. W postępowaniu odwoławczym decyzje Prezesa nie są jednak kontrolowane (według modelu sądownictwa administracyjnego). Sąd Antymonopolowy, uwzględniając odwołanie od decyzji, zmienia bowiem decyzję w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy; nie ma natomiast możliwości uchylecia wadliwej decyzji i przekazania jej do ponownego rozpatrzenia. Ustawa nadała więc Sądowi Antymonopolowemu charakter orzeczniczy a nie kontrolny. Przyjęte rozwiązanie nie rozstrzyga jednak wszelkich wątpliwości co do charakteru postępowania przed Sądem Antymonopolowym, choć niewątpliwie orzeka on w pierwszej instancji<sup>72</sup>. Od wyroku Sądu Antymonopolowego przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 479<sup>78</sup> § 2 k.p.c.).

6.5. Ustawa nie rozstrzygnęła również kwestii, czy tego rodzaju jednoinstancyjne postępowanie sądowe jest zgodne z konstytucyjną zasadą, w myśl której postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne (art. 176 ust. 1 Konstytucji). Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, głoszące, że zasada ta dotyczy tylko spraw przekazywanych ustawami do właściwości sądów, tzn. rozpoznawanych przez sądy od po-

---

<sup>71</sup> Por. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 30.12.1998 r. w sprawie utworzenia sądu antymonopolowego (Dz. U. Nr 166, poz. 1254).

<sup>72</sup> Przypomnijmy, że na gruncie ustawy z 1990 r. Sąd Najwyższy podejmował różne rozstrzygnięcia w tej sprawie. W wyroku z 29.5.1991 r. (III CRN 120/91; „OSNC” 1992, nr 5, poz. 87), określił to postępowanie jako pierwszoinstancyjne, prowadzone na zasadach postępowania kontradyktoryjnego; stanowisko to powtórzył w wyroku z 14.3.1997 r. (I CKN 26/96). Natomiast w uchwale (7 sędziów) z 24.9.1993 r. (II CZP 92/93; OSNC 1994, nr 2, poz. 28) Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu przed Sądem Antymonopolowym – pomimo jego jednoinstancyjności „przeważają elementy odwoławcze podobne do... istniejących w postępowaniu rewizyjnym lub apelacyjnym”. Do wyroku tego opublikowano dwie glosy: krytyczna – T. Ercińskiego („Przegląd Sądowy” 1994, nr 6) i aprobująca – W. Broniewicza (OSP 1994, nr 6, poz. 107).

czątku do końca<sup>73</sup>, nie może satysfakcjonować ze względu na szczególny charakter postępowania antymonopolowego, podczas którego ingeruje się w prawa i interesy przedsiębiorców, chronione konstytucyjną zasadą wolności prowadzenia działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji), a Sąd Antymonopolowy może orzec w sprawie od nowa. Brak możliwości złożenia apelacji od takiego wyroku oznacza w praktyce, że droga do sądu jest ograniczona (tylko do jednej instancji). Jej miejsca nie może zastąpić kasacja do Sądu Najwyższego, albowiem sąd ten może kasację odrzucić (art. 479<sup>35</sup> § 2 k.p.c.), podczas gdy każda apelacja byłaby rozpatrywana. Należy więc postulować ponownie<sup>74</sup> powołanie do życia Apelacyjnego Sądu Antymonopolowego, gdyż tylko wtedy zapewniona zostanie ochrona praw i interesów przedsiębiorców na poziomie wymaganym przez Konstytucję, a Sąd Najwyższy będzie mógł funkcjonować jednoznacznie jako sąd kasacyjny.

## 7. PROCEDURY ANTYMONOPOLOWE

7.1. Dokonane ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. zmiany proceduralne mają charakter przełomowy, gdyż pozwoliły na powstanie swoistego systemu postępowań w różnych rodzajach spraw antymonopolowych; system ten obejmuje postępowanie w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, postępowanie w sprawach koncentracji i postępowanie w sprawach nakładania kar pieniężnych za naruszenie przepisów ustawy, określane łącznie jako postępowania antymonopolowe. Ponadto, przewidziano nowy typ postępowania – postępowanie wyjaśniające – stosowane w sprawach antymonopolowych, za wyjątkiem postępowania w sprawach koncentracji, a także postępowanie wyjaśniające sektorowe i konsumenckie (art. 42–43) oraz postępowanie uproszczone (art. 89). W każdym z tych postępowań prawa uczestników zostały ukształtowane nieco odmiennie.

7.2. O ile jednak postępowanie antymonopolowe jest uregulowane bardzo szeroko i szczegółowo, o tyle proceduralne zasady postępowania wyjaśniającego są więcej niż skromne (art. 42 i 43). Jest to z jednej strony zrozumiałe, gdyż postępowania antymonopolowe stanowią i będą stanowić podstawowy rodzaj postępowań przed Prezesem UOKiK jako

---

<sup>73</sup> Por. wyrok TK z 8.12.1998 r. (K 41/97; OTK 1998/7/117).

<sup>74</sup> Postulat taki zawierał ekspercki projekt ustawy, o którym mowa w przypisie 65.

organem ochrony konkurencji. Postępowania wyjaśniające, choć mogą poprzedzać (art. 42 ust. 2) wszczęcie jednego z dwóch typów postępowania antymonopolowego, tj. postępowania w sprawach praktyk ograniczających konkurencję (art. 42 ust. 3), służąc wstępnemu ustaleniu, czy nastąpiło naruszenie art. 5 lub 8 ustawy lub któregoś z rozporządzeń wydanych na podstawie jej art. 7, to mają one służyć przede wszystkim realizacji dwóch celów: (a) badaniom struktury i stopnia koncentracji rynku (badania sektorowe) oraz (b) badaniom zachowań przedsiębiorców z punktu widzenia interesów konsumentów (badania konsumenckie). Rezultaty tych postępowań wyjaśniających mogą być wykorzystywane zarówno w indywidualnych postępowaniach w sprawach praktyk ograniczających konkurencję oraz w sprawach koncentracji wszczynanych w drodze zgłoszenia zamiaru koncentracji, jak i w działaniach służących ochronie interesów konsumentów, podejmowanych na mocy odrębnych ustaw (materialnego ustawodawstwa konsumenckiego). Mogą także stanowić podstawę do wniesienia powództwa prywatnoprawnego przez Prezesa UOKiK zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z 1993 r. oznacza to możliwość wykorzystywania informacji zdobywanych w postępowaniu administracyjnym w postępowaniu cywilnym, które powinno cechować się równością stron procesowych<sup>75</sup>.

Postępowania wyjaśniające służą więc jedynie zbieraniu informacji, co czyni je podobnymi do działań kontrolnych podejmowanych w ramach postępowania antymonopolowego. Do postępowań wyjaśniających trzeba więc stosować te same standardy, co do postępowań antymonopolowych, przynajmniej w zakresie ochrony praw ich uczestników.

7.3. Tymczasem nie ma nawet jasności, jaki jest zakres regulacji ustawowej procedury postępowań wyjaśniających. Z art. 43 ustawy, w którym są m.in. wymienione cele tych postępowań, wynika, że podstawą wszczęcia nie jest istnienie podejrzenia naruszenia prawa, tylko występowanie okoliczności wskazujących na możliwość naruszenia przepisów ustawy. Z okoliczności umieszczenia art. 42 i 43 na wstępie proceduralnych przepisów ogólnych (rozdz. 1) można – na gruncie wykładni systemowej – wyciągnąć wniosek, że do postępowań wyjaśniających będą miały zastosowanie, przynajmniej odpowiednio, pozostałe przepisy proceduralne tego rozdziału (aczkolwiek nigdzie nie zostało to zapi-

---

<sup>75</sup> Por. szerzej R. Janusz, *Dostosowanie prawa polskiego do prawa wspólnotowego w zakresie instytucji, procedur i sankcji antymonopolowych* [w:] *Wybrane problemy i obszary dostosowania prawa polskiego do prawa Unii Europejskiej*, pod red. P. Sąganka, T. Skoczno, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego. Monografie i Studia, Warszawa 1999, s. 256, 291.

sane wprost). Nie jest więc wykluczone, że w ramach postępowań kontrolnych Prezes Urzędu będzie żądać informacji, przeprowadzać kontrolę, włącznie z przeszukaniem pomieszczeń przedsiębiorstwa oraz lokali mieszkalnych (art. 45, 57–59<sup>76</sup>, 91).

Wskazane powyżej czynności dowodowe, niezbędne dla ustalenia stanu faktycznego, stanowią jednak poważną ingerencję w prawo do prowadzenia działalności gospodarczej, ingerencję, którą można usprawiedliwić tylko istnieniem interesu publicznego<sup>77</sup>, wymaganego przez art. 22 Konstytucję dla wszelkiego ustawowego ograniczania tego prawa, przy zachowaniu rygorów zasady państwa prawa, w tym głównie zasady proporcjonalności i zasady najmniej uciążliwego środka.

7.4. Nie ulega natomiast wątpliwości, że administracyjna ochrona wolnej konkurencji posiada na tyle swoisty charakter, że dla spraw tych należało stworzyć szczególne postępowanie administracyjne<sup>78</sup>. Charakter spraw indywidualnych z zakresu przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców różni się bowiem zasadniczo od np. indywidualnych spraw z zakresu prawa budowlanego. Rozstrzyganie tych spraw wymaga więc stworzenia wielu innych (szczególnych) zasad i instrumentów prowadzenia postępowania antymonopolowego, odbiegających od tych, które stworzono w Kodeksie postępowania administracyjnego (k.p.a.) dla załatwiania indywidualnych spraw obywateli.

Za odrębną, szczególną procedurą postępowań służących rozstrzyganiu indywidualnych spraw z zakresu ochrony konkurencji przemawia także występowanie takich regulacji w prawie wspólnotowym<sup>79</sup> oraz

---

<sup>76</sup> Tryb kontroli regulują wciąż jeszcze przepisy wydane pod rządami ustawy antymonopolowej z 1990 r.; por. rozporządzenie Rady Ministrów z 15.2.2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym (Dz. U. Nr 13, poz. 159).

<sup>77</sup> Na konieczność istnienia interesu publicznego w postępowaniu administracyjnym wskazuje K. Strzyckowski, op. cit., s. 2.

<sup>78</sup> Por. R. Janusz, T. Skoczny, *Postępowanie antymonopolowe...*, s. 261 i n. Podobnie K. Strzyckowski, op. cit., s. 7–8.

<sup>79</sup> Por. rozporządzenie nr 17 oraz: rozporządzenie (EWG) nr 2988/74 Rady z 26.11.1974 r. w sprawie okresów przedawnienia postępowań w sprawie nakładania oraz egzekwowania sankcji stosowanych na podstawie reguł EWG odnoszących się do transportu i konkurencji (O.J. 1974, L 319/1); rozporządzenie (WE) nr 3385/94 Komisji z 21.12.1994 r. o formie, treści i innych szczegółach dotyczących wniosków i zgłoszeń przewidzianych w rozporządzeniu Rady nr 17 (O.J. 1994, L 377/28); rozporządzenie (WE) nr 2842/98 Komisji z 22.12.1998 r. o wysłuchaniu w określonych postępowaniach prowadzonych na podstawie art. 85 i 86 TWE (O.J. 1998, L 354/18).

w systemach prawnych państw członkowskich WE<sup>80</sup> i państw kandydujących do Unii Europejskiej (np. na Węgrzech)<sup>81</sup>, w których szczególne postępowania administracyjne prowadzone przez specjalnie w tym celu utworzone organy istnieją od początku.

7.5. Najbardziej charakterystyczną cechą i najważniejszym wymogiem szczególnego postępowania antymonopolowego jest konieczność pogodzenia, często sprzecznych ze sobą interesów: ustalenia prawdy obiektywnej – z jednej strony – oraz zapewnienia prawa do obrony i ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa – z drugiej. Wzorem postępowania wspólnotowego oraz wszystkich państw członkowskich WE, szczególne postępowanie administracyjne w celu rozpatrywania spraw z zakresu ochrony konkurencji powinno być równocześnie skuteczne – zapewniać efektywne postępowanie dowodowe, oraz praworządne – uwzględniać prawa podmiotowe uczestników postępowania.

7.6. Skuteczną ochronę wolnej konkurencji można osiągnąć tylko w przypadku dokładnego poznania stanu faktycznego związanego z zarzucaną praktyką ograniczającą konkurencję lub z planowaną koncentracją przedsiębiorców. Z tego względu, Prezes Urzędu został wyposażony w skuteczne instrumenty ustalania stanu faktycznego. W ustawie uregulowano szczegółowo uprawnienia dochodzeniowe: żądanie informacji (art. 45), przeprowadzanie kontroli (art. 57) i przeszukiwań (art. 58 i 91); w przypadku tych dwóch ostatnich Prezesowi Urzędu może pomagać Policja lub funkcjonariusze innych organów kontroli. Regułami Kodeksu postępowania cywilnego (K.p.c.) oraz wymogiem przedkładania dokumentów w oryginale (art. 46), ograniczono jednak ocenę wartości dowodowej dokumentów, pomimo że celem postępowania antymonopolowego jest jednoznaczne ustalenie prawdy obiektywnej. Organ ochrony konkurencji nie ma możliwości udowodnienia istnienia np. zmywy kartelowej, jeżeli dostępna jest jedynie kopia porozumienia zawartego przez konkurentów. Udowodnienie tej okoliczności w oparciu o inne dostępne dowody (tzw. dowody pośrednie) jest wprawdzie możliwe, ale trudne. Utrzymano natomiast konstrukcję ciężaru dowodu w postępowaniu antymonopolowym przed Prezesem UOKiK, gdy z wnioskiem o wszczęcie postępowania występuje poszkodowany. Skuteczność dotychczasowej ochrony konkurencji

---

<sup>80</sup> Zob. np. §34 i n. ustawy przeciw ograniczeniom konkurencji (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*) z 27.7.1957 r. (BGBl. I, s. 2546, z 26.8.1998 r.).

<sup>81</sup> Por. np. *Hungarian Competition Act No. LVII of 1996* (art. 44 i n.), dostępnej w jęz. angielskim pod adresem internetowym: <http://www.gvh.hu/angol/ineto6ab.htm>.

przez Urząd osłabia również brak regulacji dotyczącej zarządzeń tymczasowych w celu doraźnej ochrony konkurencji na czas trwania postępowania w danej sprawie.

7.7. Konsekwencją wyposażenia Prezesa Urzędu w skuteczne instrumenty dochodzeniowe jest konieczność odpowiedniego zabezpieczenia praw uczestników postępowania antymonopolowego przed urzędowym nadużywaniem tych uprawnień. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. także w tym zakresie wprowadziła wiele zmian; reguluje ona szczegółowo uprawnienia stron oraz podmiotów zainteresowanych, którzy stanowią nową kategorię uczestników postępowań antymonopolowych. Nie przewidziano jednak możliwości składania zażaleń na poszczególne postanowienia dowodowe, za wyjątkiem postanowień o zajęciu przedmiotów (art. 60) oraz zażaleń na nieujawnianie określonych informacji stanowiących tajemnice przedsiębiorstwa (art. 62 ust. 3). Prawa adresatów postanowień dowodowych dotyczących przeszukiwań chronione są jedynie poprzez wymóg uzyskania od Sądu Antymonopolowego uprzedniej zgody na przeprowadzenie przeszukania (art. 58 ust. 2 i art. 91 ust. 3). Ponadto, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy w ramach kontroli kontrolowany może odmówić udzielania informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to jego lub jego małżonka, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz jego powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osoby pozostające z nim w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawa odmowy pozbawiona jest jednak osoba, do której skierowano odrębne żądanie udzielenia informacji na podstawie art. 45; ma ona wtedy bezwzględny obowiązek udzielenia żadnych informacji bez możliwości wniesienia zażalenia na takie żądanie.

7.8. Ustawa godzi prawo do obrony strony, przeciwko której toczy się postępowanie, w tym jej prawo do ustosunkowania się do obciążającego ją materiału dowodowego, z prawem do ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa innych podmiotów, których informacje, stanowiące taką tajemnicę, obciążają obwinionego. Tajemnice przedsiębiorstwa chronione są zarówno w postępowaniu przed Prezesem Urzędu, jak i przed Sądem Antymonopolowym; pominięto jednak ochronę tajemnicy przedsiębiorstwa w postępowaniach kasacyjnych przed Sądem Najwyższym. Wzorem rozwiązania wspólnotowego<sup>82</sup>, art. 66 stanowi, że Prezes Urzę-

---

<sup>82</sup> Por. art. 19 rozporządzenia nr 17.



du, wydając decyzję kończącą postępowanie, uwzględnia tylko zarzuty, do których strony mogły się ustosunkować. Jednocześnie, na podstawie art. 62 ustawy Prezes Urzędu, na wniosek strony lub z urzędu, może, w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie, w niezbędnym zakresie ograniczyć pozostałym stronom prawo wglądu do materiału dowodowego załączonego do akt sprawy, jeżeli udostępnienie tego materiału groziłoby ujawnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych tajemnic podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów. Strona składająca wniosek o ograniczenie pozostałym stronom prawa wglądu do materiału dowodowego przedkłada Prezesowi Urzędu również wersję dokumentu niezawierającą informacji objętych ograniczeniem ze stosowną adnotacją. Ustawa nie przyznaje jednak w tym zakresie żadnych uprawnień przedsiębiorcom nie będącym stronami, których tajemnice są ujawniane. Nie są oni uprawnieni do wnoszenia o nieujawnianie ich tajemnic w postępowaniu; ich nieudostępnianie zależy wyłącznie od uznania administracyjnego Prezesa Urzędu.

Do ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa może dojść także poza dokonywaniem wglądu do akt, a mianowicie na rozprawie. Art. 55 ustawy nakłada na Prezesa Urzędu obowiązek przeprowadzania rozpraw, których jawność może być wyłączona jedynie wobec osób trzecich jednakże nie wobec stron. Istotą rozpraw jest konfrontowanie ze sobą uczestników postępowania, a to może być dotkliwie dla wnioskodawców, którzy nie chcą ujawniać obwinionemu nawet swojej tożsamości. Warto podkreślić, że we wspólnotowych postępowaniach antymonopolowych, nie przeprowadzane są rozprawy, lecz wysłuchania uczestników, w których regułą jest oddzielne ich wysłuchiwanie<sup>83</sup>. Natomiast do konfrontacji poszczególnych uczestników dochodzi jedynie wtedy, gdy przygotowujący i prowadzący wysłuchanie rzecznik ds. wysłuchań uzna taką konfrontację za uzasadnioną. Wprowadzony ustawą obowiązek konfrontowania osłabia więc realną ochronę tajemnic przedsiębiorstwa w postępowaniu antymonopolowym; osłabienie takie rodzi także brak odpowiedniego uregulowania w tym zakresie w postępowaniu kasacyjnym oraz niemożność żądania wyłączenia jawności informacji przez osoby inne niż strony postępowania.

7.9. Nowa ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła także zmiany dotyczące kosztów postępowania i ustaliła obowiązek

---

<sup>83</sup> Por. oraz rozporządzenie (WE) nr 2842/98 Komisji z 22.12.1998 r. o wysłuchaniu w określonych postępowaniach prowadzonych na podstawie art. 85 i 86, i decyzję Komisji z 23.5.2001 r. dotyczącą urzędu rzecznika do spraw wysłuchań w określonych postępowaniach ochrony konkurencji.

uiszczania opłat od wniosków<sup>84</sup> przedsiębiorców i ich związków o wszczęcie postępowania antymonopolowego (art. 77 ust. 1)<sup>85</sup>, a więc postępowania, którego celem jest publiczno-prawna ochrona mechanizmu konkurencji m.in. poprzez przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym. Ponadto, koszty postępowania ponoszone są w myśl zasady odpowiedzialności za wynik sprawy<sup>86</sup>, albowiem „strona przegrywająca” zobowiązana jest do zwrócenia stronie wygrywającej niezbędnych kosztów ochrony (art. 69 ust. 1). Przewidziano więc wzajemne znoszenie lub rozdzielanie kosztów postępowań, w których nie ma jednoznacznego zwycięzcy lub w którym zawarto ugodę (art. 70), oraz ustanowiono regułę ponoszenia przez przedsiębiorcę lub związek, który dopuścił się naruszenia ustawy, pełnych kosztów postępowania wszczętego z urzędu (art. 72). Regulacja podziału kosztów postępowania antymonopolowego została więc oparta na zasadach właściwych dla postępowania cywilnego, gdzie praw dochodzą równoprawne strony i gdzie łatwo stwierdzić, w jakim zakresie uznano za zasadne roszczenia spierających się ze sobą stron. Tymczasem w postępowaniu administracyjnym, w którym zawsze powinien wygrywać interes publiczny („interes społeczny” w rozumieniu art. 7 k.p.a.)<sup>87</sup>, trudno jest posługiwać się pojęciem „strony wygrywającej” i „strony przegrywającej”. Ustawodawca świadomie przerzucił jednak na strony postępowania cały finansowy ciężar administracyjnej ochrony wolnej konkurencji.

Ponadto, również nowa regulacja art. 479<sup>34</sup> k.p.c., rozumiana jako całkowite zwolnienie Prezesa Urzędu w postępowaniu przed sądem antymonopolowym z obowiązku wnoszenia opłaty sądowej i zwrotu kosztów postępowania stronie, nawet wtedy, gdy powód wygrał sprawę, a więc np. nie stwierdzono naruszenia, stanowi rażące naruszenie Konstytucji, w tym prawa do obrony i prawa do własności. Sąd Antymonopolowy wystąpił już do Sądu Najwyższego w sprawie stwierdzenia zgodności wskazanej normy z Konstytucją<sup>88</sup>.

7.10. Ochronie praw uczestników postępowania służy również kontrola sądowa. Nowa ustawa zmieniła jednak zakres kognicji Sądu An-

---

<sup>84</sup> Stosunkowo restrykcyjnie reguluje ona także samo składanie tych wniosków (art. 84 ust. 2). Podobnie K. Strzycki, *op. cit.*, s. 8.

<sup>85</sup> Por. rozporządzenie Rady Ministrów z 12.4.2001 r. w sprawie wysokości opłat od wniosków o wszczęcie postępowania antymonopolowego oraz trybu ich uiszczenia (Dz. U. Nr 34, poz. 404).

<sup>86</sup> Jedyny wyjątek od tej zasady przewiduje art. 73 ustawy.

<sup>87</sup> Por. B. Adamiak [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 1996, s. 50 i n.

<sup>88</sup> Postanowienie z 29.8.2001 r. (XVII Ama 80/01).

tymonopolowego, do którego zgodnie z art. 78 wnoszone są odwołania od decyzji i zażalenia od postanowień Prezesa Urzędu. Jednakże sąd, uwzględniając odwołanie od decyzji, może jedynie zmienić decyzję w całości lub w części i orzec co do istoty sprawy (479<sup>31</sup> § 3 k.p.c.). Nie kontroluje on więc decyzji Prezesa Urzędu, lecz bada sprawę sam i wydaje ponownie orzeczenie w tej sprawie. Ewentualne wady formalne postępowania przed Prezesem nie mogą więc mieć znaczenia dla treści orzeczenia sądu. Prezes nie jest zatem kontrolowany przez sąd pod względem zgodności postępowania z prawem, w tym przede wszystkim zagwarantowania stronom ich praw do obrony oraz praw innych uczestników postępowania.

7.11. Dla skutecznej ochrony konkurencji istotne jest nie tylko sprawne ingerowanie Prezesa Urzędu w indywidualnych sprawach, ale również podejmowanie działań prewencyjnych poprzez popularyzowanie norm prawa antymonopolowego oraz zasad ich stosowania w praktyce. Z tych właśnie względów do obowiązków Komisji Europejskiej należy publikowanie decyzji i innych aktów w dziennikach urzędowych<sup>89</sup>; ponadto, na bieżąco uaktualniane jest orzecnictwo Komisji, Sądu Pierwszej Instancji oraz Trybunału Sprawiedliwości w internecie. Działania te podejmowane są w myśl obowiązującej zasady przejrzystości postępowania administracyjnego. W polskim postępowaniu antymonopolowym, którego celem jest ochrona interesu publicznego, zasada ta nie wydaje się znajdować dostatecznego zastosowania. Celem publikacji orzecnictwa antymonopolowego jest publiczna kontrola działań organów antymonopolowych, generalna prewencja oraz konkretyzowanie i popularyzowanie prawa, a zarazem usprawnienie postępowania; nie jest nim jednak karanie przedsiębiorcy poprzez narażenie go na straty w wyniku ujawnienia jego tajemnic przedsiębiorstwa.

W art. 27 nałożono wprawdzie na Prezesa UOKiK obowiązek wydawania Dziennika Urzędowego Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nie określono jednak, jak często powinien być wydawany. Treść tego Dziennika uzależniono od uznania Prezesa Urzędu, wskazując jedynie, że w Dzienniku mogą być w całości lub w części publikowane decyzje i postanowienia Prezesa Urzędu, a także orzeczenia Sądu Antymonopolowego oraz Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących kasacji od wyroków Sądu Antymonopolowego lub ich sentencje, z pominięciem informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, jak również inne tajemnice podlegające ochronie na podstawie odrębnych

---

<sup>89</sup> Por. art. 21 rozporządzenia nr 17.

przepisów. W Dzienniku Urzędowym zamieszcza się również informacje, komunikaty, ogłoszenia, wyjaśnienia i interpretacje mające istotne znaczenie dla stosowania przepisów w sprawach objętych zakresem działania Prezesa Urzędu. Fakultatywność ogłoszeń orzecznictwa antymonopolowego osłabia de facto konkretyzowanie i upowszechnianie norm ustawy. W pewnym stopniu, wzmacnia je natomiast prowadzenie przez UOKiK własnej strony internetowej<sup>90</sup>.

## 8. CYWILNOPRAWNE ASPEKTY OCHRONY KONKURENCJI

8.1. Ustawa o ochronie konkurencji z 2000 r. rodzi liczne problemy na styku prawa antymonopolowego i cywilnego, tak na płaszczyźnie materialnej, jak i procesowej. W kontekście materialnoprawnym ustawa, podobnie zresztą jak ustawa antymonopolowa z 1990 r.<sup>91</sup>, w sposób, co do zasady, tożsamy z art. 58 k.c. określa cywilnoprawne konsekwencje praktyk ograniczających konkurencję. Należy zauważyć, iż „nieważność jest jednak jedyną wyrażoną wprost w ustawie sankcją cywilnoprawną.”<sup>92</sup> Bezpośrednia cywilnoprawna sankcja nieważności porozumień ograniczających konkurencję (tj. porozumień, które nie zostały wyłączone spod zakazu zawartego w art. 5 ust. 1 na mocy art. 6 ustawy lub rozporządzenia o wyłączeniu grupowym wydanego na mocy art. 7 ustawy) oraz czynności prawnych<sup>93</sup> będących przejawem nadużywania pozycji dominującej, które są w całości lub w odpowiedniej części nieważne (art. 5 ust. 2 i art. 8 ust. 3) *ex ante* i automatycznie, tj. nie wymaga potwierdzenia w drodze decyzji administracyjnej (deklaratoryjnej). W przypadku, gdy Prezes UOKiK, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, nie stwierdzi stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, gdy zarzuty naruszenia art. 5 ust. 1 i art. 8 ust. 1 i 2 w ogóle nie potwierdziły się (art. 11 ust. 1), porozumienie lub czynność prawna, których dotyczyło postępowanie, są od początku ważne. Identyczna sytuacja ma miejsce wtedy, gdy konkretne porozumienie ograniczające konkurencję, choć nie

---

<sup>90</sup> [www.uokik.gov.pl](http://www.uokik.gov.pl).

<sup>91</sup> Ustawa ta ograniczała zakres nieważności praktyk monopolistycznych tylko do umów naruszających jej art. 4, 5 i 7 tej ustawy (por. art. 8 ust. 2 tej ustawy).

<sup>92</sup> Por. szerzej P. Podrecki, *Porozumienia monopolistyczne i ich cywilnoprawne skutki*. ZNUJ, Zakamycze 2000, s. 221.

<sup>93</sup> Pewnie dlatego, że nadużywanie pozycji dominującej przejawia się najczęściej w formie działań faktycznych, a nie czynności prawnych, art. 82 TWE, chociaż bardziej rygorystyczny niż art. 81 TWE, bo bazujący na zakazie bezwzględny, nie przewiduje bezpośredniej sankcji nieważności takich działań.

jest objęte rozporządzeniem wyłączającym, zostanie uznane przez Prezesa UOKiK, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, za spełniające przesłanki takiego wyłączenia określone w art. 7 ust. 1 (art. 11 ust. 2). Wydaje on wtedy decyzję o niestwierdzeniu praktyki ograniczającej konkurencję, potwierdzającą tym samym (znów deklaratoryjnie) legalność tego porozumienia od początku.

8.2. Chociaż nowa ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie określa skutków cywilnoprawnych praktyk ograniczających konkurencję wobec osób trzecich, tego rodzaju skutki pośrednie są możliwe. Osoby takie mogą występować z roszczeniami np. o ustalenie treści umowy (art. 189 k.p.c.), odszkodowanie (art. 415 k.c.), o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania (art. 471 i n. k.c.), czy np. z roszczeniami przewidzianymi w art. 18 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji<sup>94</sup>.

8.3. Konsekwencją dopuszczalności roszczeń cywilnoprawnych na tle porozumień ograniczających konkurencję lub czynności prawnych jest możliwość zaistnienia sytuacji zbiegu dwóch postępowań (antymonopolowego i sądowego), a co za tym idzie – także możliwość wydania sprzecznych ze sobą aktów stosowania prawa<sup>95</sup>. Powstaje więc pytanie, jaki jest stosunek postępowania antymonopolowego do postępowania cywilnego, a w konsekwencji jaki jest ewentualny wpływ rozstrzygnięcia organu antymonopolowego (w przedmiocie stwierdzenia praktyki ograniczającej konkurencję) na rozstrzygnięcie sądu powszechnego (w przedmiocie ustalenia treści umowy czy odszkodowania) (problem prejudycjalności<sup>96</sup>) oraz pytanie, czy sąd powszechny może samodzielnie rozstrzygnąć zagadnienie prawne (kwestię prejudycjalną<sup>97</sup>), które jest, będzie lub może być przedmiotem rozstrzygnięcia organu antymonopolowego. Tak na gruncie ustawy antymonopolowej z 1990 r., jak i na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. brak jest normatywnej odpowiedzi na te pytania.

8.4. Pod rządami ustawy z 1990 r., zarówno Sąd Najwyższy, jak i doktryna wyrażały dwa przeciwstawne stanowiska w sprawie organu

---

<sup>94</sup> Por. szerzej P. Podrecki, op. cit., s. 274 i n.

<sup>95</sup> Por. ibidem, s. 202 i n.

<sup>96</sup> Rozumianej jako przesądzające znaczenie, jakie posiada rozstrzygnięcie jednej sprawy dla rozstrzygnięcia drugiej sprawy (por. J. Rodziewicz, *Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym*, Gdańsk 2000, s. 8).

<sup>97</sup> Rozumianej jako okoliczności, od której ustalenia zależy rozstrzygnięcie sprawy (por. ibidem, s. 12).

uprawnionego do stwierdzenia nieważności umów sprzecznych z ustawą antymonopolową. Sąd Najwyższy stwierdził najpierw, że niezależnie od trybu stwierdzenia i orzekania o konsekwencjach praktyk na podstawie ustawy antymonopolowej, stwierdzenie, że umowa jest wyrazem takiej praktyki, a w konsekwencji - nieważna w całości lub części, może nastąpić w sprawie pomiędzy stronami tej umowy, jako przesłanka rozstrzygnięcia o wynikającym z niej roszczeniu<sup>98</sup>. Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy oznaczałoby to jednak, że sąd powszechny mógłby stwierdzić nieważność porozumienia ograniczającego konkurencję (nie mającego charakteru bagatelnego lub nie wyłączonego na mocy rozporządzenia o wyłączeniu grupowym), natomiast organ antymonopolowy mógłby uznać, że porozumienie to spełnia jednak przesłanki art. 7 ust. 1 i wydać decyzję niestwierdzającą praktyki na podstawie art. 11 ust. 2, czyli że jest legalne, a więc nie stosuje się do niego sankcja nieważności.

8.5. Sąd Najwyższy zmienił ww. pogląd i wskazał w późniejszym orzeczeniu, że stwierdzenie nieważności umowy z uwagi na naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej może nastąpić jako przesłanka rozstrzygnięcia w sprawie, z tym, że wymaga uprzedniego formalnego stwierdzenia przez organy wymienione w tej ustawie, że określona praktyka ma charakter monopolistyczny<sup>99</sup>. W praktyce (*de lege lata*) w takich sytuacjach powinna znaleźć zastosowanie instytucja procesowa fakultatywnego (bo sąd „może zawiesić”, a nie „zawiesza”) zawieszenia postępowania cywilnego z urzędu z uwagi na brak decyzji administracyjnej, która konieczna jest do rozstrzygnięcia sprawy<sup>100</sup> czy też z powodu uzależnienia rozstrzygnięcia sprawy od wyniku innego toczącego się postępowania<sup>101</sup>.

8.6. O ile na gruncie ustawy antymonopolowej z 1990 r. późniejsze stanowisko Sądu Antymonopolowego, w myśl którego rozstrzygnięcie

---

<sup>98</sup> Por. orzeczenie z 22.2.1994 r., sygn. akt I CRN 238/93 (OSNC 1994, nr 10, poz. 198); orzeczenie to spotkało się z krytyczną glosą T. Ławickiego (PiP 1995, nr 7, s. 101–104).

<sup>99</sup> Por. postanowienie z 17.10.1995 r., sygn. akt III CZP 135/95 (OSP 1996, z. 6, poz. 112); orzeczenie to spotkało się z krytyczną glosą S. Gronowskiego (ibidem). Jednakże Autor ten wskazał w innej publikacji, iż za przyjęciem prejudycjalnego charakteru decyzji w przedmiocie stwierdzenia praktyki oraz wydania nakazu zaniechania „przemawiają pewne względy praktyczne”. Szerzej zob. S. Gronowski, *Polskie prawo antymonopolowe. Zarys wykładu*, Warszawa, 1998, s. 170–172.

<sup>100</sup> Art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c., w sytuacji gdy postępowanie toczy się przed Prezesem Urzędu.

<sup>101</sup> Art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., w sytuacji gdy postępowanie toczy się w sądzie antymonopolowym czy też w Sądzie Najwyższym.

w przedmiocie uznania zachowania adresata norm antymonopolowych za praktykę ograniczającą konkurencję stanowi prejudykat w sprawie cywilnej, można byłoby zaakceptować, o tyle na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. będzie ono trudne do obronienia. Ustawa ta umożliwia jej stosowanie przez sądy powszechne w daleko większym stopniu niż jej poprzedniczka; definiuje ona bowiem nie tylko przesłanki porozumień zakazanych i dozwolonych (porozumień bagatelnych), ale także przesłanki wyłączeń grupowych (zwłaszcza gdy w oparciu o nie wydane zostaną stosowne rozporządzenia Rady Ministrów), mających zastosowanie także do indywidualnej oceny porozumień ograniczających konkurencję w postępowaniu antymonopolowym. Ponadto, na gruncie stanowiska Sądu Najwyższego z 1995 r., z uwagi na krótszy – od roszczeń cywilnoprawnych – okres przedawnienia, może zaistnieć sytuacja, w której organ antymonopolowy, z uwagi na upływ czasu powodujący negatywne konsekwencje proceduralne, nie będzie mógł wszcząć postępowania i wydać rozstrzygnięcia w przedmiocie uznania zachowania za praktykę ograniczającą konkurencję. W tej sytuacji, należy już dzisiaj złożyć wniosek *de lege ferenda*, aby ustawodawca jednoznacznie unormował kwestię prejudycjalności rozstrzygnięć organu antymonopolowego. Rozwiązanie to wpłynie niewątpliwie pozytywnie na proces stosowania prawa i poziom pewności prawnej.

8.7. W sprawach dotyczących koncentracji przedsiębiorców ustawodawca w sposób jednoznaczny określił, w art. 23 pkt 1 ustawy, formalne kwestie cywilnoprawne. Sąd rejestrowy zobowiązany jest dokonać wpisu do rejestru, jeżeli Prezes Urzędu wyda zgodę na dokonanie koncentracji. Sprawa nie jest jednak już tak oczywista na gruncie przesłanki zamieszczonej w art. 23 pkt 2 ustawy, na mocy której podstawą wpisu jest wykazanie przez przedsiębiorcę, że zamiar koncentracji nie podlega obowiązkowi zgłoszenia. Powstaje wtedy pytanie, w jaki sposób przedsiębiorca zobowiązany jest wykazać fakt braku po jego stronie obowiązku zgłoszenia. Najbezpieczniejszym dla niego sposobem będzie zgłoszenie zamiaru koncentracji w celu wydania rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu.

## 9. ADMINISTRACYJNE SANKCJE PIENIĘŻNE

9.1. Ustawowe i orzecznicze zakazy, nakazy i obowiązki, których celem jest ochrona konkurencji, muszą być skutecznie sankcjonowane (egzekwowane). Na system publicznych sankcji za naruszenie

przepisów ustawy o ochronie konkurencji, tj. na system norm sankcjonujących, składają się:

- a) sankcje administracyjne, zarówno materialnoprawne, unormowane w rozdz. 3 działu II i rozdz. 2 działu III i w rozdz. 2 działu V, jak też proceduralne, stosowane w postępowaniach, których zasady i tryb uregulowane zostały w dziale V ustawy, oraz
- b) administracyjne sankcje pieniężne, uregulowane w dziale VI ustawy, zatytułowanym – „Kary pieniężne”<sup>102</sup>.

9.2. Unormowane w dziale VI ustawy „kary pieniężne” są sankcjami administracyjnoprawnymi (a więc nie należą do szeroko rozumianej gałęzi prawa karnego). Wiele je łączy, ale też wiele różni, co powoduje, że ich charakter prawny nie jest tożsamy. Na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. można wyróżnić trzy rodzaje kar pieniężnych:

- a) „kara pieniężna”, uregulowana w art. 101 ust. 1 pkt 1–4 oraz art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy, jest rodzajem sankcji karno-administracyjnej<sup>103</sup> – kary administracyjnej<sup>104</sup>. Jest to administracyjna kara pieniężna wymierzana za zachowanie sprzeczne z sankcjonowanymi normami prawa antymonopolowego. Podstawowym celem stosowania tej kary jest represja, pośrednim natomiast – zapewnienie wykonania obowiązków unormowanych w ustawie antymonopolowej<sup>105</sup>;
- b) „kara pieniężna” unormowana w art. 102 ust. 1 i 2 oraz art. 103 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy ma natomiast na celu przymuszenie jej adresata do określonego zachowania, a więc posiada cechy charakterystyczne dla środków egzekucji administracyjnej<sup>106</sup>. Sank-

<sup>102</sup> Instytucji kar pieniężnych w prawie antymonopolowym została poświęcona praca M. Król-Bogomilskiej, *Kary pieniężne w prawie antymonopolowym*, Warszawa 2001.

<sup>103</sup> Zob. O. Górniok, *Wspólnotowe, europejskie, gospodarcze prawo karne?*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 1996, nr 7–8, jak też: wyrok Sądu Antymonopolowego z 19.11.1997 r. (XVII Ama 42/97) i wyrok Sądu Antymonopolowego z 11.3.1998 r. (XVII Ama 69/98).

<sup>104</sup> Zob. głosę Z. Leońskiego do uchwały Sądu Najwyższego z 24.6.1992 r. (III CZP 70/92; OSP 1993, z. 3, s. 136 i n.). Szerzej o instytucji kary administracyjnej zob. W. F. Dąbrowski, *Orzecznictwo karno-administracyjne*, Prace Wydziału Prawa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza nr 28, Poznań 1967, s. 268 i n.

<sup>105</sup> O charakterze tej kary wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z 24.4.1996 r. (I CRN 49/96, OSNCP 1996, nr 9, poz. 124). Analiza dotyczyła administracyjnych kar pieniężnych nakładanych na podstawie ustawy antymonopolowej z 1990 r. Jednakże charakter prawny tych kar na podstawie nowej ustawy nie uległ zmianie.

<sup>106</sup> Szerzej o środkach egzekucyjnych zob. Z. Leoński, *Zarys prawa administracyjnego. Działalność administracji*, Warszawa 2001, s. 74; M. Król-Bogomilska, op. cit., s. 58; Z. Leoński, *Sankcje karno-administracyjne a środki egzekucji administracyjnej*,



cje te mogą być stosowane jedynie w sytuacji braku wywiązania się przez adresata z antymonopolowych obowiązków administracyjnych, zarówno ustawowych, jak też nałożonych mocą orzeczeń, wydanych w sprawach antymonopolowych. Środek ten charakteryzuje się m.in. możliwością jego wielokrotnego stosowania jak też niezależnością od stosowanych kar administracyjnych;

- c) „kara pieniężna” uregulowana w art. 101 ust. 2 pkt 2 a–d oraz art. 103 ust. 2 ustawy stanowi środek przymusu proceduralnego, będący rodzajem tzw. procesowych środków przymusowych<sup>107</sup>, mających na celu zapewnienie prawidłowości postępowania antymonopolowego. Środki te posiadają jednolity charakter i należą do kategorii tzw. kar procesowych<sup>108</sup>. Wymierzone są za naruszenie obowiązków procesowych bez względu na późniejsze wypełnienie obowiązku procesowego przez zobowiązanego adresata kary.

9.3. Określenie przez ustawodawcę każdej z tych sankcji jednakową nazwą „kara pieniężna” nie jest rozwiązaniem szczęśliwym; nie wyeliminuje bowiem konieczności dokonywania wykładni ich charakteru na etapie stosowania prawa. Ustawodawca mógłby znacznie podwyższyć poziom pewności prawnej w sferze ochrony konkurencji, gdyby – wzorem prawa wspólnotowego – zróżnicował ich nazwy. Należy wskazać, iż prawodawca wspólnotowy określił, w sposób pośredni, charakter prawny administracyjnej kary pieniężnej, poprzez stwierdzenie, iż decyzje nakładające kary pieniężne nie mają charakteru karnoprawnego<sup>109</sup>.

9.4. Warto w tym miejscu podkreślić, że także w nowej ustawie przewiduje się rozszerzenie podmiotowego zakresu stosowania sankcji służących przymuszaniu do wykonywania wskazanych w nim orzeczeń antymonopolowych o osoby fizyczne kierujące przedsiębiorcami lub związkami przedsiębiorców lub wchodzące w skład ich organów zarządzających (art. 103 ust. 1). Jest to rozwiązanie niezgodne z prawem wspólnotowym i bardziej od niego restrykcyjne (gdyż administracyjne sankcje pieniężne można w nim nakładać tylko na przedsiębiorców lub

---

„Zagadnienia Karno-Administracyjne” 1963, nr 6, oraz P. Przybysz, *Egzekucja administracyjna*, Warszawa, 1999, s. 160 i n.

<sup>107</sup> Określanych też jako kary pieniężne porządkowe. Tak np. Z. Najgebauer, *Orzekanie porządkowych grzywien i kar pieniężnych w postępowaniu sądowym*, „Nowe Prawo” 1971, nr 7–8.

<sup>108</sup> Charakterystykę kar procesowych przedstawił M. Cieślak, *Środki przymusu na tle bodźców prawnych w procesie karnym*, ZNUJ 1960.

<sup>109</sup> Zob. art. 15 ust. 4 cyt. wyż. rozporządzenia nr 17 oraz art. 14 ust. 4 cyt. wyż. rozporządzenia nr 4064/89.

ich związki<sup>110</sup>, a w przypadku koncentracji przedsiębiorstw - także na osoby kontrolujące przedsiębiorstwo<sup>111</sup>), mogące wszakże wzmocnić skuteczności egzekwowania nakazów, zakazów i obowiązków antymonopolowych.

9.5. Organ ochrony konkurencji posiada – co do zasady – prawo, a nie obowiązek nakładania administracyjnych kar pieniężnych. Dlatego też prawie wszystkie „kary pieniężne” unormowane w dziale VI ustawy są wymierzone w ramach (zasady) swobodnego uznania Prezesa Urzędu. Jedyny wyjątek od tej reguły stanowią kary pieniężne nakładane na przedsiębiorcę za naruszenie obowiązków regulowanych przepisami mającymi na celu przeciwdziałanie antykonkurencyjnej koncentracji przedsiębiorców (art. 101 ust. 1 pkt 1-4). Rozwiązanie to nie jest dostosowane do prawa wspólnotowego, albowiem również kara pieniężna przewidziana w art. 14 rozporządzenia nr 4064/89 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw nakładana jest w ramach swobodnego uznania.

9.6. Ustawa przewiduje, iż konstytutywną przesłanką nakładania „administracyjnych kar pieniężnych” jest wina sprawcy. Jednakże, w przypadku praktyk ograniczających konkurencję (art. 101 ust. 2 pkt 1) oraz utrudniania postępowania antymonopolowego (art. 103 ust. 2) element ten nie stanowi koniecznej przesłanki nałożenia kary. Rozwiązanie powyższe nie jest zgodne z prawem wspólnotowym, w którym kary administracyjne mogą być nakładane tylko za zachowania zawinione.

9.7. Ustawa określa również zasady wymiaru „kar pieniężnych”, a więc dyrektywy, którymi zobowiązany jest kierować się organ antymonopolowy rozważający możliwość ich nałożenia. Użycie przez ustawodawcę terminu „w szczególności” umożliwia stosowanie przez organ antymonopolowy także tych zasad, które nie zostały w niej sformułowane *explicit*<sup>112</sup>. W prawodawstwie wspólnotowym przesłanki wymiaru kary zostały określone enumeratywnie. Przesłankami tymi są powaga i czas trwania naruszenia<sup>113</sup> oraz natura i powaga naruszenia<sup>114</sup>. Dotyczą one zarówno administracyjnych kar pieniężnych, jak też środków przymusu proceduralnego (w postaci kar procesowych); nie dotyczą natomiast

---

<sup>110</sup> Art. 15 ust. 1 i 2 oraz art. 16 ust. 1 cyt. wyż. rozporządzenia nr 17.

<sup>111</sup> Art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 15 ust. 1 i 2 cyt. wyż. rozporządzenia nr 4064/89.

<sup>112</sup> Szerzej zob. M. Król-Bogomilska, op. cit., s. 87–94.

<sup>113</sup> Art. 15 ust. 2 cyt. wyż. rozporządzenia nr 17.

<sup>114</sup> Art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 4064/89.

kar nakładanych w celu przymuszenia. W prawie polskim natomiast zasady wymiaru dotyczą wszystkich rodzajów kar pieniężnych uregulowanych w dziale VI ustawy.

9.8. Podstawa wymiaru „kar pieniężnych” uregulowanych w ustawie określana jest w widełkowych stawkach określonych według równowartości euro (art. 101 ust. 1 i 2 oraz art. 102 ust. 1). Dominująca w dotychczasowej regulacji kategoria „przychodu” stanowi obecnie dodatkową podstawę, stosowaną wyłącznie w przypadku wymierzania „kar pieniężnych” za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję (art. 101 ust. 2 pkt 1). Natomiast, względne określenie podstawy wymiaru kar i odstępianie od zasady widełkowych stawek według równowartości euro w przypadku „kar pieniężnych” nakładanych na związki przedsiębiorców oraz na osoby fizyczne kierujące przedsiębiorcami lub związkami przedsiębiorców lub wchodzące w skład ich organów zarządzających (art. 103 ust. 1 odwołuje się do „przeciętnego wynagrodzenia”) nie realizuje postulatu „przejrzystości prawa” i może powodować problemy w procesie stosowania prawa, osłabiając skuteczność egzekwowania ustawy, zwłaszcza wobec przedsiębiorców lub menedżerów zagranicznych.

9.9. Sama wysokość maksymalnego zagrożenia „karami pieniężnymi” unormowanymi w ustawie jest trudna do oceny. Wydaje się jednak, że, zarówno w przypadku administracyjnych kar pieniężnych, jak też kar przymuszających, zagrożenie ustawowe jest zbyt niskie. Skuteczność egzekwowania prawa antymonopolowego będzie więc w dalszym ciągu zależała bardziej od konsekwencji i profesjonalizmu organów stosujących prawo niż od wysokości zagrożenia normatywnego. Zagrożenie musi być jednak na tyle wysokie, aby organ antymonopolowy mógł, również poprzez stosowanie kar, prowadzić określoną politykę antymonopolową, która może być przeciwieństwem założenia polityką restrykcyjną, uzależnioną od rodzaju zachowania adresata i jego sytuacji rynkowej. Wysokość kar unormowanych w ustawie jest jednak niższa niż poziom górnego zagrożenia przewidziany w projekcie nowego rozporządzenia wykonawczego do art. 81 i art. 82 TWE<sup>115</sup>.

9.10. W dziale VI unormowane zostały również zasady wykonania nałożonych kar dotyczące w szczególności sposobu obliczania kar (art. 105

---

<sup>115</sup> Por. szerzej: T. Skoczny, *Konsekwencje przyszłego systemu stosowania art. 81 i 82 TWE dla prawa i orzecznictwa w zakresie ochrony konkurencji w Polsce* (cz. I i II), „Prawo Unii Europejskiej” 2001, nr 4 i 5.

ust. 1), trybu egzekucji (art. 105 ust. 5), zawieszenia wykonania (art. 105 ust. 2), rozłożenia na raty (art. 106 ust. 1) i odroczenia ściągania kar (art. 106 ust. 2). Regulacja w tym zakresie jest konsekwencją rozbieżności interpretacyjnych, zaistniałych w procesie stosowania ustawy z 1990 r. Zawarte w ww. przepisach jednoznaczne i nie budzące wątpliwości uregulowania z pewnością wpłyną pozytywnie na postępowanie wykonawcze.

9.11. Summa summarum, kary pieniężne unormowane w ustawie stanowić mogą, przy przyjęciu założenia konsekwentnej polityki konkurencji w tym zakresie, skuteczny instrument prawny, spełniający zarówno zadania prewencji ogólnej, powstrzymujący przed naruszeniami norm ustawy antymonopolowej przez jej adresatów, pozwalający zwiększyć szybkość postępowania antymonopolowego oraz przyczyniający się do wpływania na sprawców naruszeń nakazów, zakazów i obowiązków antymonopolowych. Duże znaczenie będzie też miała polityka informacyjna Prezesa Urzędu, wskazująca zarówno na zachowania podlegające ukaraniu, jak też na wysokość kar faktycznie nakładanych i egzekwowanych.

## 10. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

10.1. Podsumowując powyższe rozważania trzeba przede wszystkim stwierdzić, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. jest potrzebna i oparta na prawidłowych założeniach aksjologicznych (chroni przede wszystkim konkurencję jako mechanizm gospodarczy). Co do zasady, prawidłowo określa ona przedmiotowy, podmiotowy i przestrzenny zakres swego stosowania. Pozytywnie ocenić należy także jej materialnoprawne regulacje dotyczące zakazu nadużywania pozycji dominującej oraz porozumień ograniczających konkurencję; w tym ostatnim zakresie nowa ustawa z jednej strony tworzy lepsze podstawy wykrywania i zwalczania horyzontalnych ograniczeń konkurencji (tzw. *hard core cartels*), z drugiej zaś eliminuje niepotrzebne bariery dla zawierania porozumień kooperacyjnych (szczególnie między małymi i średnimi przedsiębiorcami) oraz porozumień tworzących sieci dystrybucyjne, wspierających raczej niż ograniczających konkurencję między-markową (*inter-brand competition*). Pewne kontrowersje budzić mogą natomiast materialnoprawne podstawy przeciwdziałania nadmiernej koncentracji, co jest przede wszystkim wynikiem braku ustawowej definicji „koncentracji” i objęcia jej zakresem stanów faktycznych, które nie

są przejawem „koncentracji władzy rynkowej”; z drugiej strony, wyłączenie spod kontroli Prezesa UOKiK „koncentracji” bagatelnych jest słuszne, choć skonstruowanie tego wyłączenia m.in. przy pomocy kryterium udziału może sprawiać trudności przedsiębiorcom. Optymalny zakres kontroli koncentracji w rozpoczętej dekadzie, która będzie niewątpliwie dekadą koncentracji, nie został jeszcze, naszym zdaniem, znaleziony; a jest to sprawa istotna zwłaszcza w kontekście bliskiego już włączenia gospodarki polskiej do rynku wewnętrznego UE.

10.2. Można powiedzieć, że nie tylko reguły materialnoprawne ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000 r. spełniają, co do zasady, wymagania gospodarki polskiej na dziś i na najbliższą przyszłość. Także polski system egzekwowania tych reguł zdaje się być dobrze przygotowany do ochrony konkurencji przeciwko zakłócającym ją działaniom przedsiębiorców, nawet jeśli niektóre rozwiązania instytucjonalne i proceduralne wymagają dalszego doskonalenia. Dla zapewnienia skuteczności postępowań antymonopolowych trzeba np. przyznać Prezesowi UOKiK prawo wydawania zarządzeń tymczasowych. Z drugiej strony, w celu zagwarantowania respektowania podstawowych praw i interesów przedsiębiorców, trzeba ograniczyć możliwość stosowania przynajmniej niektórych środków dowodowych tylko do formalnych postępowań antymonopolowych, w którym zostaną im postawione konkretne zarzuty naruszenia prawa. Wzmocnieniu równowagi między skutecznością postępowań dowodowych a legalnością interwencji w prawa i interesy przedsiębiorców służyłoby z pewnością ustanowienie drugiej (apelacyjnej) instancji sądowej. Nawet jeśli polski organ ochrony konkurencji pozostanie organem jednoosobowym, wyposażonym zarówno w uprawnienia inkwizycyjne, jak i orzecznicze, powinien on móc zapewnić ochronę „skutecznej konkurencji” na takim samym poziomie, jak w państwach członkowskich UE, m.in. dlatego, że jego pozycja uległa wzmocnieniu na gruncie nowej ustawy.

10.3. W końcu, naszym zdaniem, trzeba jednoznacznie stwierdzić, że polskie prawo ochrony konkurencji i system jego stosowania ustawą są, co do zasady, w znacznym zakresie dostosowane do wspólnotowych reguł konkurencji skierowanych do państw<sup>116</sup>. Oznacza to, że Polska nie tylko „zbliżyła” swoje ustawodawstwo do ustawodawstwa obowiązującego we Wspólnotach, ale także jest dobrze przygotowana do stoso-

---

<sup>116</sup> Zob. szerzej T. Skoczny, *Dostosowanie prawa polskiego...*, oraz R. Janusz, op. cit. [w:] *Wybrane problemy i obszary...*, s. 137 i n. oraz 239 i n.

wania *acquis communautaire* w dziedzinie ochrony konkurencji od pierwszego dnia swego członkostwa w UE. Jest to szczególnie ważne z uwagi na to, że system stosowania art. 81 i 82 TWE zostanie w niedalekiej przyszłości zdecydowanie zdecentralizowany<sup>117</sup>.

Na dzisiaj, nie ma najmniejszych wątpliwości, że polskie prawo ochrony konkurencji (prawo antymonopolowe):

- a) jest skierowane przeciwko tym samym trzem strategiom antykonkurencyjnym przedsiębiorców: porozumieniom ograniczającym konkurencję (art. 5), nadużywaniu pozycji dominującej (art. 8) i nadmiernej koncentracji (art. 12);
- b) jest wyraźnie oparte na zasadzie względnego zakazu w przypadku porozumień ograniczających konkurencję (art. 5–7) i bezwzględnego zakazu nadużywania pozycji dominującej (art. 8), na zasadzie nadzoru prewencyjnego – w przypadku przeciwdziałania nadmiernej koncentracji (art. 12–16);
- c) będzie stosowane skutecznie i praworządnie, albowiem Prezes UOKiK ma prawie te same (a czasami nawet silniejsze) uprawnienia inkwizycyjne (art. 44–100) i może nakładać prawie identycznie skonstruowane kary pieniężne i kary pieniężne w celu przymuszenia (art. 101–106), co Komisja Europejska i organy ochrony konkurencji państw członkowskich UE. Prezes UOKiK ma daleko idącą niezależność (art. 24), a jego decyzje mogą być zweryfikowane i zmienione przez niezawisły sąd (art. 78).

---

## USTAWA

z dnia 15 grudnia 2000 r.

### o ochronie konkurencji i konsumentów

#### DZIAŁ I

#### Przepisy ogólne

#### Art. 1.

1. Ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

---

<sup>117</sup> Por. szerzej T. Skoczny, *Konsekwencje przyszłego systemu stosowania art. 81 i 82 TWE...*

2. Ustawa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków, jeżeli te praktyki lub koncentracje wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Ustawa określa także organy właściwe w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów.

#### **Art. 2.**

1. Ustawa nie narusza praw przysługujących na podstawie przepisów dotyczących ochrony własności intelektualnej i przemysłowej, w szczególności przepisów o ochronie wynalazków, wzorów użytkowych i przemysłowych, topografii układów scalonych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych, praw autorskich i praw pokrewnych.

2. Ustawę stosuje się do zawieranych między przedsiębiorcami:

- 1) umów, w szczególności licencji, a także innych niż umowy praktyk wykonywania praw, o których mowa w ust. 1,
- 2) umów dotyczących nieujawnionych do wiadomości publicznej:
  - a) informacji technicznych lub technologicznych,
  - b) zasad organizacji i zarządzania– co do których podjęto działania zmierzające do zapobieżenia ich ujawnieniu, jeżeli skutkiem tych umów jest nieuzasadnione ograniczenie swobody działalności gospodarczej stron lub istotne ograniczenie konkurencji na rynku.

#### **Art. 3.**

Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) ograniczeń konkurencji dopuszczonych na podstawie odrębnych ustaw,
- 2) układów zbiorowych pracy.

#### **Art. 4.**

Plekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) przedsiębiorcy – rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 i z 2000 r., Nr 86, poz. 958), a także:
  - a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej,
  - b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu,
  - c) osobę fizyczną posiadającą akcje lub udziały zapewniające jej co najmniej 25% głosów w organach co najmniej jednego przedsiębiorcy lub posiadającą kontrolę, w rozumieniu pkt 13, nad co naj-

- mniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 12,
- 2) związkach przedsiębiorców – rozumie się przez to izby, zrzeszenia i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców, o których mowa w pkt 1, jak również związki tych organizacji,
  - 3) przedsiębiorcy dominującym rozumie się przez to przedsiębiorcę w przypadku, gdy:
    - a) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
    - b) jest uprawniony do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu lub rady nadzorczej innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
    - c) więcej niż połowa członków zarządu spółki kapitałowej jest jednocześnie członkami zarządu innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), lub
    - d) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
    - e) wywiera decydujący wpływ na działalność innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), w szczególności na podstawie umowy przewidującej zarządzanie innym przedsiębiorcą (przedsiębiorcą zależnym) lub przekazywanie zysku przez takiego przedsiębiorcę,
  - 4) porozumieniach – rozumie się przez to:
    - a) umowy zawierane między przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
    - b) uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki,
    - c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych,
  - 5) porozumieniach dystrybucyjnych – rozumie się przez to porozumienia zawierane między przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu, których celem jest zakup towarów dokonywany z zamiarem ich dalszej odsprzedaży,
  - 6) towarach – rozumie się przez to rzeczy, jak również energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane,
  - 7) cenach – rozumie się przez to ceny, jak również opłaty o charakterze cen, marże handlowe, prowizje i narzuty do cen,



- 8) rynku właściwym – rozumie się przez to rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji,
- 9) pozycji dominującej – rozumie się przez to pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%,
- 10) konkurentach – rozumie się przez to przedsiębiorców, którzy wprowadzają lub mogą wprowadzać albo nabywają lub mogą nabywać, w tym samym czasie, towary na rynku właściwym,
- 11) konsumentcie – rozumie się przez to osobę, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą,
- 12) organizacjach konsumenckich – rozumie się przez to niezależne od przedsiębiorców i ich związków organizacje społeczne, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, o ile ich zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej,
- 13) przejęciu kontroli – rozumie się przez to wszelkie formy bezpośredniego lub pośredniego uzyskania uprawnień, które osobno albo łącznie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiają wywieranie decydującego wpływu na określonego przedsiębiorcę lub przedsiębiorców; uprawnienia takie tworzą w szczególności:
  - a) prawo do całego albo do części mienia przedsiębiorcy,
  - b) prawa lub umowy przyznające decydujący wpływ na skład, wynik głosowania lub decyzje organów przedsiębiorcy,
- 14) grupie kapitałowej – rozumie się przez to wszystkich przedsiębiorców, którzy są kontrolowani w sposób bezpośredni lub pośredni przez jednego przedsiębiorcę,
- 15) przychodzie – rozumie się przez to przychód uzyskany w roku podatkowym poprzedzającym dzień wszczęcia postępowania na podstawie ustawy, w rozumieniu obowiązujących przedsiębiorcę przepisów o podatku dochodowym,
- 16) przeciętnym wynagrodzeniu – rozumie się przez to przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw za ostatni miesiąc kwartału poprzedzającego dzień wydania decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie odrębnych przepisów.

## **DZIAŁ II**

### **Zakaz praktyk ograniczających konkurencję**

#### **Rozdział 1**

#### **Zakaz porozumień ograniczających konkurencję**

##### **Art. 5.**

1. Zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na:

- 1) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów,
- 2) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji,
- 3) podziale rynków zbytu lub zakupu,
- 4) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom różnicowane warunki konkurencji,
- 5) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy,
- 6) ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem,
- 7) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu warunków składanych ofert, w szczególności dotyczących zakresu prac lub ceny.

2. Porozumienia, o których mowa w ust. 1, są w całości lub w odpowiedniej części nieważne, z zastrzeżeniem art. 6 i 7.

##### **Art. 6.**

1. Zakazu, o którym mowa w art. 5, nie stosuje się do:

- 1) porozumień zawieranych między konkurentami, których łączny udział w rynku w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 5%,
- 2) porozumień zawieranych między przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu, których łączny udział w rynku w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 10%.

2. W przypadku porozumień dystrybucyjnych zawieranych przez przedsiębiorcę z co najmniej dwoma innymi przedsiębiorcami łączny udział w rynku tych przedsiębiorców, o którym mowa w ust. 1, podlega sumowaniu.

##### **Art. 7.**

1. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, wyłączyć spod zakazu, o którym mowa w art. 5, porozumienia, które przyczyniają się do polep-

szenia produkcji, dystrybucji towarów lub do postępu technicznego lub gospodarczego, zapewniają nabywcy lub użytkownikowi odpowiednią część wynikających stąd korzyści i które:

- 1) nie nakładają na zainteresowanych przedsiębiorców ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów,
- 2) nie stwarzają tym przedsiębiorcom możliwości wyeliminowania konkurencji na rynku właściwym w zakresie znacznej części określonych towarów.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określi:
  - 1) warunki, jakie muszą być spełnione, aby porozumienie mogło być uznane za wyłączone spod zakazu,
  - 2) klauzule, których występowanie w porozumieniu nie uznaje się za naruszenie art. 5,
  - 3) klauzule, których występowanie w porozumieniu stanowi naruszenie art. 5,
  - 4) okres obowiązywania wyłączenia.

## **Rozdział 2**

### **Zakaz nadużywania pozycji dominującej**

#### **Art. 8.**

1. Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

2. Nadużywanie pozycji dominującej polega w szczególności na:

- 1) bezpośrednim lub pośrednim narzucaniu nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych albo rażąco niskich, odległych terminów płatności lub innych warunków zakupu albo sprzedaży towarów,
- 2) ograniczeniu produkcji, zbytu lub postępu technicznego ze szkodą dla kontrahentów lub konsumentów,
- 3) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom różnicowane warunki konkurencji,
- 4) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy,
- 5) przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji,
- 6) narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści,
- 7) stwarzaniu konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.

3. Czynności prawne będące przejawem nadużywania pozycji dominującej są w całości lub w odpowiedniej części nieważne.

### **Rozdział 3**

#### **Decyzje w sprawach praktyk ograniczających konkurencję**

##### **Art. 9.**

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej Prezesem Urzędu, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, lub naruszenie art. 8.

##### **Art. 10.**

1. Nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 9, jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy albo związku przedsiębiorców przestało naruszać zakazy określone w art. 5 lub w art. 8, w szczególności z powodu trwałego zmniejszenia ich udziału w rynku.

2. W przypadku określonym w ust. 1, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

3. Ciężar udowodnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, spoczywa na przedsiębiorcy lub związku przedsiębiorców.

##### **Art. 11.**

1. Prezes Urzędu wydaje decyzję o niestwierdzeniu stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, jeżeli nie stwierdzi naruszenia zakazów określonych w art. 5 lub w art. 8.

2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu wydaje również w przypadku, gdy porozumienie spełnia przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1, a nie zostało objęte rozporządzeniem Rady Ministrów, o którym mowa w art. 7.

### **DZIAŁ III**

#### **Koncentracja przedsiębiorców**

##### **Rozdział 1**

#### **Kontrola koncentracji**

##### **Art. 12.**

1. Zamiar koncentracji podlega zgłoszeniu Prezesowi Urzędu, jeżeli łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 50 000 000 euro.

2. Obowiązek wynikający z ust. 1 dotyczy zamiaru:

- 1) połączenia dwóch lub więcej samodzielnych przedsiębiorców,
- 2) przejęcia – poprzez nabycie lub objęcie akcji, innych papierów wartościowych, udziałów, całości lub części majątku lub w jakikolwiek inny

sposób – bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad całym albo częścią jednego lub więcej przedsiębiorców przez jednego lub więcej przedsiębiorców,

3) utworzenia przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy.

3. Obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również:

1) objęcia lub nabycia akcji albo udziałów innego przedsiębiorcy, powodującego uzyskanie co najmniej 25% głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników,

2) objęcia przez tę samą osobę funkcji członka organu zarządzającego albo organu kontrolnego u konkurujących ze sobą przedsiębiorców,

3) rozpoczęcia wykonywania praw z akcji lub udziałów objętych lub nabytych bez uprzedniego zgłoszenia zgodnie z art. 13 pkt 3 i 4.

### **Art. 13.**

Nie podlega zgłoszeniu zamiar koncentracji:

1) jeżeli obrót przedsiębiorcy:

a) nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli, zgodnie z art. 12 ust. 2 pkt 2,

b) którego akcje lub udziały będą objęte lub nabyte, zgodnie z art. 12 ust. 3 pkt 1,

c) z którego akcji lub udziałów ma nastąpić wykonywanie praw, zgodnie z art. 12 ust. 3 pkt 3

– nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10 000 000 euro,

2) jeżeli łączny udział w rynku przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji nie przekracza 20%,

3) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez instytucję finansową akcji albo udziałów w celu ich odsprzedaży, jeżeli przedmiotem działalności gospodarczej tej instytucji jest prowadzone na własny lub cudzy rachunek inwestowanie w akcje albo udziały innych przedsiębiorców, pod warunkiem że odsprzedaż ta nastąpi przed upływem roku od dnia nabycia, oraz że:

a) instytucja ta nie wykonuje praw z tych akcji albo udziałów, z wyjątkiem prawa do dywidendy, lub

b) wykonuje te prawa wyłącznie w celu przygotowania odsprzedaży całości lub części przedsiębiorstwa, jego majątku lub tych akcji albo udziałów,

4) polegającej na czasowym nabyciu przez przedsiębiorcę akcji lub udziałów w celu zabezpieczenia wierzytelności, pod warunkiem że nie będzie on wykonywał praw z tych akcji lub udziałów, z wyłączeniem prawa do ich sprzedaży,

5) będącej następstwem postępowania upadłościowego albo układowego, z wyłączeniem przypadków, gdy zamierzający przejąć kontrolę jest

konkurentem albo należy do grupy kapitałowej, do której należą konkurenci przedsiębiorcy przejmowanego,  
6) przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej.

**Art. 14.**

Dokonanie koncentracji przez przedsiębiorcę zależnego uważa się za jej dokonanie przez przedsiębiorcę dominującego.

**Art. 15.**

Obrót, o którym mowa w art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1, obejmuje obrót zarówno przedsiębiorców bezpośrednio uczestniczących w koncentracji, jak i pozostałych przedsiębiorców należących do grup kapitałowych, do których należą przedsiębiorcy bezpośrednio uczestniczący w koncentracji.

**Art. 16.**

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób obliczania obrotu, o którym mowa w art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1, uwzględniając specyfikę działalności prowadzonej przez przedsiębiorców, a w szczególności zasady rachunkowości odnoszącej się do poszczególnych przedsiębiorców, w tym do banków, ubezpieczycieli i funduszy inwestycyjnych.

**Rozdział 2**

**Decyzje w sprawach koncentracji**

**Art. 17.**

Prezes Urzędu, w drodze decyzji, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której nie powstanie lub nie umocni się pozycja dominująca na rynku i wskutek czego konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona.

**Art. 18.**

1. Prezes Urzędu, w drodze decyzji, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, gdy po spełnieniu przez przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji warunków określonych w ust. 2, nie powstanie lub nie umocni się pozycja dominująca na rynku, wskutek czego konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona.

2. Prezes Urzędu może na przedsiębiorcę lub przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji nałożyć obowiązek lub przyjąć ich zobowiązanie, w szczególności, do:

- 1) zbycia całości lub części majątku jednego lub kilku przedsiębiorców,
- 2) wyzbycia się kontroli nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami bezpośrednio nieuczestniczącymi w koncentracji, w szczególności przez zbycie określonego pakietu akcji lub udziałów, lub odwołania z funkcji członka organu zarządzającego lub kontrolnego jednego lub kilku przedsiębiorców,

3) udzielenia licencji praw wyłącznych konkurentowi  
– określając w decyzji, o której mowa w ust. 1, termin spełnienia warunków.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę lub przedsiębiorców obowiązek składania, w wyznaczonym terminie, informacji o realizacji tych warunków.

#### **Art. 19.**

1. Prezes Urzędu zakazuje, w drodze decyzji, dokonania koncentracji, w wyniku której powstanie lub umocni się pozycja dominująca na rynku, wskutek czego konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Prezes Urzędu wydaje, w drodze decyzji, zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której powstanie lub umocni się pozycja dominująca na rynku, pomimo że nastąpi istotne ograniczenie konkurencji, w przypadku gdy odstąpienie od zakazu koncentracji jest uzasadnione, w szczególności:

- 1) przyczyni się ona do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego,
- 2) może ona wywrzeć pozytywny wpływ na gospodarkę narodową.

#### **Art. 20.**

1. Prezes Urzędu może uchylić decyzje, o których mowa w art. 17, 18 ust. 1 i w art. 19 ust. 2, jeżeli zostały one oparte na nierzetelnych informacjach, za które są odpowiedzialni przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji, lub jeżeli przedsiębiorcy nie spełniają warunków, o których mowa w art. 18 ust. 2 i 3. W przypadku uchylenia decyzji Prezes Urzędu orzeka co do istoty sprawy.

2. Jeżeli w przypadkach, o których mowa w ust. 1, koncentracja została już dokonana, a przywrócenie konkurencji na rynku nie jest możliwe w inny sposób, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, określając termin jej wykonania na warunkach określonych w decyzji, nakazać w szczególności:

- 1) podział połączonego przedsiębiorcy na warunkach określonych w decyzji,
- 2) zbycie całości lub części majątku przedsiębiorcy,
- 3) zbycie udziałów lub akcji zapewniających kontrolę nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami lub rozwiązanie spółki, nad którą przedsiębiorcy sprawują wspólną kontrolę,
- 4) odwołanie z funkcji członka organów zarządzających lub kontrolnych przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji.

3. Decyzja, o której mowa w ust. 2, nie może być wydana po upływie 5 lat od dnia dokonania koncentracji.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio w przypadku niezgłoszenia Prezesowi Urzędu zamiaru koncentracji, o którym mowa w art. 12 ust. 1.

**Art. 21.**

Decyzje, o których mowa w art. 17, 18 ust. 1 lub w art. 19 ust. 2, wygasają, jeżeli w terminie 3 lat od dnia ich wydania koncentracja nie została dokonana.

**Art. 22.**

Prezes Urzędu na wniosek instytucji finansowej może przedłużyć, w drodze decyzji, termin, o którym mowa w art. 13 pkt 3, jeżeli udowodni ona, że odsprzedaż akcji albo udziałów nie była w praktyce możliwa lub uzasadniona ekonomicznie przed upływem roku od dnia ich nabycia.

**Art. 23.**

Sąd rejestrowy, działając na podstawie odrębnych przepisów, dokona wpisu do rejestru, jeżeli:

- 1) Prezes Urzędu wyda zgodę na dokonanie koncentracji,
- 2) przedsiębiorca wykaże, że zamiar koncentracji nie podlega obowiązkowi zgłoszenia.

**DZIAŁ IV**

**Organizacja ochrony konkurencji i konsumentów**

**Rozdział 1**

**Prezes Urzędu**

**Art. 24.**

1. Prezes Urzędu jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów. Prezes Rady Ministrów sprawuje nadzór nad działalnością Prezesa Urzędu.

2. Prezes Rady Ministrów powołuje na okres 5 lat Prezesa Urzędu, wyłonionego w drodze konkursu spośród osób posiadających wykształcenie wyższe, w szczególności z zakresu prawa, ekonomii lub zarządzania, i wyróżniających się wiedzą teoretyczną i doświadczeniem w zakresie gospodarki rynkowej oraz ochrony konkurencji i konsumentów.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania konkursu, o którym mowa w ust. 2. Prezes Rady Ministrów określi skład komisji konkursowej, wymogi wobec członków komisji konkursowej, kierując się koniecznością zapewnienia obiektywności wyboru Prezesa Urzędu.

4. Członkiem komisji konkursowej nie może być osoba, która w ostatnich trzech latach pełniła funkcję w organach przedsiębiorcy posiadającego pozycję dominującą na rynku lub reprezentowała jego interesy, a także osoba nie dająca rękojmi bezstronności pełnienia funkcji w interesie publicznym.

5. Prezes Urzędu może zostać odwołany przez Prezesa Rady Ministrów przed upływem kadencji w przypadku:



- 1) nawiązania stosunku pracy, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku profesora w szkole wyższej lub placówce naukowej,
  - 2) podjęcia działalności gospodarczej w charakterze przedsiębiorcy lub objęcia funkcji członka organu zarządzającego lub kontrolnego przedsiębiorcy,
  - 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione umyślnie,
  - 4) rażącego naruszenia swoich obowiązków,
  - 5) choroby trwale uniemożliwiającej wykonywanie zadań,
  - 6) złożenia rezygnacji.
6. Prezes Urzędu wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej Urzędem.

**Art. 25.**

Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje wiceprezesów Urzędu na wniosek Prezesa Urzędu.

**Art. 26.**

Do zakresu działania Prezesa Urzędu należy:

- 1) sprawowanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy,
- 2) wydawanie, w przypadkach określonych ustawą, decyzji w sprawach przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję, koncentracji lub podziału przedsiębiorców oraz decyzji w sprawach kar pieniężnych,
- 3) prowadzenie badań stanu koncentracji gospodarki oraz zachowań rynkowych przedsiębiorców,
- 4) przygotowywanie projektów rządowych programów rozwoju konkurencji oraz projektów rządowej polityki konsumenckiej,
- 5) nadzorowanie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom na podstawie odrębnych przepisów,
- 6) dokonywanie oceny skuteczności oraz efektywności pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom, a także skutków udzielonej pomocy w sferze konkurencji,
- 7) współpraca z zagranicznymi i międzynarodowymi organizacjami i organami w zakresie ochrony konkurencji,
- 8) opracowywanie i przedkładanie Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących praktyk ograniczających konkurencję, rozwoju konkurencji lub warunków jej powstawania, a także ochrony interesów konsumentów,
- 9) opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących praktyk ograniczających konkurencję, rozwoju konkurencji lub warunków jej powstawania, a także ochrony interesów konsumentów,
- 10) przedkładanie Radzie Ministrów okresowych sprawozdań z realizacji rządowych programów rozwoju konkurencji i polityki konsumenckiej,

- 11) występowanie do przedsiębiorców i związków przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów,
- 12) podejmowanie czynności wynikających z przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- 13) występowanie do wyspecjalizowanych jednostek i odpowiednich organów kontroli państwowej o wykonanie badań przestrzegania praw konsumentów,
- 14) nadzór nad ogólnym bezpieczeństwem produktów przeznaczonych dla konsumentów w zakresie wynikającym z przepisów o ogólnym bezpieczeństwie produktów,
- 15) współpraca z organami samorządu terytorialnego oraz z krajowymi i zagranicznymi organizacjami społecznymi i innymi instytucjami, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów,
- 16) udzielanie pomocy organom samorządu województwa i powiatu oraz organizacjom, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, w zakresie wynikającym z rządowej polityki konsumenckiej,
- 17) inicjowanie badań towarów i usług, wykonywanych przez organizacje konsumenckie,
- 18) opracowywanie i wydawanie publikacji oraz programów edukacyjnych popularyzujących wiedzę o prawach konsumentów,
- 19) realizacja zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie współpracy i wymiany informacji w sprawach ochrony konkurencji i pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom,
- 20) gromadzenie i upowszechnianie orzecznictwa w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów,
- 21) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie lub ustawach odrębnych.

#### **Art. 27.**

1. Prezes Urzędu wydaje Dziennik Urzędowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2. Decyzje i postanowienia Prezesa Urzędu, a także orzeczenia Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu antymonopolowego, zwanego dalej sądem antymonopolowym oraz Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących kasacji od wyroków sądu antymonopolowego lub ich sentencje, z pominięciem informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, jak również inne tajemnice podlegające ochronie na podstawie odrębnych przepisów, mogą być w całości lub w części publikowane w Dzienniku Urzędowym Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

3. W Dzienniku Urzędowym Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zamieszcza się również informacje, komunikaty, ogłoszenia, wyjaśnienia i interpretacje mające istotne znaczenie dla stosowania przepisów w sprawach objętych zakresem działania Prezesa Urzędu.

**Art. 28.**

1. W skład Urzędu wchodzi Centrala w Warszawie oraz delegatury Urzędu w Bydgoszczy, w Gdańsku, w Katowicach, w Krakowie, w Lublinie, w Łodzi, w Poznaniu, w Warszawie i we Wrocławiu.

2. Delegaturami Urzędu kierują dyrektorzy delegatur.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, właściwość miejscową i rzeczową delegatur Urzędu w sprawach z zakresu działania Prezesa Urzędu, uwzględniając charakter i liczbę spraw występujących na danym terenie.

4. Delegatury Urzędu oprócz spraw należących do ich właściwości mogą załatwiać inne sprawy przekazane im przez Prezesa Urzędu.

5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes Urzędu może sprawę należącą do właściwości delegatury przejąć lub przekazać do załatwienia innej delegaturze Urzędu albo sprawę należącą do swojej właściwości przekazać do załatwienia wskazanej delegaturze.

6. decyzje i postanowienia w sprawach z zakresu właściwości delegatur oraz w sprawach przekazanych do załatwienia przez Prezesa Urzędu na podstawie ust. 5 dyrektorzy delegatur wydają w imieniu Prezesa Urzędu.

**Art. 29.**

Organizację Urzędu określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów.

**Art. 30.**

1. Prezesowi Urzędu podlega Inspekcja Handlowa.

2. Prezes Urzędu zatwierdza przedkładane mu przez Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej kierunki działania Inspekcji Handlowej oraz jej plany kontroli o znaczeniu krajowym.

3. Prezes Urzędu może zlecić Inspekcji Handlowej przeprowadzenie kontroli lub realizację innych zadań należących do zakresu jego działania.

4. Prezes Urzędu dokonuje okresowych ocen działalności Inspekcji Handlowej na podstawie przedkładanych mu raportów tej Inspekcji i przekazuje wynikające z tych ocen wnioski Głównemu Inspektorowi Inspekcji Handlowej.

**Art. 31.**

Prezes Urzędu może podawać do publicznej wiadomości informacje o wynikach kontroli Inspekcji Handlowej oraz informacje o działaniach podjętych na podstawie art. 26 pkt 11 i 12 z pominięciem informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, jak również innych tajemnic podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

**Rozdział 2**  
**Samorząd terytorialny i organizacje konsumenckie**

**Art. 32.**

Zadania w dziedzinie ochrony interesów konsumentów w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami wykonują również: samorząd terytorialny, a także organizacje konsumenckie i inne instytucje, do których statutowych lub ustawowych zadań należy ochrona interesów konsumentów.

**Art. 33.**

Zadaniem samorządu terytorialnego w zakresie ochrony praw konsumentów jest prowadzenie edukacji konsumenckiej, w szczególności poprzez wprowadzenie elementów wiedzy konsumenckiej do programów nauczania w szkołach publicznych.

**Art. 34.**

1. Zadania samorządu powiatowego w zakresie ochrony praw konsumentów wykonuje powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów, zwany dalej rzecznikiem konsumentów.

2. Powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko rzecznika konsumentów.

**Art. 35.**

1. Rzecznika konsumentów powołuje i odwołuje rada powiatu lub rada miasta na prawach powiatu, zwana dalej radą.

2. Rzecznika konsumentów powołuje się spośród osób z wyższym wykształceniem, w szczególności prawniczym lub ekonomicznym, i z co najmniej pięcioletnią praktyką zawodową.

3. Rzecznik konsumentów jest bezpośrednio podporządkowany radzie i ponosi przed nią odpowiedzialność.

4. Usytuowanie organizacyjne rzecznika konsumentów określa statut lub regulamin powiatu.

**Art. 36.**

1. Rzecznik konsumentów jest zatrudniony w starostwie powiatowym.

2. Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy wobec rzecznika konsumentów wykonuje starosta.

3. Warunki pracy i płacy rzecznika konsumentów określa rada.

4. Zasady wynagradzania rzecznika konsumentów regulują przepisy o pracownikach samorządowych.

**Art. 37.**

1. Do zadań rzecznika konsumentów w szczególności należy:

1) zapewnienie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej w zakresie ochrony interesów konsumentów,

- 2) składanie wniosków w sprawie stanowienia i zmiany przepisów prawa miejscowego w zakresie ochrony interesów konsumentów,
- 3) występowanie do przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów,
- 4) współdziałanie z właściwymi miejscowo delegaturami Urzędu, organami Inspekcji Handlowej oraz organizacjami konsumenckimi,
- 5) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie lub w przepisach odrębnych.

2. Rzecznik konsumentów może w szczególności wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów.

3. Rzecznik konsumentów w sprawach o wykroczenia na szkodę konsumentów jest oskarżycielem publicznym w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

4. Przedsiębiorca, do którego zwrócił się rzecznik konsumentów, działając na podstawie ust. 1 pkt 3, obowiązany jest udzielić rzecznikowi wyjaśnień i informacji będących przedmiotem wystąpienia oraz ustosunkować się do uwag i opinii rzecznika.

5. Do rzecznika konsumentów stosuje się odpowiednio przepis art. 63 Kodeksu postępowania cywilnego.

#### **Art. 38.**

1. Rzecznik konsumentów w terminie do dnia 31 marca każdego roku przedkłada radzie do zatwierdzenia roczne sprawozdanie ze swojej działalności w roku poprzednim.

2. Zatwierdzone przez radę sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, rzecznik konsumentów przekazuje właściwej miejscowo delegaturze Urzędu.

3. Rzecznik konsumentów jest obowiązany przekazywać na bieżąco delegaturom Urzędu wnioski i sygnalizować problemy dotyczące ochrony konsumentów, które wymagają podjęcia działań na szczeblach administracji rządowej.

#### **Art. 39.**

1. Organizacje konsumenckie reprezentują interesy konsumentów wobec organów administracji rządowej i samorządowej i mogą uczestniczyć w realizacji rządowej polityki konsumenckiej.

2. Organizacje, o których mowa w ust. 1, mają w szczególności prawo do:
  - 1) wyrażania opinii o projektach aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących praw i interesów konsumentów,
  - 2) opracowywania i upowszechniania konsumenckich programów edukacyjnych,
  - 3) wykonywania testów produktów i usług oraz publikowania ich wyników,
  - 4) wydawania czasopism, opracowań badawczych, broszur i ulotek,

- 5) prowadzenia nieodpłatnego poradnictwa konsumenckiego oraz udzielania nieodpłatnej pomocy konsumentom w dochodzeniu ich roszczeń,
- 6) udziału w pracach normalizacyjnych,
- 7) realizowania zadań państwowych w dziedzinie ochrony konsumentów, zleczanych przez organy administracji rządowej i samorządowej,
- 8) ubiegania się o dotacje ze środków publicznych na realizację zadań, o których mowa w pkt 7.

**Art. 40.**

Organy administracji rządowej i samorządowej są obowiązane do zasięgania opinii organizacji konsumenckich w sprawach dotyczących kierunków działania na rzecz ochrony interesów konsumentów.

**Art. 41.**

Wysokość rocznych dotacji celowych, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014, z 1999 r., Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255 oraz z 2000 r., Nr 6, poz. 69, Nr 12, poz. 136 i Nr 48, poz. 550), przekazywanych z budżetu państwa na realizację zadań, o których mowa w art. 39 ust. 2 pkt 7, jest ustalana w ustawie budżetowej w części budżetu państwa, której dysponentem jest Prezes Urzędu.

**DZIAŁ V**

**Postępowanie przed Prezesem Urzędu**

**Rozdział 1**

**Przepisy ogólne**

**Art. 42.**

1. Postępowanie przed Prezesem Urzędu jest prowadzone jako postępowanie wyjaśniające lub postępowanie antymonopolowe.
2. Postępowanie wyjaśniające może poprzedzać wszczęcie postępowania antymonopolowego.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w sprawach koncentracji.

**Art. 43.**

1. Prezes Urzędu może wszcząć z urzędu, w drodze postanowienia, postępowanie wyjaśniające, jeżeli okoliczności wskazują na możliwość naruszenia przepisów ustawy, w sprawach dotyczących określonej gałęzi gospodarki oraz w sprawach dotyczących ochrony interesów konsumentów.
2. Postępowanie wyjaśniające ma na celu:
  - 1) wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym czy sprawa ma charakter antymonopolowy,

- 2) badanie rynku, w tym określenie jego struktury i stopnia koncentracji,
  - 3) ustalenie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach.
3. Zamknięcie postępowania wyjaśniającego następuje w drodze postanowienia.
4. Postępowanie wyjaśniające nie powinno trwać dłużej niż 30 dni, licząc od dnia jego wszczęcia.

**Art. 44.**

1. Postępowanie antymonopolowe w sprawach praktyk ograniczających konkurencję oraz w sprawach koncentracji wszczyna się na wniosek lub z urzędu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do nakładania kar pieniężnych, określonych w dziale VI.

**Art. 45.**

1. Przedsiębiorcy lub związki przedsiębiorców są obowiązani do udzielania wszelkich koniecznych informacji na żądanie Prezesa Urzędu.

2. Żądanie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) skazanie zakresu informacji i okresu, którego dotyczą,
- 2) wskazanie celu żądania,
- 3) wskazanie terminu udzielenia informacji,
- 4) pouczenie o sankcjach za nieudzielenie informacji lub za udzielenie informacji nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd.

**Art. 46.**

1. Dowodem z dokumentu w postępowaniu przed Prezesem Urzędu może być tylko oryginał dokumentu lub jego kopia poświadczona przez organ administracji publicznej, notariusza, adwokata, radcę prawnego lub upoważnionego pracownika przedsiębiorcy.

2. Dowodem w postępowaniu przed Prezesem Urzędu jest dokument sporządzony w języku polskim, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jeżeli dokument został sporządzony w języku obcym, należy przedłożyć także poświadczone przez tłumacza przysięgłego tłumaczenie na język polski tego dokumentu albo jego części mającej stanowić dowód w sprawie.

**Art. 47.**

1. Strona, powołująca się na dowód ze świadków, jest obowiązana dokładnie wskazać fakty, które mają być potwierdzone zeznaniami poszczególnych świadków, oraz podać dane umożliwiające prawidłowe wezwanie świadka.

2. Prezes Urzędu, wzywając świadka, podaje w wezwaniu imię, nazwisko i miejsce zamieszkania wezwanego, miejsce i czas składania wyjaśnień,

określa strony i przedmiot sprawy oraz wskazuje przepisy o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

**Art. 48.**

1. Zeznanie świadka, po spisaniu do protokołu, będzie mu odczytane i, stosownie do okoliczności, na podstawie jego uwag uzupełnione lub sprostowane.

2. Protokół przesłuchania świadka podpisuje świadek i prowadzący przesłuchanie pracownik Urzędu.

**Art. 49.**

1. W sprawach wymagających wiadomości specjalnych Prezes Urzędu, po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru, może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

2. Biegłym, w rozumieniu ust. 1, może być również osoba prawna wyspecjalizowana w danej dziedzinie.

**Art. 50.**

Strona może żądać wyłączenia biegłego z przyczyn, z jakich można żądać wyłączenia pracownika Urzędu, do ukończenia czynności biegłego. Strona składająca wniosek o wyłączenie biegłego po rozpoczęciu przez niego czynności jest obowiązana uprawdopodobnić, że przyczyna uzasadniająca wyłączenie powstała później lub że wcześniej nie była jej znana.

**Art. 51.**

Prezes Urzędu może zarządzić okazanie biegłemu akt sprawy i przedmiotu oględzin. Przepisy art. 63 ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.

**Art. 52.**

1. Opinia biegłego powinna zawierać uzasadnienie.
2. Biegli mogą złożyć opinię łączną.

**Art. 53.**

1. Prezes Urzędu przyznaje biegłym wynagrodzenie według przepisów o kosztach prowadzenia dowodu z opinii biegłego w postępowaniu sądowym, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Prezes Urzędu może nałożyć na stronę obowiązek wpłacenia zaliczki na poczet wydatków biegłego.

3. Jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i zakończone wydaniem decyzji, o której mowa w art. 11 ust. 1, koszty wynagrodzenia biegłego ponosi Skarb Państwa.

**Art. 54.**

1. Prezes Urzędu może zwrócić się o wydanie opinii do instytutu naukowego lub naukowo-badawczego.



2. W opinii instytut wskazuje osobę albo osoby, które przeprowadziły badania i wydały opinię.

3. Przepisy art. 51 i 53 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

#### **Art. 55.**

1. Prezes Urzędu może w toku postępowania przeprowadzić rozprawę.

2. Rozprawa, o której mowa w ust. 1, jest jawna, z wyłączeniem rozprawy lub jej części, podczas której są rozpatrywane informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, jak również inne tajemnice podlegające ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

3. Prezes Urzędu może wezwać na rozprawę i przesłuchać strony, świadków oraz zasięgnąć opinii biegłych.

4. W przypadku wyłączenia jawności rozprawy stosuje się odpowiednio przepisy art. 153, 154 i 47910 Kodeksu postępowania cywilnego.

#### **Art. 56.**

Prezes Urzędu może zwrócić się o przesłuchanie świadków lub o zasięgnięcie opinii biegłych do właściwego miejscowo sądu rejonowego, jeżeli przemawia za tym charakter dowodu albo wzgląd na poważne niedogodności lub znaczną wysokość kosztów przeprowadzenia dowodu. Prezes Urzędu, zwracając się do sądu o przeprowadzenie dowodu, wydaje postanowienie, w którym określa:

- 1) sąd, który ma przeprowadzić dowód,
- 2) środek dowodowy,
- 3) fakty podlegające stwierdzeniu.

#### **Art. 57.**

1. W toku postępowania przed Prezesem Urzędu może być przeprowadzona przez upoważnionego pracownika Urzędu lub Inspekcji Handlowej, zwanego dalej kontrolującym, kontrola u każdego przedsiębiorcy lub każdego związku przedsiębiorców, zwanych dalej kontrolowanym, w zakresie objętym tym postępowaniem.

2. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli powinno zawierać:

- 1) imię, nazwisko i stanowisko kontrolującego oraz numer jego dowodu osobistego lub legitymacji służbowej,
- 2) oznaczenie kontrolowanego,
- 3) określenie przedmiotu i zakresu kontroli,
- 4) określenie daty rozpoczęcia kontroli i przewidywanej daty jej zakończenia,
- 5) pouczenie o sankcjach w przypadku braku współdziałania w toku kontroli.

3. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli, o której mowa w ust. 1, wydają odpowiednio: Prezes Urzędu, a na wniosek Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej – wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej.

4. Kontrolujący jest obowiązany okazać osobie reprezentującej kontrolowanego upoważnienie do przeprowadzenia kontroli oraz legitymację służbo-

wą. W razie nieobecności osoby upoważnionej do reprezentowania kontrolowanego, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli oraz legitymacja służbowa są okazywane pracownikowi lub osobie czynnej w miejscu wszczęcia kontroli. Kopię upoważnienia do przeprowadzenia kontroli pozostawia się kontrolowanemu.

5. Kontrolujący ma prawo:

- 1) wstępu na grunt oraz do budynków, lokali lub innych pomieszczeń oraz środków transportu kontrolowanego,
- 2) żądania udostępnienia akt, ksiąg, wszelkiego rodzaju dokumentów i nośników informacji związanych z przedmiotem kontroli oraz ich odpisów i wyciągów, a także sporządzania z nich notatek,
- 3) żądania od osób, o których mowa w art. 59 ust. 1, ustnych wyjaśnień dotyczących przedmiotu kontroli.

6. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb i sposób przeprowadzania kontroli, w tym sposób sporządzania protokołu przeprowadzonej kontroli, uwzględniając cele kontroli.

#### **Art. 58.**

1. Kontrolujący w toku kontroli może również dokonać przeszukania pomieszczeń lub rzeczy, za zgodą sądu antymonopolowego, udzieloną na wniosek Prezesa Urzędu. Przy przeszukaniu kontrolujący może korzystać z pomocy funkcjonariuszy innych organów kontroli państwowej lub Policji z jednostki właściwej ze względu na siedzibę przedsiębiorcy.

2. Sąd antymonopolowy wydaje w ciągu 48 godzin postanowienie w sprawie, o której mowa w ust. 1. Na postanowienie sądu antymonopolowego nie przysługuje zażalenie.

3. Policja, na polecenie Prezesa Urzędu, wykonuje czynności, o których mowa w ust. 1.

4. W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego o przeszukaniu.

#### **Art. 59.**

1. Kontrolowany lub osoba uprawniona do jego reprezentowania oraz użytkownik lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 91 ust. 1, są obowiązani do:

- 1) udzielenia żądanych informacji,
- 2) umożliwienia wstępu na grunt oraz do budynków, lokali lub innych pomieszczeń oraz środków transportu kontrolowanego,
- 3) udostępnienia akt, ksiąg i wszelkiego rodzaju dokumentów lub innych nośników informacji należących do kontrolowanego.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, może odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to ją lub jej małżonka, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz jej powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, na odpowiedzialność karną. Prawo

odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

**Art. 60.**

1. Prezes Urzędu w toku kontroli, o której mowa w art. 57 ust. 1, może wydać postanowienie o zajęciu w celu zabezpieczenia akt, ksiąg, wszelkiego rodzaju dokumentów lub innych nośników informacji oraz innych przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie.

2. Osobę posiadającą przedmioty, o których mowa w ust. 1, kontrolujący wzywa do wydania ich dobrowolnie, a w razie odmowy można przeprowadzić ich odebranie, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Na postanowienie o zajęciu przedmiotów zażalenie przysługuje osobom, których prawa zostały naruszone. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania postanowienia.

**Art. 61.**

1. Przedmioty podlegające zajęciu, wydane, odebrane lub znalezione w czasie kontroli, należy po dokonaniu oględzin i sporządzeniu protokołu zatrzymania zabrać albo oddać na przechowanie osobie godnej zaufania z zaznaczeniem obowiązku ich przedstawienia na każde żądanie organu prowadzącego postępowanie.

2. Protokół zatrzymania rzeczy powinien zawierać oznaczenie sprawy, z którą zatrzymanie rzeczy lub przeszukanie ma związek, oraz podanie dokładnej godziny rozpoczęcia i zakończenia czynności, dokładną listę zatrzymanych rzeczy i, w miarę potrzeby, ich opis, a nadto wskazanie postanowienia Prezesa Urzędu o zajęciu. Protokół podpisuje dokonujący zajęcia i przedstawiciel kontrolowanego.

3. Dokonujący zajęcia przedmiotów, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany do natychmiastowego wręczenia osobom zainteresowanym pokwitowania stwierdzającego, jakie przedmioty i przez kogo zostały zatrzymane, oraz do niezwłocznego powiadomienia przedsiębiorcy, którego przedmioty zostały zajęte.

4. Zatrzymane przedmioty należy zwrócić niezwłocznie po stwierdzeniu, że są zbędne dla prowadzonego postępowania, albo po uchyleniu przez sąd antymonopolowy postanowienia o zajęciu przedmiotów.

**Art. 62.**

1. Prezes Urzędu na wniosek strony lub z urzędu może, w drodze postanowienia, w niezbędnym zakresie ograniczyć pozostałym stronom prawo wglądu do materiału dowodowego załączonego do akt sprawy, jeżeli udostępnienie tego materiału groziłoby ujawnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych tajemnic podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

2. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również materiałów włączonych do postępowania na podstawie art. 65 ust. 3.

3. Na postanowienie wydane na podstawie ust. 1 przysługuje zażalenie.

4. Strona składająca wniosek o ograniczenie pozostałym stronom prawa wglądu do materiału dowodowego przedkłada Prezesowi Urzędu również wersję dokumentu niezawierającą informacji objętych ograniczeniem, o którym mowa w ust. 1, ze stosowną adnotacją.

5. Stronom udostępnia się wersję dokumentu niezawierającą informacji objętych ograniczeniem, o którym mowa w ust. 1, ze stosowną adnotacją.

#### **Art. 63.**

1. Informacje uzyskane w toku postępowania przez pracowników Urzędu podlegają ochronie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do informacji powszechnie dostępnych, informacji o wszczęciu postępowania, z wyjątkiem postępowania w sprawach dotyczących koncentracji z udziałem spółek publicznych w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi, oraz informacji o wydaniu decyzji kończących postępowanie i ich ustaleniach.

3. Pracownicy Urzędu są obowiązani do ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych, podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów tajemnic, o których powzięli wiadomość w toku postępowania.

#### **Art. 64.**

Organy administracji publicznej są obowiązane do udostępniania Prezesowi Urzędu znajdujących się w ich posiadaniu akt oraz informacji istotnych dla postępowania toczącego się przed Prezesem Urzędu.

#### **Art. 65.**

1. Informacje uzyskane w toku postępowania nie mogą być wykorzystane w innych postępowaniach prowadzonych na podstawie odrębnych przepisów.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy postępowania karnego prowadzonego w trybie publicznoskargowym oraz innych postępowań prowadzonych przez Prezesa Urzędu.

3. Prezes Urzędu powiadamia strony o zaliczeniu w poczet dowodów informacji uzyskanych w trakcie innego prowadzonego przez niego postępowania.

#### **Art. 66.**

Prezes Urzędu, wydając decyzję kończącą postępowanie, uwzględnia tylko zarzuty, do których strony mogły się ustosunkować.

#### **Art. 67.**

Prezes Urzędu umarza postępowanie, w drodze postanowienia, w przypadku:

- 1) wycofania wniosku o nakazanie zaniechania praktyk ograniczających konkurencję,
- 2) wycofania zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców,
- 3) bezczynności wnioskodawcy uniemożliwiającej prowadzenie postępowania w sprawach praktyk ograniczających konkurencję,
- 4) nienałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 101 ust. 2 pkt 2, art. 102 i 103.

#### **Art. 68.**

Nie wszczyna się, z zastrzeżeniem art. 93, postępowania, jeżeli upłynęło 5 lat od końca roku, w którym:

- 1) dopuszczono się naruszenia przepisów ustawy,
- 2) uprawomocniła się decyzja o nałożeniu kary pieniężnej.

#### **Art. 69.**

1. W postępowaniu wszczętym na wniosek strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić drugiej stronie, na jej żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym także koszty opinii biegłych i instytutów naukowych.

2. Do niezbędnych kosztów postępowania prowadzonego przez stronę osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem lub radcą prawnym, zalicza się poniesione przez nią koszty jej przejazdów lub przejazdów pełnomocnika do siedziby Prezesa Urzędu.

3. Do niezbędnych kosztów postępowania strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego zalicza się jego wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż wynikające ze stawek opłat określonych w odrębnych przepisach, i wydatki jednego adwokata oraz koszty osobistego stawiennictwa strony na wezwanie Prezesa Urzędu.

#### **Art. 70.**

1. W razie częściowego uwzględnienia żądań zawartych we wniosku o wszczęcie postępowania koszty poniesione przez strony będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Prezes Urzędu może jednak nałożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli wniosek drugiej strony nie został uwzględniony jedynie w nieznacznej części.

2. Koszty postępowania, w którym zawarto ugodę, znosi się wzajemnie, jeżeli strony nie postanowiły inaczej.

#### **Art. 71.**

1. Zwrot kosztów należy się przedsiębiorcy lub związkowi przedsiębiorców, przeciwko któremu zostało wszczęte postępowanie na wniosek pomimo, stwierdzonego, w drodze decyzji, naruszenia przepisów ustawy, jeżeli nie dał on powodu do wszczęcia postępowania i uznał, przy pierwszej czynności podjętej przed Prezesem Urzędu po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania, zasadność zarzutów.

2. Koszty niezbędnych opinii biegłych i instytucji naukowych w sprawach dotyczących koncentracji ponoszą przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji.

**Art. 72.**

Jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

**Art. 73.**

W szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes Urzędu może nałożyć na stronę przegrywającą obowiązek zwrotu tylko części kosztów albo nie obciążać jej kosztami.

**Art. 74.**

Prezes Urzędu może, niezależnie od wyniku sprawy, nałożyć na stronę obowiązek zwrotu kosztów wywołanych jej niesumiennym lub oczywiście niewłaściwym postępowaniem, a zwłaszcza kosztów powstałych wskutek uchylenia się od wyjaśnień lub złożenia wyjaśnień niezgodnych z prawdą, zatajenia lub opóźnionego powołania dowodów.

**Art. 75.**

Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

**Art. 76.**

Roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeżeli strona w terminie wyznaczonym przez Prezesa Urzędu, nie krótszym niż 7 dni, nie złoży spisu kosztów albo wniosku o przyznanie zwrotu kosztów według przepisów odrębnych.

**Art. 77.**

1. Od wniosków o wszczęcie postępowania antymonopolowego przed Prezesem Urzędu przedsiębiorcy i związki przedsiębiorców uiszczają opłaty.

2. Jeżeli wraz ze złożonym wnioskiem nie zostanie uiszczona opłata, Prezes Urzędu wzywa wnioskodawcę do uiszczenia opłaty w terminie 7 dni, z pouczeniem, że nieuiszczenie opłaty spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia.

3. Postępowanie antymonopolowe może być wszczęte mimo nieuiszczenia opłaty, jeżeli przemawiają za tym ważne względy dotyczące ochrony konkurencji lub interesów konsumentów.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, opłaty podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

5. Prezes Urzędu, w razie niewątpliwej niemożności poniesienia opłaty przez przedsiębiorcę, w szczególności będącego osobą fizyczną, lub przez związek przedsiębiorców, może zwolnić go w części lub w całości od tej opłaty, na jego wniosek.

6. Prezes Rady Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat, o których mowa w ust. 1, oraz tryb ich uiszczania, a w szczególności wysokość stawek, z uwzględnieniem podziału na wnioski w sprawach praktyk ograniczających konkurencję oraz koncentracji, a także sposób uiszczania opłat.

#### **Art. 78.**

1. Od decyzji Prezesa Urzędu przysługuje odwołanie do sądu antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

2. Postępowanie w sprawach odwołań od decyzji Prezesa Urzędu toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach gospodarczych.

3. W przypadku wniesienia odwołania od decyzji Prezes Urzędu przekazuje je niezwłocznie wraz z aktami sprawy do sądu antymonopolowego.

4. Jeżeli Prezes Urzędu uzna odwołanie za słuszne, może – nie przekazując akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przesyłając jej nową decyzję, od której stronie przysługuje odwołanie.

5. Przed przekazaniem odwołania do sądu antymonopolowego lub uchyleniem albo zmianą decyzji na podstawie ust. 4, Prezes Urzędu może również, w uzasadnionych przypadkach, przeprowadzić dodatkowe czynności, zmierzające do wyjaśnienia zarzutów podniesionych w odwołaniu.

6. Do postanowień Prezesa Urzędu, na które przysługuje zażalenie, przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio, z tym że zażalenie wnosi się w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia.

#### **Art. 79.**

Od decyzji Prezesa Urzędu stronie nie przysługują środki prawne wzruszenia decyzji przewidziane w Kodeksie postępowania administracyjnego, dotyczące wznowienia postępowania, uchylenia, zmiany lub stwierdzenia nieważności decyzji.

#### **Art. 80.**

W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem art. 84.

#### **Art. 81.**

W sprawach dotyczących dowodów w postępowaniu przed Prezesem Urzędu w zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio art. 227–315 Kodeksu postępowania cywilnego.

**Art. 82.**

Przedsiębiorca zawiadamia Prezesa Urzędu o wszczętym wobec tego przedsiębiorcy za granicą postępowaniu opartym na podejrzeniu dokonania działań ograniczających konkurencję oraz przekazuje Prezesowi Urzędu kopię orzeczenia.

**Art. 83.**

Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio w sprawach nakładania kar pieniężnych za naruszenie przepisów ustawy.

**Rozdział 2**

**Postępowanie antymonopolowe  
w sprawach praktyk ograniczających konkurencję**

**Art. 84.**

1. Z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego w związku z podejrzeniem naruszenia przepisów ustawy może wystąpić:

- 1) przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, którzy wykażą swój interes prawny,
- 2) organ samorządu terytorialnego,
- 3) organ kontroli państwowej,
- 4) rzecznik konsumentów,
- 5) organizacja konsumencka.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, wnosi się na piśmie wraz z uzasadnieniem oraz podaniem podstawy prawnej, z kopiami w liczbie umożliwiającej ich przekazanie pozostałym stronom postępowania. Wnioskodawca jest obowiązany uprawdopodobnić naruszenie przepisów ustawy.

3. Prezes Urzędu zawiadamia strony o wszczęciu postępowania.

**Art. 85.**

1. Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, odmówić wszczęcia postępowania antymonopolowego, jeżeli w sposób oczywisty z zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji wynika, że nie naruszono zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, lub zakazu określonego w art. 8.

2. Przed wydaniem postanowienia o wszczęciu lub decyzji o odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego Prezes Urzędu może przeprowadzić postępowanie wyjaśniające, o którym mowa w art. 43, mające na celu uzyskanie dodatkowych informacji niezbędnych do rozstrzygnięcia o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego.

3. Prezes Urzędu odmawia wszczęcia postępowania antymonopolowego, w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie, jeżeli z wnioskiem wystąpiła osoba nieuprawniona zgodnie z art. 84 ust. 1.

4. Prezes Urzędu może odmówić wszczęcia postępowania antymonopolowego, w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie:



- 1) w przypadku niedostarczenia przez wnioskodawcę w wyznaczonym terminie informacji niezbędnych do rozstrzygnięcia o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania,
- 2) jeżeli wniosek nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 84 ust. 2.

**Art. 86.**

Stroną postępowania jest każdy, kto wnosi o wydanie decyzji w sprawie praktyk ograniczających konkurencję lub wobec kogo zostało wszczęte postępowanie o stosowanie praktyk ograniczających konkurencję lub naruszenie innych przepisów ustawy.

**Art. 87.**

1. Prezes Urzędu może dopuścić do udziału w postępowaniu w charakterze podmiotu zainteresowanego:

- 1) przedsiębiorcę poszkodowanego na skutek działań stanowiących naruszenie przepisów ustawy,
- 2) stronę umowy, której dotyczy postępowanie,
- 3) inny podmiot, który wystąpi z wnioskiem i wykaże swój interes prawny lub którego dopuszczenie do udziału w postępowaniu przyczyni się do wyjaśnienia sprawy.

2. Dopuszczenie lub odmowa dopuszczenia do udziału w postępowaniu w charakterze podmiotu zainteresowanego następuje w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

3. Podmiot zainteresowany ma prawo składania wyjaśnień co do okoliczności sprawy.

4. Podmiot zainteresowany ma prawo wglądu do akt w zakresie, w jakim jest to konieczne do ochrony jego praw, i jeśli nie naruszy to tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych tajemnic podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

5. Prezes Urzędu informuje podmiot zainteresowany o sposobie załatwienia sprawy. Podmiotowi temu nie przysługuje prawo do wniesienia odwołania lub zażalenia.

**Art. 88.**

W postępowaniu przed Prezesem Urzędu może być zawarta ugoda, o ile nie naruszy to interesu publicznego.

**Art. 89.**

1. W sprawach mniejszej wagi dla ochrony konkurencji i konsumentów, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu, a także dotychczasowego orzecznictwa w sprawach antymonopolowych, Prezes Urzędu oceni, że naruszenie zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję jest bezsporne, może on, po wszczęciu postępowania antymonopolowego, wystąpić do przedsiębiorcy lub związku przedsiębiorców, przeciwko

któremu postępowanie to zostało wszczęte, o przyznanie się do naruszenia przepisów ustawy.

2. W przypadku przyznania, o którym mowa w ust. 1, Prezes Urzędu, bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, wydaje decyzję nakazującą zaniechanie naruszenia. Przepisu art. 101 ust. 2 pkt 1 nie stosuje się.

3. Decyzji, o której mowa w ust. 2, odwołanie nie przysługuje.

4. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się:

- 1) do porozumień, o których mowa w art. 5 ust. 1, zawieranych między konkurentami,
- 2) w przypadku nadużycia pozycji dominującej przez przedsiębiorcę, którego udział w rynku przekracza 80 %,
- 3) jeżeli w okresie ostatnich 3 lat poprzedzających wszczęcie postępowania antymonopolowego ostateczną decyzją Prezesa Urzędu lub prawomocnym wyrokiem sądu stwierdzone zostało naruszenie przez przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, lub zakazu określonego w art. 8.

#### **Art. 90.**

Prezes Urzędu może nadać rygor natychmiastowej wykonalności decyzji w całości lub w części, jeżeli wymaga tego ochrona konkurencji lub ważny interes konsumentów.

#### **Art. 91.**

1. Jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że w lokalu mieszkalnym są przechowywane przedmioty, akta, księgi, dokumenty i inne nośniki informacji mogące mieć wpływ na ustalenie stanu faktycznego istotnego dla prowadzonego postępowania, sąd antymonopolowy może, na wniosek Prezesa Urzędu, udzielić zgody na przeprowadzenie przeszukania przez funkcjonariuszy Policji z jednostki właściwej ze względu na położenie tego lokalu.

2. W przeszukaniu, o którym mowa w ust. 1, bierze również udział kontrolujący.

Przepis art. 57 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

3. Sąd antymonopolowy wydaje zgodę, o której mowa w ust. 1, w formie postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie.

4. Policja, na polecenie sądu antymonopolowego, przeprowadza czynności, o których mowa w ust. 1.

#### **Art. 92.**

Postępowanie antymonopolowe w sprawach praktyk ograniczających konkurencję powinno być zakończone nie później niż w terminie 4 miesięcy od dnia jego wszczęcia. Przepisy art. 35-38 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

**Art. 93.**

Nie wszczyna się postępowania w sprawie stosowania praktyk ograniczających konkurencję, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynął rok.

**Rozdział 3**

**Postępowanie w sprawach koncentracji**

**Art. 94.**

1. Stroną postępowania jest każdy, kto zgłasza, zgodnie z ust. 2, zamiar koncentracji.

2. Zgłoszenia zamiaru koncentracji dokonują:

- 1) wspólnie łączący się przedsiębiorcy – w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 1,
- 2) przedsiębiorca przejmujący kontrolę – w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 2,
- 3) wspólnie wszyscy przedsiębiorcy biorący udział w utworzeniu wspólnego przedsiębiorcy – w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 3,
- 4) obejmujący lub nabywający akcje albo udziały – w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 3 pkt 1,
- 5) przedsiębiorca, w którego organie zarządzającym lub kontrolnym obejmuje funkcję członka osoba pełniąca już funkcję członka w organie zarządzającym lub kontrolnym innego przedsiębiorcy – w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 3 pkt 2,
- 6) odpowiednio instytucja finansowa albo przedsiębiorca, który nabył akcje lub udziały w celu zabezpieczenia wiarygodności – w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 3 pkt 3.

3. W przypadku, gdy koncentracji dokonuje przedsiębiorca dominujący za pośrednictwem co najmniej dwóch przedsiębiorców zależnych, zgłoszenia zamiaru tej koncentracji dokonuje przedsiębiorca dominujący.

4. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, należy dokonać w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy lub dokonania innej czynności, na podstawie której ma nastąpić koncentracja.

5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru koncentracji, w tym wykaz informacji i dokumentów, które powinno ono zawierać, uwzględniając specyfikę działalności prowadzonej przez różne rodzaje przedsiębiorców, w szczególności przez instytucje finansowe.

**Art. 95.**

1. Prezes Urzędu może, w drodze postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie, dopuścić do udziału w postępowaniu w charakterze podmiotu zainteresowanego każdego, kto wykaze swój interes prawny, w szczególności:

- 1) przedsiębiorcę, nad którym inny przedsiębiorca przejmuje kontrolę,
  - 2) podmiot zbywający akcje lub udziały,
  - 3) podmiot zbywający majątek.
2. Podmioty zainteresowane mają prawo składać wyjaśnienia i dokumenty mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.
3. Przepis art. 87 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

**Art. 96.**

1. Prezes Urzędu może:
  - 1) zwrócić w terminie 14 dni zgłoszenie zamiaru koncentracji przedsiębiorców, jeżeli nie spełnia ono warunków, jakim powinno odpowiadać,
  - 2) wezwać zgłaszającego zamiar koncentracji do usunięcia wskazanych braków w zgłoszeniu lub uzupełnienia w nim niezbędnych informacji w wyznaczonym terminie.
2. Prezes Urzędu może przedstawić przedsiębiorcy lub przedsiębiorcom uczestniczącym w koncentracji warunki, o których mowa w art. 18 ust. 2, wyznaczając termin na ustosunkowanie się do zgłoszonej propozycji; brak odpowiedzi lub odpowiedź negatywna powoduje wydanie decyzji, o której mowa w art. 19 ust. 1.

**Art. 97.**

1. Postępowanie antymonopolowe w sprawach koncentracji powinno być zakończone nie później niż w terminie 2 miesięcy od dnia jego wszczęcia, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. W przypadku zamiaru nabycia akcji dopuszczonych do publicznego obrotu postępowanie, o którym mowa w ust. 1, powinno być zakończone nie później niż w terminie 14 dni od dnia jego wszczęcia.
3. Do terminów określonych w ust. 1 i 2 nie wlicza się okresów oczekiwania na dokonanie zgłoszenia przez pozostałych uczestników koncentracji, a także okresów na usunięcie braków lub uzupełnienie informacji, o których mowa w art. 96 ust. 1 pkt 2, lub ustosunkowanie się do przedstawionych przez Prezesa Urzędu warunków, o których mowa w art. 18 ust. 2.

**Art. 98.**

1. Przedsiębiorcy, których zamiar koncentracji podlega zgłoszeniu, są obowiązani do wstrzymania się od dokonania koncentracji do czasu wydania przez Prezesa Urzędu decyzji lub upływu terminu, w jakim decyzja powinna zostać wydana.
2. Czynność prawna, na podstawie której ma nastąpić koncentracja, może być dokonana pod warunkiem wydania przez Prezesa Urzędu, w drodze decyzji, zgody na dokonanie koncentracji lub upływu terminów, o których mowa w art. 97.
3. Nie stanowi naruszenia obowiązku, o którym mowa w ust. 1, realizacja publicznej oferty kupna lub zamiany akcji, zgłoszonej Prezesowi Urzędu w trybie art. 12 ust. 1, jeżeli nabywca nie korzysta z prawa głosu wynikają-

cego z nabytych akcji lub czyni to wyłącznie w celu utrzymania pełnej wartości swej inwestycji kapitałowej lub dla zapobieżenia poważnej szkodzi, jaka może powstać u przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji.

**Art. 99.**

Jeżeli Prezes Urzędu poweźmie wiadomość o dokonaniu koncentracji z naruszeniem obowiązku, o którym mowa w art. 12, może wszcząć postępowanie z urzędu.

**Art. 100.**

W przypadku niewykonania decyzji, o której mowa w art. 20 ust. 1 lub 4, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, dokonać podziału przedsiębiorcy. Do podziału spółki stosuje się odpowiednio przepisy art. 528-550 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037). Prezesowi Urzędu przysługują kompetencje organów spółek uczestniczących w podziale. Prezes Urzędu może ponadto wystąpić do sądu o unieważnienie umowy lub podjęcie innych środków prawnych zmierzających do przywrócenia stanu poprzedniego.

**DZIAŁ VI**

**Kary pieniężne**

**Art. 101.**

1. Prezes Urzędu nakłada, w drodze decyzji, na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 1 000 do 50 000 euro, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie:

- 1) nie wykonuje obowiązku zgłoszenia zamiaru koncentracji, o którym mowa w art. 12,
- 2) wykonuje, po objęciu lub nabyciu akcji lub udziałów, prawa wynikające z tych akcji lub udziałów, z naruszeniem art. 13 pkt 3 i 4,
- 3) posiada akcje lub udziały po upływie okresu, o którym mowa w art. 13 pkt 3,
- 4) wykonuje czynności, od których powinien się wstrzymać po dokonaniu zgłoszenia na podstawie art. 98 ust. 1.

2. Prezes Urzędu może nałożyć, w drodze decyzji, na przedsiębiorcę karę pieniężną:

- 1) w wysokości stanowiącej równowartość od 1000 do 5 000 000 euro, jednak nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, lub naruszenia zakazu określonego w art. 8,
- 2) w wysokości stanowiącej równowartość od 200 do 5 000 euro, jeżeli, choćby nieumyślnie:
  - a) we wniosku, o którym mowa w art. 22, lub w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 94 ust. 2, podał nieprawdziwe dane,

- b) nie udzielił informacji żądanych przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 18 ust. 3 lub art. 45, lub udzielił nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji,
- c) nie współdziałała w toku kontroli prowadzonej w ramach postępowania na podstawie art. 57, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2,
- d) nie wypełnił obowiązku przewidzianego w art. 82.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do związków przedsiębiorców. W przypadku gdy związek przedsiębiorców nie osiąga przychodu, Prezes Urzędu może ustalić karę pieniężną w wysokości do pięćdziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia.

#### **Art. 102.**

1. Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorców, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 10 do 1 000 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji wydanych na podstawie art. 9, 18 ust. 1, art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 2 i 4, postanowień wydanych na podstawie art. 60 ust. 1 lub wyroków sądu antymonopolowego wydanych na podstawie art. 47931 § 3 Kodeksu postępowania cywilnego; karę pieniężną nakłada się licząc od daty wskazanej w decyzji.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do związków przedsiębiorców. W przypadku, gdy związek przedsiębiorców nie osiąga przychodu, karę pieniężną za każdy rozpoczęty miesiąc niewykonania w terminie decyzji, postanowienia lub wyroku, sądu Prezes Urzędu ustala w wysokości do pięćdziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia.

#### **Art. 103.**

1. Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć na osobę pełniącą funkcję kierowniczą lub wchodzącą w skład organu zarządzającego przedsiębiorcy lub związku przedsiębiorców karę pieniężną w wysokości do dziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli osoba ta umyślnie albo nieumyślnie:

- 1) nie wykonała decyzji, postanowień lub wyroków, o których mowa w art. 102,
- 2) nie zgłosiła zamiaru koncentracji, o którym mowa w art. 12.

2. Prezes Urzędu może nałożyć na osoby, o których mowa w art. 59 ust. 1, karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, za nieudzielenie informacji lub udzielenie nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji żądanych przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 45, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2, oraz za brak współdziałania w toku kontroli prowadzonej w ramach postępowania na podstawie art. 57, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2, oraz na świadków za nieuzasadnioną odmowę zeznań.

#### **Art. 104.**

Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 101–103, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy.

**Art. 105.**

1. Kary pieniężne, o których mowa w art. 101-103, są płatne z dochodu po opodatkowaniu lub z innej formy nadwyżki dochodów nad wydatkami zmniejszonej o podatki.

2. Wykonanie kary pieniężnej nałożonej przez Prezesa Urzędu ulega zawieszeniu do czasu uprawomocnienia się decyzji o jej nałożeniu.

3. Środki finansowe pochodzące z kar pieniężnych, o których mowa w art. 101–103, stanowią dochód budżetu państwa.

4. Karę pieniężną uiszcza się w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa Urzędu.

5. W razie upływu terminu, o którym mowa w ust. 4, kara pieniężna podlega ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

6. W przypadku nieterminowego uiszczenia kary pieniężnej odsetek nie pobiera się.

**Art. 106.**

1. Prezes Urzędu może na wniosek przedsiębiorcy, związku przedsiębiorców lub osób, o których mowa w art. 103, w drodze postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie, odroczyć uiszczenie kary pieniężnej albo rozłożyć ją na raty ze względu na ważny interes wnioskodawcy.

2. Prezes Urzędu może uchylić, w drodze postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie, odroczenie uiszczenia kary pieniężnej lub rozłożenie jej na raty, jeżeli ujawniły się nowe lub poprzednio niezbrane okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia.

**DZIAŁ VII**

**Zmiany w przepisach obowiązujących**

**Art. 107.**

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532 oraz z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665 i Nr 73, poz. 852) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 479<sup>1</sup> w § 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:  
„3) należące do właściwości sądów na podstawie przepisów o ochronie konkurencji, Prawa energetycznego, Prawa telekomunikacyjnego oraz przepisów o transporcie kolejowym,”
- 2) rozdział 2 działu IVa tytułu VII księgi pierwszej części pierwszej otrzymuje brzmienie:

## **„Rozdział 2**

### **Rozdział 2. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji**

**Art. 479<sup>28</sup>.** §1. Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd antymonopolowy jest właściwy w sprawach:

- 1) odwołań od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego w przepisach niniejszego rozdziału Prezesem Urzędu,
- 2) zażaleń na postanowienia wydawane przez Prezesa Urzędu w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319) lub przepisów odrębnych,
- 3) zażaleń na postanowienia wydawane przez Prezesa Urzędu w postępowaniu zabezpieczającym prowadzonym na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- 4) zażaleń na postanowienia wydawane w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym w celu wykonania obowiązków wynikających z decyzji i postanowień wydawanych przez Prezesa Urzędu.

§ 2. Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu wnosi się za jego pośrednictwem do sądu antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

§ 3. Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu powinno czynić zadość wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie skarżonej decyzji, przytoczenie zarzutów, zwięzłe ich uzasadnienie, wskazanie dowodów, a także zawierać wniosek o zmianę decyzji w całości lub w części.

**Art. 479<sup>29</sup>.** § 1. Stroną postępowania przed sądem antymonopolowym jest Prezes Urzędu oraz podmiot będący stroną w postępowaniu przed Prezesem Urzędu, a także wnoszący zażalenie.

§ 2. W postępowaniu przed sądem antymonopolowym mogą brać udział jako uczestnicy podmioty dopuszczone do udziału w postępowaniu przed Prezesem Urzędu jako podmioty zainteresowane.

§ 3. Pełnomocnikiem Prezesa Urzędu może być pracownik Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

**Art. 479<sup>30</sup>.** W razie wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, sąd antymonopolowy może, na wniosek strony, która wniosła odwołanie, wstrzymać wykonanie decyzji do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.



**Art. 479<sup>31</sup>.** § 1. Sąd antymonopolowy oddala odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia.

§ 2. Sąd antymonopolowy odrzuca odwołanie wniesione po upływie terminu do jego wniesienia, niedopuszczalne z innych przyczyn, a także wtedy gdy nie uzupełniono w wyznaczonym terminie braków odwołania.

§ 3. Sąd antymonopolowy, uwzględniając odwołanie od decyzji, zmienia decyzję w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy.

**Art. 479<sup>32</sup>.** §1. Zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu wnosi się do sądu antymonopolowego w terminie tygodnia od dnia doręczenia tego postanowienia.

§ 2. Przepisy art. 479<sup>28</sup> § 2 i 3 oraz art. 479<sup>30</sup> i 479<sup>31</sup> stosuje się odpowiednio do zażaleń na postanowienia Prezesa Urzędu.

**Art. 479<sup>33</sup>.** § 1. W postępowaniu przed sądem antymonopolowym chroni się tajemnicę przedsiębiorstwa oraz inne tajemnice podlegające ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

§ 2. Sąd antymonopolowy może, w drodze postanowienia, ujawnić stronie postępowania sądowego informacje chronione w postępowaniu przed Prezesem Urzędu jako tajemnica przedsiębiorstwa drugiej strony tylko wtedy, gdy:

- 1) zmieniły się istotnie okoliczności będące podstawą wydania przez Prezesa Urzędu postanowienia ograniczającego prawo wglądu do materiału dowodowego załączonego przez strony do akt sprawy,
- 2) strona, której tajemnica przedsiębiorstwa jest chroniona, wyraziła zgodę.

§ 3. Sąd na wniosek strony lub z urzędu może, w drodze postanowienia, w niezbędnym zakresie ograniczyć pozostałym stronom prawo wglądu do materiału dowodowego załączonego przez strony do akt sprawy w toku postępowania sądowego, jeżeli udostępnienie tego materiału groziłoby ujawnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa lub innych tajemnic podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

§ 4. Ograniczenie prawa wglądu do materiału dowodowego, o którym mowa w § 3, nie dotyczy Prezesa Urzędu.

§ 5. Na postanowienie, o którym mowa w § 2 i 3, nie przysługuje zażalenie.

**Art. 479<sup>34</sup>.** W postępowaniu przed sądem antymonopolowym Prezes Urzędu nie ma obowiązku wnoszenia opłaty sądowej i zwrotu kosztów postępowania.

**Art. 479<sup>35</sup>.** § 1. Do wyroku sądu antymonopolowego przepisy art. 387 i 388 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Od wyroku sądu antymonopolowego przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.”;

- 3) po rozdziale 3 działu IVa tytułu VII księgi pierwszej części pierwszej dodaje się rozdziały 4-6 w brzmieniu:

#### „Rozdział 4

#### Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki

**Art. 479<sup>46</sup>.** Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd antymonopolowy jest właściwy w sprawach:

- 1) odwołań od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, zwanego w przepisach niniejszego rozdziału „Prezesem Urzędu”,
- 2) zażaleń na postanowienia wydawane przez Prezesa Urzędu w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 i Nr 158, poz. 1042, z 1998 r. Nr 94, poz. 594, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 88, poz. 980, Nr 91, poz. 1042 i Nr 110, poz. 1255 oraz z 2000 r. Nr 43, poz. 489 i Nr 48, poz. 555) lub przepisów odrębnych.

**Art. 479<sup>46</sup>.** §1. Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu wnosi się za jego pośrednictwem do sądu antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

§ 2. Sąd antymonopolowy odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu do jego wniesienia lub gdy jest niedopuszczalne z innych przyczyn.

**Art. 479<sup>48</sup>.** §1. Prezes Urzędu przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu.

§ 2. Jeżeli Prezes Urzędu uzna odwołanie za słuszne, może – nie przekazując akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przesyłając jej nową decyzję, od której stronie służy odwołanie.

**Art. 479<sup>49</sup>.** Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu powinno czynić zadość wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji i wartości przedmiotu sporu, przytoczenie zarzutów, związęle ich uzasadnienie, wskazanie dowodów, a także zawierać wniosek o uchylenie albo zmianę decyzji w całości lub w części.

**Art. 479<sup>50</sup>.** § 1. W sprawach z zakresu regulacji energetyki stronami są także Prezes Urzędu i zainteresowany.

§ 2. Zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia procesu. Jeżeli zainteresowany nie został wezwany do udziału w sprawie, sąd antymonopolowy wezwie go na wniosek strony albo z urzędu.

**Art. 479<sup>51</sup>.** Pełnomocnikiem Prezesa Urzędu może być pracownik Urzędu Regulacji Energetyki.

**Art. 479<sup>52</sup>.** W razie wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, sąd antymonopolowy może, na wniosek strony, która wniosła odwołanie, wstrzymać wykonanie decyzji do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

**Art. 479<sup>53</sup>.** § 1. Sąd antymonopolowy oddala odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia.

§ 2. W razie uwzględnienia odwołania, sąd antymonopolowy zaskarżoną decyzję albo uchyla, albo zmienia w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy.

**Art. 479<sup>54</sup>.** W postępowaniu przed sądem antymonopolowym Prezes Urzędu nie ma obowiązku wnoszenia opłaty sądowej i zwrotu kosztów postępowania.

**Art. 479<sup>55</sup>.** Przepisy art. 479<sup>32</sup> § 1 i art. 479<sup>47</sup>-479<sup>54</sup> stosuje się odpowiednio do zażeń na postanowienia Prezesa Urzędu.

**Art. 479<sup>56</sup>.** § 1. Do wyroku sądu antymonopolowego przepisy art. 387 i 388 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Od wyroku sądu antymonopolowego przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

## **Rozdział 5**

### **ostępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji**

**Art. 479<sup>57</sup>.** Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd antymonopolowy jest właściwy w sprawach:

- 1) odwołań od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji, zwanego w przepisach niniejszego rozdziału „Prezesem Urzędu”,
- 2) zażeń na postanowienia wydawane przez Prezesa Urzędu w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852) lub przepisów odrębnych.

**Art. 479<sup>58</sup>.** § 1. Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu wnosi się za jego pośrednictwem do sądu antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

§ 2. Sąd antymonopolowy odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu do jego wniesienia lub gdy jest niedopuszczalne z innych przyczyn.

**Art. 479<sup>59</sup>.** § 1. Prezes Urzędu przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu.

§ 2. Jeżeli Prezes Urzędu uzna odwołanie za słuszne, może – nie przekazując akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przesyłając jej nową decyzję, od której stronie służy odwołanie.

**Art. 479<sup>60</sup>.** Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu powinno czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji i wartości przedmiotu sporu, przytoczenie zarzutów, zwiąże ich uzasadnienie, wskazanie dowodów, a także zawierać wnioski o uchylenie albo zmianę decyzji w całości lub w części.

**Art. 479<sup>61</sup>.** § 1. W sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji stronami są także Prezes Urzędu i zainteresowany.

§ 2. Zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia procesu. Jeżeli zainteresowany nie został wezwany do udziału w sprawie, sąd antymonopolowy wezwie go na wniosek strony albo z urzędu.

**Art. 479<sup>62</sup>.** Pełnomocnikiem Prezesa Urzędu może być pracownik Urzędu Regulacji Telekomunikacji.

**Art. 479<sup>63</sup>.** W razie wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, sąd antymonopolowy może, na wniosek strony, która wniosła odwołanie, wstrzymać wykonanie decyzji do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

**Art. 479<sup>64</sup>.** § 1. Sąd antymonopolowy oddala odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia.

§ 2. W razie uwzględnienia odwołania, sąd antymonopolowy zaskarżoną decyzję albo uchyla, albo zmienia w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy.

**Art. 479<sup>65</sup>.** W postępowaniu przed sądem antymonopolowym Prezes Urzędu nie ma obowiązku wnoszenia opłaty sądowej i zwrotu kosztów postępowania.

**Art. 479<sup>66</sup>.** Przepisy art. 479<sup>32</sup> § 1 i art. 479<sup>58</sup>-479<sup>65</sup> stosuje się odpowiednio do zażeń na postanowienia Prezesa Urzędu.

**Art. 479<sup>67</sup>.** §1. Do wyroku sądu antymonopolowego przepisy art. 387 i 388 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Od wyroku sądu antymonopolowego przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

## **Rozdział 6**

### **Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego**

**Art. 479<sup>68</sup>.** Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd antymonopolowy jest właściwy w sprawach:

- 1) odwołań od decyzji Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, zwanego w przepisach niniejszego rozdziału „Prezesem Urzędu”,
- 2) zażeń na postanowienia wydawane przez Prezesa Urzędu w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. Nr 96, poz. 591, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 84, poz. 934 oraz z 2000 r. Nr 84, poz. 948 i Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1314) lub przepisów odrębnych.

**Art. 479<sup>69</sup>.** § 1. Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu wnosi się za jego pośrednictwem do sądu antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

§ 2. Sąd antymonopolowy odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu do jego wniesienia lub gdy jest niedopuszczalne z innych przyczyn.

**Art. 479<sup>70</sup>.** §1. Prezes Urzędu przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu.

§ 2. Jeżeli Prezes Urzędu uzna odwołanie za słuszne, może – nie przekazując akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przesyłając jej nową decyzję, od której stronie służy odwołanie.

**Art. 479<sup>71</sup>.** Odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu powinno czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji i wartości przedmiotu sporu, przytoczenie zarzutów, zwięzłe ich uzasadnienie, wskazanie dowodów, a także zawierać wniosek o uchylenie albo zmianę decyzji w całości lub w części.

**Art. 479<sup>72</sup>.** § 1. W sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego stronami są także Prezes Urzędu i zainteresowany.

§ 2. Zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia procesu. Jeżeli zainteresowany nie został wezwany do udziału w sprawie, sąd antymonopolowy wezwie go na wniosek strony albo z urzędu.

**Art. 479<sup>73</sup>.** Pełnomocnikiem Prezesa Urzędu może być pracownik Urzędu Transportu Kolejowego.

**Art. 479<sup>74</sup>.** W razie wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, sąd antymonopolowy może, na wniosek strony, która wniosła odwołanie, wstrzymać wykonanie decyzji do czasu rozstrzygnięcia sprawy. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

**Art. 479<sup>75</sup>.** § 1. Sąd antymonopolowy oddala odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia.

§ 2. W razie uwzględnienia odwołania, sąd antymonopolowy zaskarżoną decyzję albo uchyla, albo zmienia w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy.

**Art. 479<sup>76</sup>.** W postępowaniu przed sądem antymonopolowym Prezes Urzędu nie ma obowiązku wnoszenia opłaty sądowej i zwrotu kosztów postępowania.

**Art. 479<sup>77</sup>.** Przepisy art. 479(32) § 1 i art. 479(69)-479(75) stosuje się odpowiednio do zażeń na postanowienia Prezesa Urzędu.

**Art. 479<sup>78</sup>.** § 1. Do wyroku sądu antymonopolowego przepisy art. 387 i 388 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Od wyroku sądu antymonopolowego przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.”

**Art. 108.**

W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25, Nr 77, poz. 355, Nr 91, poz. 421, Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, Nr 81, poz. 406, z 1996 r. Nr 77, poz. 367; z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 117, poz. 751, 752 i 753, Nr 121, poz. 769, Nr 124, poz. 782, Nr 133, poz. 882, z 1998 r. Nr 98, poz. 607, Nr 160, poz. 1064, Nr 162, poz. 1118 i 1125, z 1999 r. Nr 20, poz. 180, Nr 60, poz. 636, Nr 75, poz. 853, Nr 83, poz. 931, Nr 110, poz. 1255 oraz z 2000 r. Nr 48, poz. 551, Nr 50, poz. 580 i Nr 56, poz. 678) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, tworzy w Sądzie Okręgowym w Warszawie odrębną jednostkę organizacyjną do spraw z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego.”.

**Art. 109.**

W ustawie z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji (Dz. U. Nr 44, poz. 202, z 1994 r. Nr 84, poz. 385 oraz z 1997 r. Nr 30, poz. 164, Nr 47, poz. 298 i Nr 107, poz. 691) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. 1. Firma zarządzająca nie może jednocześnie świadczyć usług zarządzania na rzecz dwóch lub więcej funduszy lub być akcjonariuszem funduszu, na którego rzecz świadczy usługi zarządzania, bez wcześniejszego uzyskania zgody Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2. Członek rady nadzorczej lub zarządu funduszu nie może jednocześnie pełnić funkcji członka rady nadzorczej lub członka zarządu innego funduszu. Zakaz ten stosuje się odpowiednio do prokurentów.

3. W razie naruszenia obowiązków i zakazów, o których mowa w ust. 1 i 2, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wydać decyzję o nałożeniu na odpowiedzialnego członka zarządu danego funduszu lub firmy zarządzającej kary pieniężnej w wysokości nieprzekraczającej połowy rocznego dochodu danej osoby za ostatni rok podatkowy. Odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlegają rozpatrzeniu w trybie art. 78 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319).”;

2) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Zakazy, o których mowa w art. 25 ust. 1 i 2 oraz w art. 26, obejmują również podmioty dominujące i zależne w stosunku do firmy zarządzającej w rozumieniu art. 4 pkt 3 ustawy, o której mowa w art. 25 ust. 3.”;

3) po art. 28 dodaje się art. 28a w brzmieniu:

„Art. 28a. W zakresie nieuregulowanym w tym rozdziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.”.

## **DZIAŁ VIII**

### **Przepisy przejściowe i końcowe**

#### **Art. 110.**

1. Z dniem wejścia w życie ustawy rozpoczyna się pierwsza kadencja Prezesa Urzędu sprawującego urząd w tym dniu, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Kadencja Prezesa Urzędu, o której mowa w ust. 1, ulega skróceniu o okres sprawowania przez niego urzędu przed dniem wejścia w życie ustawy.

3. Prezes Rady Ministrów może odwołać Prezesa Urzędu w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. W terminie tym nie znajdują zastosowania ograniczenia, o których mowa w art. 24 ust. 5.

#### **Art. 111.**

Z dniem wejścia w życie ustawy dyrektorzy i wicedyrektorzy delegatur Urzędu stają się członkami korpusu służby cywilnej, a ich dotychczasowe stosunki pracy nawiązane na podstawie powołania na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 oraz z 2000 r. Nr 31, poz. 381 i Nr 60, poz. 704) przekształcają się w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, z tym że stanowisko wicedyrektora delegatury przekształca się w stanowisko zastępcy dyrektora delegatury.

#### **Art. 112.**

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o którym mowa w art. 104, uwzględnia się również okoliczność naruszenia przepisów ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

#### **Art. 113.**

Postępowania wszczęte na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów prowadzi się na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

#### **Art. 114.**

Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów zachowują moc do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie niniejszej ustawy, w zakresie, w jakim nie są z nią sprzeczne, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

**Art. 115.**

Wartość euro, o której mowa w przepisach ustawy, podlega przeliczeniu na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok zgłoszenia zamiaru koncentracji lub nałożenia kary.

**Art. 116.**

Ileokroć w odrębnych przepisach jest mowa o organie antymonopolowym lub Urzędzie Antymonopolowym, rozumie się przez to Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

**Art. 117.**

Traci moc ustawa z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 oraz z 2000 r. Nr 31, poz. 381 i Nr 60, poz. 704).

**Art. 118.**

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2001 r., z wyjątkiem art. 41, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.